



# ERZURUM İLİ OKUMA KÜLTÜRÜNÜN EKONOMİK VE SOSYAL ANALİZİ



**ERZURUM İLİ OKUMA KÜLTÜRÜNÜN  
EKONOMİK VE SOSYAL ANALİZİ**

**Dr. Hüseyin DAŞTAN**  
**Dr. Nuray KARACA**  
**Dr. Gürkan ÇALMAŞUR**  
**Dr. Oğuzhan EKİNCİ**  
**Uzm. Özge GENÇER**  
**Arş. Gör. Erdi AKSAKAL**  
**Arş. Gör. Pınar LALOĞLU**

**2017**

1. Baskı –2017

ISBN: 13-978-605-5339-79-1

Copyright© Bu kitabın Türkiye’deki yayın hakları DAP Kalkınma İdaresine aittir. Her haklı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen yada özet halinde fotokopi faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanuni iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur. DAP Bölgesi Okuma Eylem Planı Erzurum İli Pilot Uygulama Projesi kapsamında hazırlanan bu yayının içeriğinden yayını hazırlayan yazarlar sorumludur.

Baskı-Cilt : 1-1

İMAJ YAYINEVİ  
Fakülteler Mah. Dirim Sk. 23/1  
06590 Cebeci/ANKARA  
Tel: 0312 363 54 14  
Fax: 0312 363b09 91  
e-mail: bilgi@imajyayinevi.com  
www.imajyayinevi.com

Baskı: Form Ofset- Sertifika No: 13726

## İÇİNDEKİLER

|                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------|-----|
| TAKDİM.....                                                   | 5   |
| GİRİŞ.....                                                    | 7   |
| 1. BÖLÜM<br>(GENEL ÇERÇEVE VE TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER)..... | 15  |
| 1.1. METODOLOJİ .....                                         | 15  |
| 1.2. VERİ.....                                                | 16  |
| 2. BÖLÜM<br>(AMPİRİK SONUÇLAR).....                           | 57  |
| 2.1. ÖĞRENCİLER İLE İLGİLİ İL DÜZEYİ BULGULAR.....            | 57  |
| 2.2. YETİŞKİNLER İLE İLGİLİ İL DÜZEYİ BULGULAR.....           | 73  |
| 3.BÖLÜM<br>(SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER).....                   | 109 |
| KAYNAKLAR.....                                                | 115 |



## TAKDİM

Doğu Anadolu Projesi (DAP) Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 8 Haziran 2011 tarihli ve 27958 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 642 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile Kalkınma Bakanlığına bağlı özel bütçeli bir kuruluş statüsünde, Erzurum merkezli olarak kurulmuş olup görev alanı Ağrı, Ardahan, Bingöl, Bitlis, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Hakkâri, Iğdır, Kars, Malatya, Muş, Sivas, Tunceli ve Van illerini içine alan DAP Bölgesidir. Başkanlığımız, söz konusu KHK ile Doğu Anadolu Projesinin uygulamalarını yerinde koordine etmek ve bu kalkınma projelerinin uygulandığı illerdeki yatırımların gerektirdiği araştırma, planlama, projelendirme, izleme, değerlendirme ve koordinasyon hizmetlerinin yerine getirilmesi suretiyle bölgelerin kalkınmasını hızlandırmakla görevlendirilmiştir. Bölgenin kalkınmasının hızlandırılması amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği içerisinde hazırlanan 2014 – 2018 dönemini kapsayan DAP Eylem Planı, Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulu kararı ile onaylanarak yürürlüğe girmiştir. DAP Eylem Planı’nda tasarlanarak DAP illerinde yürütülmesi öngörülen DAP Bölgesinde Okuma Kültürünün Geliştirilmesi Projesi (OKÜGEP), 2016 ve 2017 yılları yatırım programında yer almıştır.

10. Kalkınma Planı’nda yer alan “Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum” bölümünün Kültür ve Sanat kategorisi 308. Maddede “Okuma kültürü yaygınlaştırılacak, çocukların erken yaşlarda kültür ve sanat eğitimi almaları sağlanacaktır.” ifadesi yer almaktadır. Doğu Anadolu Bölgesi, okuma alışkanlığı açısından Türkiye ortalamasının oldukça altında yer almaktadır. Genel kanaatin bu yönde olmasına rağmen il bazlı kapsamlı herhangi bir araştırma bulunmamaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığımızın 2011 yılında yaptığı bir araştırma, 2016 yılında güncellenmiş ancak henüz sonuçları yayımlanmıştır.

DAP İdaresi olarak, “okuma” eylemini olumlu ya da olumsuz etkileyen öğeleri, “okuma” alışkanlığının kazanıldığı veya kazanılabileceği yaş dönemini ve bunu teşvik edici öğeleri bulmak ve böylece Bölgemizde okuma kültürünü geliştirmek üzere Erzurum ilini pilot okuma kültürü araştırmasını yapmış bulunmaktayız. Yapılan bu araştırmadaki veri ve analizleri temel alarak, hem Erzurum ilinde hem de DAP Bölgesinde okuma kültürünü geliştirmek üzere bir eylem planı hazırlayacağız ve bunu ilgili paydaşlarımızla birlikte hayata geçirmek ve başarılı sonuçlar elde etmek için ilgili kuruluşlarla işbirliği içerisinde çaba göstereceğiz. Kalkınmanın temelini bilgiye, bilginin temelini de okumaya ve eğitime dayandığı inancıyla okuma kültürünün yaygınlaştırılması yönündeki çalışmalar, en öncelikli hedeflerimiz arasındadır. Bu çalışmada başta İdaremiz çalışanları olmak üzere emeği geçen herkese teşekkür eder, bu çalışmanın ve tüm çabalarımızın Bölgemizin ve Ülkemizin kalkınmasına önemli katkılar sunmasını dilerim.

**Adnan DEMİR**

**Doğu Anadolu Kalkınma İdaresi Başkanı**



## GİRİŞ

Yazılı bir metindeki sözcükleri tanımak, bunları anlamak olan okuma eylemi en etkili ve en eski öğrenme biçimidir. Okuma, aynı zamanda siyasal, ekonomik, kültürel ve teknolojik gelişmeleri gözlemlemek, yeni olguları öğrenmek için yapılan bir etkinlik ya da ilgi olarak da tanımlanabilir. Okuma en genel tanımı ile çeşitli gelişme aşamalarından oluşan karmaşık bir süreçtir. Her şeyden önce sembollerin tanındığı bir algılama sürecidir (Bamberger, 1990, s.10). İnsan, okuma yolu ile çevresinde olup biten dünyanın farkına vararak kendi varlığını da anlamlandırmaktadır. Kişisel ve toplumsal düzeyde gelişimi ve aynı zamanda kültürel değerleri yakalamasına izin vermektedir. Ancak okuma eylemi, insanın doğuştan sahip olduğu özelliklerden biri değildir. Bu özelliğin, tam olarak ilkökul çağında kazanılmasına karşın okul öncesi dönemde insanın çeşitli etmenler tarafından okumaya hazırlandığı görülmektedir (Çakmak ve Yılmaz, 2009, s.490).

Okuma gibi temel alışkanlıkların kazanılmasında, çocukluk döneminin yaşamsal bir öneme sahip olduğu belirtilmektedir (Alpay, 1990, s.79; Yılmaz,1998, s.248). Belli bir olgunluğa ve donanımına sahip çocuğun, kendini daha iyi ve doğru biçimde ifade edebilmesine yardım eden okuma, onun yaratıcılığının, yeteneklerinin, soyut düşüncelerinin, hayal gücünün, zihinsel ve motor becerilerinin gelişmesini sağlar (Aksaçlıoğlu, Yılmaz, 2007, s.4). Okuma ile çocuk, kişisel, akademik ve sosyal gelişimini tamamlamaya yönelik bir süreç içerisine girer. Okumadan beklenen faydanın elde edilmesi öğrencinin okumaya yönelmesine ve okuduğunu anlamasına bağlıdır. Öğrencileri okumaya yönelten nedenler okuma motivasyonunu gündeme getirmektedir. Bireylerin bir etkinliğe yönelmesini sağlayan temel faktörlerden biri olan isteklendirme, öğrencilerin okumaya yönelmelerinde ve iyi bir okuyucu olmalarında da etkili olan dinamiklerin başında gelmektedir. Öğrenciler ilgilerinden ve meraklarından dolayı içsel nedenlerle okumaya yönelebilecekleri gibi okul, aile, arkadaş çevresi vb. dışsal nedenlerle de okumaya yönelebilirler.

Okuma eyleminin sürekli hâle getirilmesi, otomatikleştirilmiş gözlemlenen bir davranış şeklini alması, alışkanlık kavramı ile açıklanır. Sonuç olarak, okuma alışkanlığı, bireyin bir gereksinim ve zevk kaynağı olarak algılaması sonucu okuma eylemini yaşam boyu, sürekli, düzenli ve eleştirel bir biçimde gerçekleştirmesidir (Yılmaz, 1993, s. 30). Okuma eyleminin kritik dönemi olarak nitelendirilen çocukluk döneminde, alışkanlığın kazanılması, kişinin zihinsel gelişimine, anadilini doğru ve yeterli bir biçimde kullanmasına, kelime dağarcığının gelişmesine, sağlıklı ve güçlü bir kişilik geliştirmesine, iletişim becerisinin güçlenmesine ve genel olarak eğitim ve öğretim başarısının artmasına vesile olur (Aksaçlıoğlu, Yılmaz, 2007, s.6). Ayrıca dil iletişimiyle beraber güçlü bir kimlik algısını oluşturur(Yıldırım, 2017, s.48). Bu bağlamda İbn-i Haldun'un 'insan alışkanlıklarının çocuğudur.' ifadesi, diğer alışkanlıklar gibi okuma alışkanlığının da insanın geçmişi



ve geleceği üzerinde etkisini çok net bir biçimde açığa çıkarır. Çünkü okuma alışkanlığı, bilgi kullanımının temel aracıdır. Bu bağlamda, gerek bireysel gerekse toplumsal düzeydeki bilgi tüketiminin yoğunluğu, toplumun veya bireyin okuma alışkanlığı düzeyi ile yakından ilgili görünmektedir (Arıcan ve Yılmaz, 2010, 496). Okuma alışkanlığının kazanılmasında ve geliştirilmesinde genel olarak aile ve çevre etkisi göz önünde bulundurularak metinden yazara, ailenin kitap okuyup okumamasından sosyo-ekonomik duruma, okumaya ayrılan zamandan öğretmenlere kadar birçok etkenin etkili olduğu bilinmektedir (Arıcan ve Yılmaz, 2010, 497).

Kişilere okuma alışkanlığı kazandırmak günümüz dünyasının en temel eğitim hedefleri arasındadır. Gelineen noktada iletişimin olağanüstü gelişimi küçülen dünyada bilginin sürekli olarak devinim içerisinde olmasına neden olmaktadır. İnsanlar kendilerinden kilometrelerce uzaktaki bilgiye ulaşmanın hem kolaylığını hem de aynı anda tembelliğini yaşamaktadır. Belirli bir rekabet ortamı içerisinde kendi ülkelerinin ekonomik, siyasal büyümesini hedefleyen ülkeler ise vatandaşlarının refah ve güvenliğini artırmanın okuma seviyesi, eğitim düzeyi ile bağlantılı olduğu gerçeğini içselleştirmiştir. Sonuçta, bireylerin ve toplumların gelişmişlik düzeyi, kendilerini geliştirmelerine bağlıdır. Kişinin kendisini geliştirmesi uzun soluklu eğitim ve öğrenim sürecini gerektirir, aynı zamanda bir bilinç ve aydınlanmayı zorunlu kılar (Ortaş, 2014, s.324). Kişisel ve toplumsal düzeyde değişimi yakalayarak, gelişimi sağlamanın bir toplumda bilgi ile ilişkisinin düzey ve niteliğine bağlı olduğu söylenebilir. Her gün okuma yazma bilmeyen insanların arttığı ve okuma eylemi, bireysel-toplumsal varoluşun koşullarından birisi olduğu sürece okuma alışkanlığı sorununun bütün toplumlar için varlığını sürdüreceği açıktır (Yılmaz, Köse, Korkut, 2009, s.23). Diğer yandan kültür insanların yaşadığı çevrede şekillenen zamanla bireyin yaşam şeklini alan birçok unsurdan oluşan değerleri barındırır (Yıldırım ve Karabey, 2016, s.427).

İçerisinde bulunduğumuz modernliğin farklı evresinde dünya değişmiş ve değişmeye devam etmektedir. Geçmişte olduğu gibi artık toplumu bir arada tutan kurumlar ve yapılar bu değişim rüzgârına kapılmıştır. Küreselleşme ile birlikte bireycilik ve tüketicilik eğilimleri post modernitenin yavaşlığa karşı açtığı savaş ile var gücü ile hızlı ve durdurulamaz düzeye gelmiştir. Bilgi teknolojileri de bu değişime ayak uydurmak zorunda kalmış ve bilgi toplumunun gerçek sermaye ve zenginlik yaratan başlıca kaynağı haline gelmiştir. Plansız, akışkan ve dengesiz özellikleri ile yenedünya düzensizliği klişesine dönüşen bu süreç ile birlikte teknolojik bilgi önemli rol oynamaya başlamıştır. Yoksulluk, işsizlik, eşitsizlik, sosyal güvencesizlik gibi sorunların artık küresel boyutta karşımıza çıktığı dünyanın kendi başına buyruk doğasında okumanın ve bilginin önemi git gide bilinçleri sarmış vaziyettedir. Söz konusu sistemin ihtiyaçlar hiyerarşisini ters yüz ederek, son derece profesyonel bir şekilde otoritenin yerini reklamcılığın, zorla düzenlemenin yerine ise halkla ilişkilerin ikame ettirildiği düzen(sizlik) de bilgi-birey ve bilgi-toplum ilişkisini sağlayacak toplumsal unsurlardan birisinin okuma alışkanlığı olacağı öngörülebilir. Okuma

alışkanlığının tespit edilmesine yönelik olarak literatürde yerli ve yabancı pek çok çalışmaya rastlamak mümkündür. Aşağıda daha önce yapılan yerli çalışmalardan bazıları kronolojik sıralamaya göre yer almaktadır.

Özdemirci (1990), 15 ilde (İstanbul, Ankara, İzmir, Zonguldak, Adana, Bursa, Konya, Kayseri, Gaziantep, Samsun, Erzurum, Antalya, Edirne, Diyarbakır ve Trabzon) toplam 1551 kişiye uygulanan anket yardımıyla okuma alışkanlığını analiz etmiştir. Araştırmada, ankete katılanların %74'ünün okuma düzeylerini yeterli bulmadıkları ve okumaya günde yarım saatten daha az zaman ayırdıkları tespit edilmiştir.

Yılmaz (1995), Ankara ilinde 6 yaş ve yukarısındaki nüfusun okuma alışkanlıklarını 1800 kişiye uygulanan anket yardımıyla incelemiştir. Sonuç olarak, kitap okuma alışkanlığının düşük olduğu ve okuma alışkanlığı ile eğitim arasında güçlü bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir.

Aşıcı ve Özarslan (2002), Kocaeli ili İzmit ilçesindeki özel ve devlet ilköğretim okullarında görev yapan 66 öğretmene ve bu okulların 3., 4. ve 5. sınıflarında öğrenim gören 300 öğrenciye uyguladıkları anket ile okuma alışkanlığını analiz etmişlerdir. Çalışmada, kitaplıkların literatürde tanımlanan standartlardan oldukça uzak olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Semerci (2002), 14 Türk Üniversitesinde beden eğitimi ve spor bölümlerinde öğrenim gören 856 öğrenciye anket uygulayarak okuma alışkanlıklarını belirlemiştir. Anket yardımıyla elde edilen veriler SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. Sonuç olarak, öğrencilerin okumadığı, üniversite kütüphanelerinden yeterince yararlanmadığı, süreli yayınları takip etmediği ve dakikada okunan kelime sayısının ortalama 101-200 kelime arasında olduğu belirlenmiştir.

Gömleksiz (2004), Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 350 öğrenciye uygulanan ankettten hareketle öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları ve kitap okumaya ilişkin görüş ve tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre kitap okumayı daha fazla sevdikleri, kitap okumanın etkisi ve yararının kız öğrenciler tarafından daha fazla benimsendiği tespit edilmiştir.

Gönen vd. (2004), 639 alt sosyo-ekonomik düzeyden ve 633 üst sosyo-ekonomik düzeyden olmak üzere toplam 1272 çocuğa uyguladıkları anket ile Ankara il merkezinde 5., 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarını belirlemeye çalışmışlardır. Çalışmada, her iki cinsiyet ve sosyo-ekonomik düzeydeki çocukların yüksek oranda kitap okumayı sevdikleri, kız çocukların erkek çocuklara göre az bir oranla daha fazla kitap okudukları bulunmuş ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin kitap okuma konusunda çocuklarına daha fazla model oldukları ve daha fazla kitap aldıkları sonucuna varılmıştır.

Yılmaz (2004), Ankara'daki 8 merkez ilçede okuyan ilköğretim 5. sınıfta öğrenim gören 344 öğrenciye uyguladığı anket ile okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarında ebeveynlerin

duyarlılıklarını analiz etmiştir. Çalışmada, ebeveynlerin yeterince duyarlı davranmadıkları, bunun da çocukların okuma ve kütüphane alışkanlıklarını olumsuz yönde etkilediği saptanmıştır.

Yılmaz (2006), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliğinde öğrenim gören 1020 öğretmen adayına uygulanan anket yardımıyla adayların okuma alışkanlıklarına ilişkin tutum ve görüşlerini belirlemeye çalışmıştır. Çalışma sonuçlarına göre okuma alışkanlığının sınıf öğretmeni adaylarında yeterince gelişmediği ve bu alışkanlığın yeterince kazanılmamasında ailedeki okuma alışkanlığı, daha önceki öğrenim yaşantıları, ekonomik nedenler ve radyo televizyon-internet kullanımının sıklığı gibi nedenlerin etkili olduğu belirtilmiştir.

Aksaçlıoğlu ve Yılmaz (2007), Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde eğitim gören 222 beşinci sınıf öğrencisine anket uygulayarak öğrencilerin televizyon izleme ve bilgisayar kullanmalarının, onların okuma alışkanlıkları üzerine etkisini belirlemeye çalışmışlardır. Çalışmada, öğrencilerin boş zamanlarında kitap okumayı, bilgisayar kullanma ve televizyon izleme etkinliğinden daha sonra tercih ettiği, bilgisayar kullanma süresi ve televizyon izleme süresi ile kitap okuma sıklığı arasında ters orantılı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Tel vd. (2007), 14 üniversitede 679 son sınıf beden eğitimi ve spor bölümü öğrencilerine anket uygulayarak bazı sosyo-ekonomik değişkenler açısından beden eğitimi ve spor bölümü öğrencilerinin okuma alışkanlıklarını belirlemişlerdir. Sonuçta, beden eğitimi ve spor bölümü öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığı olmadığı, boş zamanlarını ise, çoğunlukla sportif faaliyetlerle geçirdikleri görülmüştür.

Kurulgan ve Çekerol (2008), Anadolu Üniversitesi Porsuk Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Programı öğrencilerinin okuma ve üniversite kütüphanesini kullanma alışkanlıklarını 100 öğrenciye uygulanan anket ile tespit etmişlerdir. Çalışmada, betimsel ve bağıntısal araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmada, öğrencilerin gazete okuma alışkanlıklarının, kitap okuma alışkanlıklarına göre daha düşük olduğu, güçlü okuma alışkanlığına sahip öğrencilerin akademik başarıları ve kütüphane kullanma sıklıklarının yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Odabaş vd. (2008), Ankara Üniversitesinde öğrenim gören 304 öğrenciye uygulanan anket yardımıyla üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlıklarını tespit etmeye çalışmışlardır. Çalışmada, yükseköğrenim boyunca öğrencilerin okuma becerisinde gelişme olduğu ve bununla birlikte yeterli okuma alışkanlığına sahip olunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Balcı (2009), 2007-2008 öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerinde (Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak, Sincan ve Yenimahalle) bulunan toplam 390 ilköğretim 8. sınıf öğrencisine uygulanan anket yardımıyla, öğrencilerin okuma alışkanlığına ilişkin tutumlarını cinsiyet, anne ve babanın eğitim düzeyi ile sosyoekonomik çevre değişkenleri açısından

incelemiştir. Araştırma sonucunda ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığına ilişkin tutum düzeylerinin genel olarak “yüksek” seviyede olduğu sonucuna varılmıştır.

Demir (2009), Gazi Üniversitesinde öğrenim gören toplam 261 öğrenciye uygulanan anketle ilköğretim ikinci kademe öğretmen adaylarının okuma alışkanlığına yönelik tutumlarını tespit etmeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda kitap okumayı sevme, kitap okuma alışkanlığına sahip olma, gereklilik, istekli olma, etki ve yarar alt boyutlarında cinsiyet ve öğrenim görülen bölüm değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir.

Aslantürk ve Saracaloğlu (2010), Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan 151 sınıf öğretmeni adayı ile Aydın il merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapmakta olan 203 sınıf öğretmenine uygulanan anket ile sınıf öğretmeni adayları ve sınıf öğretmenlerinin okuma ilgi ve alışkanlıklarını karşılaştırmışlardır. Çalışmada, kadın sınıf öğretmeni adaylarının ve sınıf öğretmenlerinin okuma ilgi ve alışkanlığı erkek katılımcıların okuma ilgi ve alışkanlığından daha yüksek olduğu ve yeterince kitap okuyamamanın gerekçesinin kitap fiyatlarının yüksek olması, zaman bulunamaması ve yorgun olma gibi etkenler olduğu sonucu elde edilmiştir.

Batur vd. (2010), uygulanan 420 anketten hareketle Uşak Üniversitesi öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları ve bu tutumları etkileyen faktörleri analiz etmişlerdir. Çalışmada, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre kitap okuma alışkanlığına yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları görülmüştür.

Can vd. (2010), ergenlik dönemi içerisinde bulunan 8., 9., 10., 11. ve 12. sınıf öğrencilerinin boş zamanlarında okuma alışkanlıklarını belirlemek amacıyla Kırşehir il merkezindeki farklı sosyo-ekonomik düzeyden 627 ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerine anket uygulamıştır. Çalışmada, kız öğrencilerin okuma sıklıklarının erkek öğrencilere göre daha fazla olduğu; anne-baba eğitim düzeyinin okuma sıklığını artırdığı, 8. sınıf öğrencilerinin 11. ve 12. sınıf öğrencilerine göre daha fazla okuduğu belirlenmiştir.

Mete (2012), Malatya il merkezinde bulunan ilköğretim 8. sınıf öğrencileri içerisinde 120 öğrenciye anket uygulayarak 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığına ilişkin tutumlarını cinsiyet, anne ve baba eğitim düzeyi, okuma kampanyasına katılım ve kampanyadan haberdar olma değişkenleri açısından belirlemiştir. Araştırma sonucunda ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığına ilişkin tutum düzeylerinin yüksek seviyede olduğu ve kız öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Akkaya ve Özdemir (2013), İzmir ili Buca ilçesindeki 10 liseden tabakalı tesadüfi örneklemeye belirlenen 525 öğrenciye uygulanan anket yardımıyla ortaöğretim öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemiştir. Araştırmada, ortaöğretim öğrencilerinin çoğunun okumaya yönelik tutumlarının

yüksek olduğu, tutum puanlarının cinsiyete ve öğrenim gördükleri ağırlıklı derslere göre anlamlı farklılık gösterdiği, annelerinin ve babalarının eğitim durumlarına ve mesleklerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin okumaya yönelik tutumları ile okumaya ayrılan süre ve okudukları kitap sayısı arasında orta düzeyde ve pozitif bir ilişki; ailenin aylık geliri arasında negatif yönlü ve düşük bir ilişki tespit edilmiştir.

İşcan vd. (2013), Tokat ili genelinde köy okullarında öğrenim gören 688 öğrenciye uyguladıkları anketten hareketle ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları ve okumaya ilişkin tutumlarını araştırmışlardır. Sonuç olarak, öğrencilerin kütüphaneye ve sınıf kitaplığına oldukça zaman ayırdıkları, düzenli bir şekilde de kitap okudukları ancak bu durumun daha çok okullarda uygulanan “kitap okuma saatleri” olduğunu, okudukları kitapları kendi aralarında yeterince konuşmadıkları belirlenmiştir.

Konan (2013), Malatya ili Merkez ilçede bulunan ilköğretim okullarında müdür ve müdür yardımcısı olarak görev yapan 141 yöneticiden elde edilen verilerle okuma alışkanlıklarına ilişkin görüşlerini belirlemeye çalışmıştır. Çalışmada, ilköğretim okulu yöneticilerinin %46,8'inin az okuyan okur tipi, %39'unun orta düzeyde okuyan okur tipi, %14,2'sinin ise çok okuyan okur tipi olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, ilköğretim okulu yöneticileri, yeterince okumaya engel olan en önemli faktörler olarak %46,1 ile zaman bulamamayı ilk sırada ve %24,8 ile okuma alışkanlığının yetersiz olmasını ise ikinci sırada belirtmişlerdir.

Temizyürek vd. (2013), Ankara'nın merkez ilçelerinde öğrenim gören 337 ortaöğretim dokuzuncu sınıf öğrencisinin okuma alışkanlıkları ile okul türü ve cinsiyet değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemişlerdir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, dokuzuncu sınıfa devam eden erkek öğrencilerin kitap okumalarında aile büyükleri ya da öğretmenlerinin yönlendirmesinin kız öğrencilere nazaran daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Taşkesenlioğlu (2013), Erzurum'daki merkez ilçelerde değişik tür ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrenciler üzerinde uygulanan 450 anket çalışması ile öğrencilerin okuma ilgilerini tespit etmeye çalışmıştır. Çalışmada, öğrencilerin önemli bir bölümünün düşük bir okuma kültürüne sahip olduğu ve kız öğrencilerin erkeklere oranla yeterli olmamakla beraber, okuma kültürüne daha fazla sahip oldukları tespit edilmiştir.

Yalman vd. (2013), Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 220 öğrenciye uygulanan anketten hareketle öğrencilerde okuma alışkanlığını belirlemeye çalışmışlardır. Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının yarısından fazlasının kitap okumayı sevdiği, kitapları temin ederken satın aldıkları veya arkadaşlarından ödünç aldıkları ve kitap okuma tercihlerinin macera türünde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, öğrencilerin önemli bir kısmının

okumamalarını ders yoğunluğuna dayalı nedenlerle açıkladıkları ve kitap okuma sevgisini aşılamadaki en büyük etkenin ise kişinin kendisi ve anne-babanın olduğu sonucuna varılmıştır.

Kılıç (2014), Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören 120 öğrenciye anket uygulayarak okuma alışkanlıklarını tespit etmeye çalışmıştır. Çalışmada, öğrencilerin kitap okuma alışkanlığının kazanılmasında en önemli faktörün kişinin ilgisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Üstten ve Pilav (2014), Ankara il merkezinde farklı liselerde öğrenim gören 242 öğrencinin okuma ilgi ve alışkanlıklarını belirlemiştir. Çalışmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada, 10. sınıf öğrencilerinin okuma ilgi ve alışkanlıkları ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık olduğu, erkek öğrencilerin okumayı, daha çok günlük hayatı ve insanları anlamaya yardımcı bir eylem olarak gördükleri, kız öğrencilerin ise doğrudan bilgiye ve meslek edinmeye ulaştıran bir araç olarak kabul ettikleri ve kız öğrenciler için kitap okumanın aynı zamanda bir sosyalleşme aracı olduğu sonucuna varılmıştır.

Baştuğ ve Çelik (2015), 2013-2014 eğitim-öğretim yılında, 2 farklı ildeki 5 okuldan kolayda örnekleme yoluyla seçilen beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci sınıflara devam eden toplam 549 öğrenciye uygulanan ankettten yola çıkarak cinsiyet, okuma ortamı seçimi, sınıf düzeyi, öğrenci okuma sıklığı ile anne ve babanın okuma sıklığı değişkenlerine göre öğrencilerdeki okur öz algı düzeylerini incelemişlerdir. Araştırmada kız öğrencilerin okur öz algı düzeylerine ilişkin puanlarının, erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çeçen ve Deniz (2015), Diyarbakır il merkezinde öğrenim gören 377 lise öğrencisine uygulanan anket yardımıyla öğrencilerin okuma tutum düzeylerinin ve bu tutumlar üzerinde etkili olan unsurları incelemişlerdir. Araştırma sonucunda ortaöğretim öğrencilerinin okuma tutumlarının orta düzeyde olduğu, okuma tutumu ile cinsiyet, okul türü, sınıf, öğrenim alanı, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ve aile gelir düzeyi ile anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı tespit edilmiştir.



## 1. BÖLÜM

### GENEL ÇERÇEVE VE TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

#### 1.1. METODOLOJİ

Belirlenen örnek kütelere anketörler tarafından yüz yüze görüşme ile uygulanan anketlerden elde edilen veriler Excel'e girilmek suretiyle elektronik ortama aktarılmıştır. Daha sonra bu veriler, SPSS ve EViews programları yardımıyla detaylı bir şekilde analiz edilmiştir.

Sosyal bilimlerde veriler toplanırken kullanılan en basit ölçek nominal (sınıflama) ölçeğidir. Bu ölçekte yapılan işlem, herhangi bir sıralama söz konusu olmadan ele alınan birimlerin bazı özelliklerini (cinsiyet, meslek, medeni durum vb.) dikkate alarak sınıflara ayırmaktır. Örneğin, insanları medeni durumlarına göre evli ise 1, bekar ise 2; cinsiyetlerine göre erkek ise 1 ve kadın ise 2 gibi sınıflandırıp numaralamak nominal ölçeği ifade etmektedir. Diğer taraftan, birimleri belirli özelliklere göre sıralamada kullanılan ölçek ise ordinal (sıralama) ölçeğidir. Örneğin, eğitim düzeyinin "ilk-orta-yükseköğretim" şeklinde sıralanmasında ve insanların bazı yöntem veya yargılar karşısındaki tutumlarının "kesinlikle katılıyorum-katılıyorum-kararsızım-katılmıyorum-kesinlikle katılmıyorum" biçiminde sıralanmasında bu ölçekten yararlanılmaktadır (Özer, 2004: 5).

Çalışmada bağımlı değişken, okuma alışkanlığıdır. Bu değişken ordinal ölçekle ölçülmüş bir değişkendir. Bu bağımlı değişkenle ilişkili olabileceği düşünülen çok sayıda bağımsız değişken çalışmada ifade edilmiştir. İlgili bağımsız değişkenlerin bir kısmı nominal ölçek diğer bir kısmı ise ordinal ölçekle ölçülmüştür.

Çalışmada bağımsız değişkenlere göre bağımlı değişkenin gerçekleşme durumu çapraz tablolar yardımıyla ifade edilmiştir. Tablolarda gerçekleşme durumları yani frekansların yanı sıra, bağımsız değişkene göre bağımlı değişkenin gerçekleşme yüzdesi, bağımlı değişkene göre bağımsız değişkenin gerçekleşme yüzdesi ve her iki değişkenin aynı anda gerçekleşme yüzdesine göre yorumlamalar yapılmıştır. Ayrıca çalışmada, bireylerin okuma alışkanlıklarında etkili olabileceği düşünülen değişkenler ile okuma alışkanlıkları arasındaki ilişkilerin anlamlı olup olmadığı Pearson Ki-Kare testi ile araştırılmıştır.

Ki-Kare dağılımı ilk olarak 1900 yıllarında Karl Pearson tarafından ortaya konulmuştur (Aytaç, 1999: 317). Bu yöntem, özellikle sosyal bilimler alanında yapılan çalışmalarda yaygın biçimde kullanılan bir analiz yöntemidir (Akgül, 2003: 195). Ki-Kare testi yardımıyla, iki veya daha fazla veri seti arasında önemli bir ilişkinin olup olmadığı araştırılmaktadır (Bryman ve Cramer, 1990: 123). Başka bir ifadeyle, veri setindeki değişkenlerin farklı ölçütlere ya da belirli bir amaca göre iki ya da çok yönlü çapraz tablo biçiminde sınıflandırılması durumunda değişkenlerin belirlenen özellikler arasında bir bağımlılığın olup olmadığının test edilmesinde yararlanılan bir analiz yöntemidir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004: 210). Yani, Ki-Kare testi, çapraz tablonun iki



değişkeninin birbirinden bağımsız olup olmadığını test eder. İki yada daha fazla grubun belirli kategorilere dağılmış puan veya görüşleri arasında fark veya ilişkinin varlığı prensibine dayanmaktadır. İki değişken arasında ilişki bulunması durumu test edilmektedir. Bu ilişkiyi ortaya koymaya çalışan testlere çapraz tablo test istatistikleri adı verilir. Eğer test sonucunda ortaya çıkan prob. değeri, başlangıçta öngörülen anlamlılık düzeyinden küçük çıkar ise gruplar arasında farklılık olduğu kabul edilir (Ergün, 1995: 85-86).

## 1. 2. VERİ

Ekonometrik bir çalışmanın yapılabilmesi her şeyden önce modelde yer alan değişkenlere ait uygun verilerin elde edilmesine bağlıdır. Dolayısıyla, gerçeğe ilişkin bilgilerin sayısal ifadesi olarak tanımlanabilen verilerin nitelik, tür, kaynak ve sınırlarının detaylı olarak incelenmesi büyük önem arz etmektedir (Özer, 2004: 3). Erzurum ili için okuma alışkanlığının mevcut düzeyinin tespit edilmesi ve bu alışkanlığa etki eden faktörlerin belirlenmesini amaçlayan çalışmanın veri setini elde etmek üzere anket uygulamasının gerçekleştirildiği Erzurum ilinin ilçeler itibarıyla nüfusu Tablo 1’de verilmektedir.

**Tablo 1.1: Erzurum ilinin ilçeler ve Cinsiyetler İtibarıyla Nüfusu (2014)**

| İlçe       | Erkek          | Kadın          | Toplam         |
|------------|----------------|----------------|----------------|
| Aşkale     | 11.966         | 12.107         | 24.073         |
| Aziziye    | 26.095         | 25.510         | 51.605         |
| Çat        | 9.484          | 9.021          | 18.505         |
| Hınıs      | 14.531         | 14.076         | 28.607         |
| Horasan    | 20.949         | 20.361         | 41.310         |
| İspir      | 8.091          | 8.778          | 16.869         |
| Karaçoban  | 12.448         | 12.193         | 24.641         |
| Karayazı   | 15.625         | 14.966         | 30.591         |
| Köprüköy   | 8.659          | 8.384          | 17.043         |
| Narman     | 7.176          | 7.456          | 14.632         |
| Oltu       | 16.020         | 15.404         | 31.424         |
| Olur       | 3.487          | 3.595          | 7.082          |
| Palandöken | 82.177         | 81.969         | 164.146        |
| Pasinler   | 15.495         | 15.151         | 30.646         |
| Pazaryolu  | 2.213          | 2.388          | 4.601          |
| Şenkaya    | 9.953          | 10.026         | 19.979         |
| Tekman     | 14.132         | 13.643         | 27.775         |
| Tortum     | 8.605          | 8.789          | 17.394         |
| Uzundere   | 4.274          | 4.191          | 8.465          |
| Yakutiye   | 92.976         | 90.956         | 183.932        |
| Erzurum    | <b>384.356</b> | <b>378.964</b> | <b>763.320</b> |

**Kaynak:** www.tuik.gov.tr, Erişim Tarihi: 15.12.2015

Tablo 1.1’den de görüldüğü gibi, 2014 yılı itibarıyla Erzurum ilinin toplam nüfusu 763320 olup bu nüfusun yaklaşık olarak %50’sini erkekler ve geriye kalan %50’sini ise kadınlar

oluşturmaktadır. Yani, cinsiyetler itibariyle nüfus dağılımı eşit olarak paylaşılmaktadır. Nüfusun yaklaşık %24,1'i Yakutiye ilçesinde, %21,5'i Palandöken ilçesinde, %6,8'i Aziziye ilçesinde, %5,4'ü Horasan ilçesinde, %4,1'i Oltu ilçesinde, %4'ü Karayazı ve Pasinler ilçesinde, %3,7'si Hınıs ilçesinde, %3,6'sı Tekman ilçesinde, %3,2'si Aşkale ve Karaçoban ilçesinde, %2,6'sı Şenkaya ilçesinde, %2,4'ü Çat ilçesinde, %2,3'ü İspir, Köprüköy ve Tortum ilçesinde, %1,9'u Narman ilçesinde, %1,1'i Uzundere ilçesinde, %0,9'u Olur ilçesinde ve %0,6'sı ise Pazaryolu ilçesinde ikamet etmektedir.

Okuma alışkanlığını etkileyen faktörler arasında yaşın önemli bir değişken olduğu düşünülmektedir. Bu yüzden anket uygulanırken Erzurum ilinin ilçelerindeki nüfusun toplam nüfus içerisindeki payı ve cinsiyetin payı göz önünde bulundurulmuştur. Aynı zamanda paylaşım gerçekleştirilirken bireylerin yaş aralıkları da dikkate alınmıştır. Erzurum ili nüfusunun ilçe ve yaş gruplarına göre dağılımı Tablo 1.2'de ve uygulanan anketlerin ilçe ve cinsiyet grubuna göre dağılımı ise Tablo 1.3'te görülmektedir.

**Tablo 1.2: Erzurum İli Nüfusunun İlçe ve Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2014)**

| Yaş           | Aşkale        | Aziziye       | Çat           | Hınıs         | Horasan       | İspir         | Karaçoban     | Karayazı      | Köprüköy      | Narman        |
|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| '0-4'         | 2.358         | 4.563         | 1.742         | 2.908         | 4.600         | 873           | 3.195         | 3.550         | 2.023         | 1.031         |
| '5-9'         | 2.165         | 4.387         | 1.813         | 2.997         | 4.598         | 875           | 3.037         | 3.653         | 1.964         | 1.166         |
| '10-14'       | 2.370         | 4.868         | 2.269         | 3.243         | 5.103         | 991           | 3.559         | 4.430         | 2.231         | 1.529         |
| '15-19'       | 2.257         | 4.954         | 2.136         | 3.114         | 4.794         | 1.210         | 3.234         | 4.143         | 1.994         | 1.713         |
| '20-24'       | 1.757         | 4.722         | 1.669         | 2.750         | 3.456         | 1.081         | 2.138         | 2.793         | 1.374         | 1.289         |
| '25-29'       | 1.821         | 4.302         | 1.503         | 2.332         | 3.223         | 988           | 1.727         | 2.060         | 1.236         | 883           |
| '30-34'       | 1.864         | 4.142         | 1.193         | 1.949         | 2.859         | 978           | 1.464         | 1.823         | 1.136         | 807           |
| '35-39'       | 1.573         | 3.525         | 1.121         | 1.532         | 2.192         | 820           | 1.185         | 1.422         | 937           | 752           |
| '40-44'       | 1.546         | 3.351         | 1.047         | 1.443         | 2.218         | 987           | 1.176         | 1.635         | 962           | 958           |
| '45-49'       | 1.159         | 2.628         | 787           | 1.178         | 1.673         | 761           | 800           | 930           | 580           | 747           |
| '50-54'       | 1.127         | 2.523         | 817           | 1.254         | 1.662         | 1.064         | 726           | 1.117         | 624           | 778           |
| '55-59'       | 919           | 2.126         | 600           | 1.097         | 1.242         | 1.157         | 622           | 771           | 497           | 612           |
| '60-64'       | 837           | 1.645         | 550           | 836           | 1.089         | 1.038         | 499           | 672           | 434           | 562           |
| '65-69'       | 835           | 1.417         | 519           | 759           | 902           | 1.175         | 500           | 604           | 345           | 589           |
| '70-74'       | 649           | 1.125         | 311           | 490           | 710           | 1.062         | 291           | 427           | 289           | 511           |
| '75-79'       | 396           | 618           | 215           | 353           | 459           | 802           | 220           | 256           | 197           | 328           |
| '80-84'       | 294           | 463           | 133           | 223           | 336           | 671           | 168           | 197           | 141           | 261           |
| '85-89'       | 102           | 192           | 59            | 107           | 120           | 253           | 63            | 66            | 48            | 82            |
| '90+'         | 44            | 54            | 21            | 42            | 74            | 83            | 37            | 42            | 31            | 34            |
| <b>Toplam</b> | <b>24.073</b> | <b>51.605</b> | <b>18.505</b> | <b>28.607</b> | <b>41.310</b> | <b>16.869</b> | <b>24.641</b> | <b>30.591</b> | <b>17.043</b> | <b>14.632</b> |

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Tablo 1.2’de ifade edilen 2014 yılı Erzurum ili nüfusunun yaş grupları itibarıyla dağılımları incelendiğinde, toplam nüfusun %9,2’si (70312 kişi) 0-4 yaş grubundaki, %9’u (68363 kişi) 5-9 yaş grubundaki, %10’u (75149 kişi) 10-14 yaş grubundaki, %10,1’i (76947 kişi) 15-19 yaş grubundaki, %9,3’u (71246 kişi) 20-24 yaş grubundaki, %8,2’si (62813 kişi) 25-29 yaş grubundaki, %7,5’i (57501 kişi) 30-34 yaş grubundaki, %6,3’ü (48231 kişi) 35-39 yaş grubundaki, 6,2’si (47269 kişi) 40-44 yaş grubundaki, %4,7’si (36154 kişi) 45-49 yaş grubundaki, %4,7’si (36029 kişi) 50-54 yaş grubundaki, %3,8’i (28926 kişi) 55-59 yaş grubundaki, %3,1’i (23349 kişi) 60-64 yaş grubundaki, %2,8’i (21259 kişi) 65-69 yaş grubundaki, %2,1’i (16104 kişi) 70-74 yaş grubundaki, %1,4’ü (10930 kişi) 75-79 yaş grubundaki, %1,1’i (8347 kişi) 80-84 yaş grubundaki, %0,4’ü (3262 kişi) 85-89 yaş grubundaki ve %0,1’i (1129 kişi) ise 90 ve üzeri yaş grubundaki bireylerden oluşmaktadır. Buna göre Erzurum ilinin nüfusunun büyük bir bölümünün genç bireylerden oluştuğunu söylemek mümkündür.

**Tablo 1.2: Erzurum İli Nüfusunun İlçe ve Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (2014) (Devamı)**

| Yaş           | Oltu          | Olur         | Palandöken     | Pasinler      | Pazaryolu    | Şenkaya       | Tekman        | Tortum        | Uzundere     | Yakutiye       |
|---------------|---------------|--------------|----------------|---------------|--------------|---------------|---------------|---------------|--------------|----------------|
| '0-4'         | 2.154         | 313          | 15.570         | 3.229         | 187          | 1.370         | 3.236         | 957           | 494          | 15.959         |
| '5-9'         | 2.198         | 324          | 14.148         | 3.178         | 207          | 1.596         | 3.280         | 986           | 447          | 15.344         |
| '10-14'       | 2.433         | 368          | 14.718         | 3.388         | 237          | 1.803         | 3.962         | 1.161         | 556          | 15.930         |
| '15-19'       | 2.655         | 353          | 14.964         | 3.239         | 333          | 1.751         | 3.544         | 1.436         | 598          | 18.525         |
| '20-24'       | 3.090         | 429          | 15.272         | 2.548         | 318          | 1.324         | 2.329         | 1.380         | 569          | 20.958         |
| '25-29'       | 2.546         | 362          | 15.067         | 2.259         | 253          | 1.120         | 2.153         | 1.056         | 606          | 17.316         |
| '30-34'       | 2.241         | 381          | 14.723         | 2.258         | 166          | 1.182         | 1.685         | 944           | 546          | 15.160         |
| '35-39'       | 1.960         | 346          | 12.274         | 1.876         | 172          | 1.129         | 1.445         | 816           | 452          | 12.702         |
| '40-44'       | 2.006         | 398          | 11.038         | 1.963         | 236          | 1.292         | 1.235         | 1.041         | 497          | 12.240         |
| '45-49'       | 1.719         | 342          | 8.216          | 1.426         | 276          | 1.139         | 936           | 817           | 457          | 9.583          |
| '50-54'       | 1.801         | 527          | 7.710          | 1.250         | 324          | 1.173         | 1.018         | 1.222         | 583          | 8.729          |
| '55-59'       | 1.470         | 445          | 6.182          | 1.089         | 400          | 879           | 880           | 1.085         | 502          | 6.351          |
| '60-64'       | 1.296         | 542          | 4.796          | 779           | 319          | 785           | 630           | 975           | 525          | 4.540          |
| '65-69'       | 1.168         | 499          | 3.825          | 739           | 343          | 1.022         | 585           | 1.114         | 477          | 3.842          |
| '70-74'       | 979           | 529          | 2.494          | 623           | 327          | 841           | 409           | 852           | 429          | 2.756          |
| '75-79'       | 764           | 427          | 1.488          | 375           | 223          | 724           | 192           | 704           | 341          | 1.848          |
| '80-84'       | 627           | 338          | 1.054          | 303           | 192          | 613           | 171           | 532           | 258          | 1.372          |
| '85-89'       | 250           | 119          | 466            | 97            | 65           | 164           | 62            | 256           | 104          | 587            |
| '90+'         | 67            | 40           | 141            | 27            | 23           | 72            | 23            | 60            | 24           | 190            |
| <b>Toplam</b> | <b>31.424</b> | <b>7.082</b> | <b>164.146</b> | <b>30.646</b> | <b>4.601</b> | <b>19.979</b> | <b>27.775</b> | <b>17.394</b> | <b>8.465</b> | <b>183.932</b> |

Kaynak: www.tuik.gov.tr

Bu çalışmada okuma alışkanlığını tespit etmek amacıyla 10-19 yaş arasındaki bireylere, bu yaş aralığındaki bireylerin velilerine (30-54 yaş arası) ve ilgili yaş gruplarının dışında geriye kalan bireylere (20-90+) anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Öğrenci, veli ve diğer bireyler için farklı şekilde tasarlanan anket uygulamasının ilk bölümünde katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin sorular bulunurken ikinci bölümde ise okuma alışkanlığının tespit edilmesine yönelik sorulara yer verilmiştir. Bu bağlamda söz konusu yaş grupları arasında yer alan bireylerin toplam sayısı çalışmanın anakütlesini oluşturmaktadır.

Öğrencilerin (10-19 yaş arasındaki bireyler), yetişkinlerin (20-70 yaş arasındaki bireyler) ana kütlesini temsil edecek ve anket uygulanacak minimum örnek büyüklüğü,

$$n = \frac{NP(1 - P)Z^2}{(N - 1)d^2 + P(1 - P)Z^2}$$

formülünden yararlanılarak bulunmuştur (Akbulut ve Yıldız, 1999: 8).

Formülde;

n : Örnek kütle büyüklüğü

N : Anakütle büyüklüğü

P : Önem düzeyi

Z : %(1-α) düzeyinde Z test değeri (%5)

d : Hata Payı'dır.

Öğrenciler (10-19 yaş arasındaki bireyler) için %5 önem düzeyinde %5 hata payıyla minimum örneklem büyüklüğü;

$$n = \frac{152096(0.5)(0.5)(1.96)^2}{(152096 - 1)(0.5)^2 + (0.5)(0.5)(1.96)^2} = 383$$

Yetişkin bireyler (20-70 ve üzeri yaş arasındaki bireyler) için %5 önem düzeyinde %5 hata payıyla minimum örneklem büyüklüğü;

$$n = \frac{247365(0.5)(0.5)(1.96)^2}{(247365 - 1)(0.5)^2 + (0.5)(0.5)(1.96)^2} = 384$$

olarak hesaplanmaktadır.

Minimum örnek büyüklüğü bu şekilde belirlenmesine rağmen, temsil gücünün yüksek olması ve bazı anketlerin tutarsız ve eksik doldurulabileceği düşüncesiyle bu çalışmada öğrencilere 750, yetişkinlere 1000 olmak üzere toplam 1750 bireye anket uygulanmıştır. Anket uygulanırken her ilçede cinsiyetlerin ve yaş gruplarının payı göz önünde bulundurulmuştur. Hatalı ve eksik anketler çıkarıldıktan sonra Tablo 3'te uygulanan anketlerin ilçe, cinsiyet ve yaş gruplarına göre dağılımı görülmektedir.

**Tablo 1.3.: Uygulanan Anketlerin İlçe, Cinsiyet ve Yaş Gruplarına Göre Dağılımı**

|               | Öğrenciye Uygulanan Anket |            |            | Veliye Uygulanan Anket |            |            |
|---------------|---------------------------|------------|------------|------------------------|------------|------------|
|               | Erkek                     | Kadın      | Top.       | Erkek                  | Kadın      | Top.       |
| Aşkale        | 14                        | 11         | 25         | 22                     | 13         | 35         |
| Aziziye       | 28                        | 22         | 50         | 36                     | 19         | 55         |
| Çat           | 10                        | 10         | 20         | 21                     | 11         | 32         |
| Hınıs         | 14                        | 12         | 26         | 29                     | 10         | 39         |
| Horasan       | 17                        | 21         | 38         | 39                     | 25         | 64         |
| İspir         | 7                         | 9          | 16         | 16                     | 16         | 32         |
| Karaçoban     | 11                        | 14         | 25         | 26                     | 14         | 40         |
| Karayazı      | 14                        | 16         | 30         | 33                     | 17         | 50         |
| Köprüköy      | 16                        | 24         | 40         | 46                     | 14         | 60         |
| Narman        | 7                         | 8          | 15         | 17                     | 8          | 25         |
| Oltu          | 13                        | 12         | 25         | 27                     | 23         | 50         |
| Olur          | 6                         | 4          | 10         | 16                     | 4          | 20         |
| Palandöken    | 42                        | 58         | 100        | 67                     | 69         | 136        |
| Pasinler      | 15                        | 17         | 32         | 32                     | 17         | 49         |
| Pazaryolu     | 4                         | 6          | 10         | 8                      | 12         | 20         |
| Şenkaya       | 10                        | 10         | 20         | 19                     | 16         | 35         |
| Tekman        | 15                        | 12         | 27         | 29                     | 17         | 46         |
| Tortum        | 8                         | 7          | 15         | 22                     | 9          | 31         |
| Uzundere      | 3                         | 7          | 10         | 8                      | 2          | 10         |
| Yakutiye      | 42                        | 53         | 95         | 53                     | 61         | 114        |
| <b>Toplam</b> | <b>296</b>                | <b>333</b> | <b>629</b> | <b>566</b>             | <b>377</b> | <b>943</b> |

**Tablo 1.4: Öğrenciler İçin Tanımlayıcı İstatistikler (Erzurum Geneli)**

|                                                     | Min. | Mak. | Ortalama | Std. Hata |
|-----------------------------------------------------|------|------|----------|-----------|
| Yaş                                                 | 10   | 19   | 14,12    | 2,107     |
| Ailede Eğitim Gören Kişi Sayısı                     | 0    | 10   | 2,83     | 1,580     |
| TV İzleme Süresi (saat/hafta)                       | 0    | 140  | 11,70    | 12,653    |
| Spor Yapma Süresi (saat/hafta)                      | 0    | 70   | 4,51     | 7,966     |
| Kitap Okuma Süresi (saat/hafta)                     | 0    | 48   | 3,38     | 5,114     |
| Bilgisayarda Vakit Geçirme Süresi (saat/hafta)      | 0    | 70   | 4,55     | 10,065    |
| Ders Çalışma Süresi (saat/hafta)                    | 0    | 70   | 11,37    | 11,432    |
| Arkadaşla Vakit Geçirme Süresi (saat/hafta)         | 0    | 105  | 7,79     | 11,607    |
| Tiyatroya Ayrılan Süre (saat/hafta)                 | 0    | 7    | 0,16     | 0,656     |
| Tarihi Kültürel Yerleri Ziyaret Süresi (saat/hafta) | 0    | 14   | 0,48     | 1,709     |
| Akraba Ziyaretleri İçin Ayrılan Süre (saat/hafta)   | 0    | 56   | 1,62     | 4,517     |
| Diğer Süreler (saat/hafta)                          | 0    | 42   | 1,25     | 4,321     |
| Kaç Kitap Okursunuz (adet/yıl)                      | 0    | 60   | 11,97    | 10,604    |

**Tablo 1.5: Öğrenciler İçin Tanımlayıcı İstatistikler (Yaş)**

| YAŞ        | Min. | Mak. | Ortalama | Std. Hata |
|------------|------|------|----------|-----------|
| Pasinler   | 10   | 19   | 14,47    | 2,552     |
| Horasan    | 12   | 16   | 14,03    | 1,174     |
| Aşkale     | 10   | 17   | 13,92    | 2,080     |
| Şenkaya    | 11   | 18   | 14,45    | 2,438     |
| Karaçoban  | 14   | 17   | 14,84    | 0,987     |
| Köprüköy   | 11   | 18   | 13,90    | 2,110     |
| Karayazı   | 13   | 18   | 15,73    | 1,461     |
| Tekman     | 10   | 17   | 12,96    | 2,047     |
| Çat        | 11   | 18   | 14,60    | 2,162     |
| İspir      | 10   | 13   | 11,88    | 0,806     |
| Pazaryolu  | 10   | 17   | 12,90    | 2,514     |
| Oltu       | 13   | 17   | 14,72    | 1,339     |
| Narman     | 11   | 17   | 13,33    | 2,160     |
| Olur       | 10   | 19   | 16,30    | 3,368     |
| Uzundere   | 16   | 16   | 16,00    | 0,000     |
| Tortum     | 15   | 18   | 15,73    | 0,884     |
| Hınıs      | 14   | 16   | 15,15    | 0,464     |
| Yakutiye   | 10   | 18   | 13,75    | 2,217     |
| Palandöken | 10   | 19   | 13,43    | 1,748     |
| Aziziye    | 10   | 19   | 14,38    | 2,610     |

Ankete katılan öğrencilerin yaş ortalaması yaklaşık olarak 14,32 olup; öğrencilerde, en yüksek yaş ortalamasının Uzundere’de, en düşük yaş ortalamasının ise İspir’de olduğu görülmektedir.

**Tablo 1.6: Öğrencilerin Ailelerinde Eğitim Gören Kişi Sayısının İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>AİLEDE EĞİTİM GÖREN KİŞİ SAYISI</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|----------------------------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler                               | 0           | 10          | 3,22            | 1,896            |
| Horasan                                | 0           | 7           | 2,79            | 1,695            |
| Aşkale                                 | 0           | 4           | 2,36            | 1,036            |
| Şenkaya                                | 0           | 4           | 2,35            | ,933             |
| Karaçoban                              | 1           | 8           | 3,80            | 1,826            |
| Köprüköy                               | 0           | 7           | 2,88            | 1,652            |
| Karayazı                               | 1           | 4           | 2,70            | 1,149            |
| Tekman                                 | 0           | 6           | 2,93            | 1,817            |
| Çat                                    | 1           | 5           | 2,85            | 1,040            |
| İspir                                  | 0           | 3           | 1,44            | 1,153            |
| Pazaryolu                              | 1           | 5           | 2,30            | 1,160            |
| Oltu                                   | 1           | 6           | 2,60            | 1,225            |
| Narman                                 | 1           | 7           | 3,33            | 1,447            |
| Olur                                   | 0           | 3           | 1,80            | 1,135            |
| Uzundere                               | 0           | 5           | 2,70            | 1,337            |
| Tortum                                 | 0           | 6           | 2,47            | 1,642            |
| Hınıs                                  | 0           | 7           | 3,46            | 2,213            |
| Yakutiye                               | 0           | 10          | 2,89            | 1,704            |
| Palandöken                             | 0           | 7           | 3,08            | 1,489            |
| Aziziye                                | 0           | 6           | 2,42            | 1,295            |

Ankete katılan öğrencilerin ailelerinde eğitim gören kişi sayısı ortalama olarak en fazla Karaçoban’da, en az ise İspir’de bulunmuştur. Verilerin ortalaması alındığında, ankete cevap veren katılımcıların ailelerinde eğitim gören kişi sayısının iki ile üç arasında yoğunlaştığı da dikkat çekmektedir.

**Tablo 1.7: Öğrencilerde Haftalık Olarak Tv, Film İzleme Süresinin İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| TV, FİLM İZLEME SÜRESİ | Min. | Mak. | Ortalama | Std. Hata |
|------------------------|------|------|----------|-----------|
| Pasinler               | 0    | 28   | 8,66     | 7,974     |
| Horasan                | 0    | 50   | 11,63    | 10,846    |
| Aşkale                 | 0    | 24   | 9,92     | 8,727     |
| Şenkaya                | 0    | 28   | 11,20    | 9,197     |
| Karaçoban              | 0    | 20   | 8,56     | 5,628     |
| Köprüköy               | 0    | 30   | 4,63     | 7,499     |
| Karayazı               | 0    | 12   | 2,97     | 4,271     |
| Tekman                 | 0    | 49   | 17,63    | 14,959    |
| Çat                    | 0    | 49   | 11,65    | 12,537    |
| İspir                  | 0    | 21   | 8,31     | 8,561     |
| Pazaryolu              | 0    | 21   | 11,90    | 6,641     |
| Oltu                   | 0    | 14   | 5,32     | 5,836     |
| Narman                 | 0    | 14   | 8,27     | 5,378     |
| Olur                   | 0    | 21   | 7,00     | 8,083     |
| Uzundere               | 0    | 42   | 21,00    | 15,478    |
| Tortum                 | 0    | 35   | 12,67    | 11,980    |
| Hınıs                  | 0    | 68   | 16,15    | 16,146    |
| Yakutiye               | 0    | 56   | 18,21    | 10,346    |
| Palandöken             | 0    | 140  | 16,37    | 18,461    |
| Aziziye                | 0    | 35   | 4,10     | 7,495     |

Ankete katılan öğrencilerin bir haftalık boş zamanlarında TV, film seyretme için ayırdıkları ortalama sürenin (saat) en fazla Uzundere’de en az ise Karayazı’da olduğu görülmektedir. Bu veriler, ilçelerin çoğunda öğrencilerin günde ortalama 1,5 saat TV karşısında zaman harcadıklarını belirtirken; Tekman, Uzundere, Hınıs, Yakutiye ve Palandöken ilçelerinde TV karşısında günde ortalama 2-3 saat zaman harcadıklarını göstermektedir.



**Tablo 1.8: Öğrencilerde Haftalık Olarak Spor Yapma Süresinin İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>SPOR YAPMA SÜRESİ</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|--------------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler                 | 0           | 17          | 2,22            | 4,412            |
| Horasan                  | 0           | 20          | 6,47            | 6,888            |
| Aşkale                   | 0           | 21          | 4,48            | 6,965            |
| Şenkaya                  | 0           | 28          | 5,25            | 7,826            |
| Karaçoban                | 0           | 16          | 1,48            | 4,483            |
| Köprüköy                 | 0           | 12          | 0,75            | 2,157            |
| Karayazı                 | 0           | 15          | 1,80            | 3,488            |
| Tekman                   | 0           | 42          | 11,67           | 13,168           |
| Çat                      | 0           | 8           | 0,85            | 2,007            |
| İspir                    | 0           | 14          | 3,50            | 5,715            |
| Pazaryolu                | 0           | 7           | 2,10            | 3,381            |
| Oltu                     | 0           | 14          | 4,24            | 5,198            |
| Narman                   | 0           | 10          | 3,67            | 3,309            |
| Olur                     | 0           | 7           | 1,40            | 2,951            |
| Uzundere                 | 0           | 14          | 3,50            | 5,949            |
| Tortum                   | 0           | 25          | 5,40            | 8,741            |
| Hınıs                    | 0           | 49          | 6,38            | 11,655           |
| Yakutiye                 | 0           | 35          | 4,97            | 6,828            |
| Palandöken               | 0           | 49          | 6,63            | 9,313            |
| Aziziye                  | 0           | 70          | 3,66            | 11,558           |

Ankete katılan öğrencilerin bir haftalık boş zamanlarında spor aktiviteleri için ayırdıkları ortalama süre 4,02'dir (saat) ve bu sürenin en fazla Tekman'da en az ise Köprüköy'de olduğu görülmektedir.

**Tablo 1.9: Öğrencilerde Haftalık Olarak Kitap Okuma Süresinin İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>KİTAP OKUMA SÜRESİ</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|---------------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler                  | 0           | 16          | 4,88            | 5,014            |
| Horasan                   | 0           | 20          | 5,76            | 6,069            |
| Aşkale                    | 0           | 35          | 8,00            | 9,983            |
| Şenkaya                   | 0           | 7           | 2,35            | 2,700            |
| Karaçoban                 | 0           | 1           | 0,76            | 0,436            |
| Köprüköy                  | 0           | 15          | 3,05            | 4,175            |
| Karayazı                  | 0           | 10          | 2,57            | 2,661            |
| Tekman                    | 1           | 8           | 2,67            | 1,519            |
| Çat                       | 0           | 15          | 5,90            | 5,684            |
| İspir                     | 0           | 3           | 0,75            | 1,065            |
| Pazaryolu                 | 0           | 7           | 1,40            | 2,951            |
| Oltu                      | 0           | 14          | 3,28            | 5,208            |
| Narman                    | 0           | 14          | 7,33            | 4,287            |
| Olur                      | 0           | 10          | 2,40            | 3,950            |
| Uzundere                  | 0           | 48          | 7,60            | 14,983           |
| Tortum                    | 0           | 25          | 4,47            | 7,633            |
| Hınıs                     | 0           | 21          | 3,92            | 5,366            |
| Yakutiye                  | 0           | 28          | 3,93            | 5,141            |
| Palandöken                | 0           | 9           | 1,71            | 2,001            |
| Aziziye                   | 0           | 14          | 1,36            | 2,562            |

Ankete katılan öğrencilerin okuma süresine haftalık olarak ortalama 3,7 saat ayırması okuma alışkanlığı kazanma ve okuma kültürlerinin oluşması açısından önemli sorunların olduğunun bir göstergesi olarak görülmelidir. Veriler, okuma süresi ortalamasının altında yoğun olarak Şenkaya, Karaçoban, Köprüköy, Karayazı, Tekman, İspir, Pazaryolu, Oltu, Olur, Palandöken ve Aziziye ilçelerinin yer aldığını; buna karşın okuma süresi ortalamasının üstünde ise daha çok Pasinler, Horasan, Aşkale, Çat, Narman, Uzundere, Tortum, Hınıs ve Yakutiye ilçelerindeki öğrencilerin yer aldığını göstermektedir. Buna göre, ankete katılan öğrencilerin bir haftalık boş zamanlarında kitap okuma eylemine ayırdıkları ortalama sürenin (saat) en fazla Aşkale’de, en az ise İspir’de olduğu görülmektedir.

**Tablo 1.10: Öğrencilerde Haftalık Olarak Bilgisayar Oyunu Oynama Süresinin İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>BİLGİSAYAR OYUNU OYNAMA SÜRESİ</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|---------------------------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler                              | 0           | 28          | 1,38            | 5,320            |
| Horasan                               | 0           | 15          | 2,63            | 4,302            |
| Aşkale                                | 0           | 21          | 1,32            | 4,750            |
| Şenkaya                               | 0           | 28          | 2,80            | 7,324            |
| Karaçoban                             | 0           | 10          | 0,56            | 2,123            |
| Köprüköy                              | 0           | 10          | 1,18            | 2,836            |
| Karayazı                              | 0           | 10          | 1,27            | 2,420            |
| Tekman                                | 0           | 70          | 9,59            | 18,020           |
| Çat                                   | 0           | 10          | 0,85            | 2,323            |
| İspir                                 | 0           | 21          | 1,75            | 5,422            |
| Pazaryolu                             | 0           | 7           | 2,10            | 3,381            |
| Oltu                                  | 0           | 7           | 0,56            | 1,938            |
| Narman                                | 0           | 7           | 1,60            | 2,473            |
| Olur                                  | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Uzundere                              | 0           | 21          | 2,80            | 6,763            |
| Tortum                                | 0           | 70          | 4,67            | 18,074           |
| Hınıs                                 | 0           | 21          | 3,65            | 5,980            |
| Yakutiye                              | 0           | 42          | 7,01            | 10,469           |
| Palandöken                            | 0           | 70          | 10,97           | 13,968           |
| Aziziye                               | 0           | 70          | 4,28            | 11,556           |

Ankete katılan öğrencilerin bir haftalık boş zamanlarında bilgisayar oyunu oynamak için ayırdıkları ortalama sürenin (saat) en fazla Palandöken’de, en az Karaçoban ve Oltu’da olduğu görülmektedir. Olur’da ankete katılan öğrenciler ise bir haftalık boş zamanlarında bilgisayar oyunları için zaman ayırmadıklarını belirtmişlerdir. Erzurum merkez ilçeleri başta olmak üzere Yakutiye, Palandöken ve Aziziye, Tekman, Tortum ve Hınıs’taki öğrencilerin bilgisayar oyunu oynamak için harcadığı ortalama süre diğer ilçelerdeki öğrencilere göre daha fazladır. Bu da merkez ilçelerdeki öğrencilerin bilgisayara ve internete ulaşım imkânının daha fazla olmasından kaynaklanabilir.

**Tablo 1.11: Öğrencilerde Haftalık Olarak Ders Çalışma Süresinin İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>DERS ÇALIŞMA SÜRESİ</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|----------------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler                   | 0           | 49          | 13,72           | 13,366           |
| Horasan                    | 0           | 50          | 13,37           | 10,589           |
| Aşkale                     | 0           | 40          | 17,32           | 8,985            |
| Şenkaya                    | 0           | 28          | 8,20            | 10,077           |
| Karaçoban                  | 0           | 25          | 12,76           | 6,888            |
| Köprüköy                   | 0           | 21          | 6,05            | 5,679            |
| Karayazı                   | 0           | 15          | 5,70            | 5,528            |
| Tekman                     | 0           | 42          | 15,30           | 10,280           |
| Çat                        | 0           | 42          | 13,85           | 12,721           |
| İspir                      | 0           | 42          | 11,81           | 11,912           |
| Pazaryolu                  | 0           | 28          | 12,20           | 9,566            |
| Oltu                       | 0           | 21          | 12,28           | 7,977            |
| Narman                     | 0           | 21          | 11,60           | 6,150            |
| Olur                       | 0           | 35          | 14,00           | 13,606           |
| Uzundere                   | 0           | 63          | 17,70           | 21,019           |
| Tortum                     | 0           | 56          | 14,60           | 17,971           |
| Hınıs                      | 0           | 42          | 15,00           | 11,638           |
| Yakutiye                   | 0           | 42          | 9,34            | 10,147           |
| Palandöken                 | 0           | 70          | 14,47           | 13,833           |
| Aziziye                    | 0           | 26          | 2,70            | 6,428            |

Ankete katılan öğrencilerin bir haftalık boş zamanlarında ders çalışmak için ayırdıkları ortalama sürenin (saat) en fazla Uzundere’de, en az ise Aziziye’de olduğu görülmektedir. Genel olarak, ders çalışmaya ayrılan ortalama sürenin diğer aktivitelerle (TV, film izleme, spor yapma, kitap okuma, bilgisayar oyunu oynama vs.) karşılaştırıldığında daha fazla olduğu söylenebilir. Bu durum, öğrencilerin ders çalışmayı kendilerinde bir zorunluluk olarak görmelerini düşündürmektedir.

**Tablo 1.12: Öğrencilerde Haftalık Olarak Arkadaşlarla Vakit Geçirme Süresinin İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| ARKADAŞLA VAKİT GEÇİRME SÜRESİ | Min. | Mak. | Ortalama | Std. Hata |
|--------------------------------|------|------|----------|-----------|
| Pasinler                       | 0    | 28   | 3,22     | 6,824     |
| Horasan                        | 0    | 50   | 8,45     | 9,214     |
| Aşkale                         | 0    | 7    | 0,56     | 1,938     |
| Şenkaya                        | 0    | 35   | 15,05    | 13,679    |
| Karaçoban                      | 0    | 21   | 2,68     | 5,536     |
| Köprüköy                       | 0    | 49   | 5,20     | 10,328    |
| Karayazı                       | 0    | 5    | 0,83     | 1,763     |
| Tekman                         | 0    | 42   | 14,00    | 13,168    |
| Çat                            | 0    | 49   | 7,35     | 12,014    |
| İspir                          | 0    | 21   | 10,06    | 7,655     |
| Pazaryolu                      | 0    | 35   | 15,40    | 12,258    |
| Oltu                           | 0    | 56   | 3,92     | 11,420    |
| Narman                         | 0    | 28   | 9,00     | 9,320     |
| Olur                           | 0    | 21   | 9,80     | 8,854     |
| Uzundere                       | 0    | 105  | 20,30    | 37,399    |
| Tortum                         | 0    | 56   | 15,13    | 17,643    |
| Hınıs                          | 0    | 60   | 11,15    | 14,251    |
| Yakutiye                       | 0    | 35   | 11,88    | 8,892     |
| Palandöken                     | 0    | 35   | 5,24     | 7,976     |
| Aziziye                        | 0    | 70   | 6,30     | 13,190    |

Ankete katılan öğrencilerin bir haftalık boş zamanlarında arkadaşlarıyla vakit geçirmek için ayırdıkları ortalama sürenin (saat) en fazla Uzundere’de, en az ise Aşkale’de olduğu görülmektedir. İlçeler genelinde ise, öğrencilerin boş vakitlerini değerlendirmek için haftada ortalama olarak 8,78 (saat) arkadaşlarıyla vakit geçirmeyi tercih ettikleri söylenebilir.

**Tablo 1.13: Öğrencilerde Haftalık Olarak Tiyatroya Ayrılan Sürenin İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>TİYATROYA AYRILAN SÜRE</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|-------------------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler                      | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Horasan                       | 0           | 5           | 0,29            | 1,137            |
| Aşkale                        | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Şenkaya                       | 0           | 2           | 0,15            | 0,489            |
| Karaçoban                     | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Köprüköy                      | 0           | 6           | 0,15            | 0,949            |
| Karayazı                      | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Tekman                        | 0           | 2           | 0,15            | 0,456            |
| Çat                           | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| İspir                         | 0           | 1           | 0,13            | 0,342            |
| Pazaryolu                     | 0           | 1           | 0,10            | 0,316            |
| Oltu                          | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Narman                        | 0           | 2           | 0,40            | 0,632            |
| Olur                          | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Uzundere                      | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Tortum                        | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Hınıs                         | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Yakutiye                      | 0           | 7           | 0,33            | 0,893            |
| Palandöken                    | 0           | 4           | 0,32            | 0,863            |
| Aziziye                       | 0           | 2           | 0,08            | 0,396            |

Ankete katılan öğrencilerin bir haftalık boş zamanlarında tiyatroya gitmek için ayırdıkları ortalama sürenin (saat) çok düşük olduğu görülmektedir. Pasinler, Aşkale, Karaçoban, Karayazı, Çat, Oltu, Olur, Uzundere, Tortum, Hınıs ilçelerinde ankete katılan öğrenciler ise bir haftalık boş zamanlarında tiyatroya vakit ayırmadıklarını belirtmişlerdir. Erzurum'un merkez ilçeleri haricinde tiyatronun bulunmaması bu sonucu ortaya çıkarmaktadır.

**Tablo 1.14: Öğrencilerde Haftalık Olarak Tarihi Kültürel Yerleri Ziyaret Etme Süresinin İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>TARİHİ KÜLTÜREL YERLERİ ZİYARET SÜRESİ</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|-----------------------------------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler                                      | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Horasan                                       | 0           | 10          | 0,97            | 2,696            |
| Aşkale                                        | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Şenkaya                                       | 0           | 7           | 0,70            | 2,155            |
| Karaçoban                                     | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Köprüköy                                      | 0           | 7           | 0,28            | 1,198            |
| Karayazı                                      | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Tekman                                        | 0           | 10          | 1,26            | 3,133            |
| Çat                                           | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| İspir                                         | 0           | 3           | 0,19            | 0,750            |
| Pazaryolu                                     | 0           | 1           | 0,10            | 0,316            |
| Oltu                                          | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Narman                                        | 0           | 2           | 0,27            | 0,594            |
| Olur                                          | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Uzundere                                      | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Tortum                                        | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Hınıs                                         | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Yakutiye                                      | 0           | 9           | 0,74            | 1,914            |
| Palandöken                                    | 0           | 14          | 1,25            | 2,556            |
| Aziziye                                       | 0           | 2           | 0,04            | 0,283            |

Ankete katılan öğrencilerin bir haftalık boş zamanlarında tarihi ve kültürel yerleri ziyaret etmek için ayırdıkları ortalama sürenin (saat) çok düşük olduğu görülmektedir. Pasinler, Aşkale, Karaçoban, Karayazı, Çat, Oltu, Olur, Uzundere, Tortum, Hınıs ilçelerinde ankete katılan öğrenciler ise bir haftalık boş zamanlarında tarihi ve kültürel yerleri ziyaret etmek için hiç vakit ayırmadıklarını belirtmişlerdir.

**Tablo 1.15: Öğrencilerde Haftalık Olarak Akraba Ziyaretleri İçin Ayrılan Sürenin İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>AKRABA ZİYARETLERİ İÇİN AYRILAN SÜRE</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|---------------------------------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler                                    | 0           | 30          | 1,03            | 5,313            |
| Horasan                                     | 0           | 40          | 2,82            | 6,742            |
| Aşkale                                      | 0           | 14          | 0,64            | 2,812            |
| Şenkaya                                     | 0           | 14          | 2,15            | 4,069            |
| Karaçoban                                   | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Köprüköy                                    | 0           | 8           | 0,40            | 1,374            |
| Karayazı                                    | 0           | 12          | 2,27            | 3,403            |
| Tekman                                      | 0           | 35          | 3,52            | 7,944            |
| Çat                                         | 0           | 15          | 2,70            | 4,646            |
| İspir                                       | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Pazaryolu                                   | 0           | 2           | 0,20            | 0,632            |
| Oltu                                        | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Narman                                      | 0           | 5           | 1,60            | 1,882            |
| Olur                                        | 0           | 7           | 1,40            | 2,951            |
| Uzundere                                    | 0           | 14          | 1,40            | 4,427            |
| Tortum                                      | 0           | 14          | 0,93            | 3,615            |
| Hınıs                                       | 0           | 21          | 1,62            | 4,973            |
| Yakutiye                                    | 0           | 21          | 2,09            | 3,884            |
| Palandöken                                  | 0           | 56          | 2,60            | 6,259            |
| Aziziye                                     | 0           | 14          | 0,34            | 2,016            |

Ankete katılan öğrencilerin bir haftalık boş zamanlarında akraba ziyaretleri için ayırdıkları ortalama sürenin (saat) en fazla Tekman, en az Pazaryolu'nda olduğu görülmektedir. Karaçoban, İspir ve Oltu ilçelerinde ankete katılan öğrenciler ise bir haftalık boş zamanlarında akraba ziyaretleri için vakit ayırmadıklarını belirtmişlerdir.



**Tablo 1.16: Öğrencilerde Haftalık Olarak Diğer Aktiviteler İçin Ayrılan Sürenin İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>DİĞER SÜRELER</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|----------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler             | 0           | 3           | 0,16            | 0,628            |
| Horasan              | 0           | 30          | 4,32            | 6,494            |
| Aşkale               | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Şenkaya              | 0           | 7           | 0,35            | 1,565            |
| Karaçoban            | 0           | 20          | 1,44            | 5,017            |
| Köprüköy             | 0           | 21          | 0,83            | 3,594            |
| Karayazı             | 0           | 10          | 0,33            | 1,826            |
| Tekman               | 0           | 42          | 4,41            | 9,928            |
| Çat                  | 0           | 21          | 1,05            | 4,696            |
| İspir                | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Pazaryolu            | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Oltu                 | 0           | 21          | 2,84            | 6,263            |
| Narman               | 0           | 16          | 1,60            | 4,372            |
| Olur                 | 0           | 14          | 2,80            | 5,903            |
| Uzundere             | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Tortum               | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Hınıs                | 0           | 21          | 0,81            | 4,118            |
| Yakutiye             | 0           | 28          | 1,78            | 4,843            |
| Palandöken           | 0           | 21          | 0,74            | 2,680            |
| Aziziye              | 0           | 2           | 0,04            | 0,283            |

Ankete katılan öğrencilerin bir haftalık boş zamanlarında yukarıda belirtilen aktiviteler dışında diğer aktiviteler için ayırdıkları ortalama sürenin (saat) en fazla Tekman'da, en az Aziziye'de olduğu görülmektedir. Aşkale, İspir, Pazaryolu, Uzundere ve Tortum ilçelerinde ankete katılan öğrenciler ise bir haftalık boş zamanlarında diğer süreler için vakit ayırmadıklarını belirtmişlerdir.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin bir haftalık boş zamanlarında ortalama olarak en fazla ders çalışmaya vakit ayırdıkları; bunu takiben, TV, film seyretme için vakit ayırdıkları ve arkadaşlarıyla vakit geçirmeyi tercih ettikleri ile özetlenebilir. Tiyatroya ve tarihi-kültürel yerleri ziyaret etmek için ayrılan sürenin ise ortalamanın altında olduğu ile açıklanabilir.

**Tablo 1.17: Öğrencilerin Bir Yılda Okuduğu Kitap Sayısının İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| OKUNAN KİTAP SAYISI | Min. | Mak. | Ortalama | Std. Hata |
|---------------------|------|------|----------|-----------|
| Pasinler            | 1    | 50   | 18,81    | 16,089    |
| Horasan             | 1    | 55   | 16,26    | 12,801    |
| Aşkale              | 0    | 33   | 12,28    | 8,409     |
| Şenkaya             | 1    | 50   | 7,70     | 11,074    |
| Karaçoban           | 0    | 40   | 13,36    | 8,864     |
| Köprüköy            | 0    | 42   | 14,43    | 11,899    |
| Karayazı            | 0    | 16   | 6,80     | 4,708     |
| Tekman              | 3    | 35   | 13,56    | 7,673     |
| Çat                 | 4    | 40   | 16,70    | 10,276    |
| İspir               | 4    | 40   | 17,56    | 13,074    |
| Pazaryolu           | 3    | 50   | 15,00    | 14,071    |
| Oltu                | 4    | 30   | 13,28    | 5,712     |
| Narman              | 1    | 35   | 16,07    | 11,222    |
| Olur                | 2    | 20   | 8,00     | 5,518     |
| Uzundere            | 0    | 20   | 7,30     | 7,212     |
| Tortum              | 1    | 20   | 9,40     | 5,180     |
| Hınıs               | 0    | 18   | 7,27     | 4,094     |
| Yakutiye            | 0    | 60   | 7,71     | 8,755     |
| Palandöken          | 0    | 50   | 12,82    | 11,190    |
| Aziziye             | 0    | 40   | 10,58    | 9,972     |

Belli bir zaman diliminde okuma eylemine ayrılan süreye ya da okunan yayın sayısına göre okur tiplerini belirlemeye yönelik bir takım standartlar bulunmaktadır. Bunlar, bireylerin bir yıl içerisinde okuduğu kitap sayısı 5'i geçmeyen az okuyan okur tipi, 6 ile 11 arasında olanlar orta düzeyde okuyan okur tipi ve 12'nin üzerinde olanlar ise çok okuyan okur tipi olarak nitelendirilmektedir (Odabaş vd., 2008, s. 436). Erzurum ili ilçelerindeki öğrencilerin bir yılda okuduğu kitap sayısının ortalama olarak 12 olduğu ifade edilirse, Erzurum merkez ilçelerinden Yakutiye ve Aziziye başta olmak üzere Şenkaya, Karayazı, Olur, Uzundere, Tortum ve Hınıs'ın ortalamanın altında kaldığı belirtilebilir. Az okuyan okur tipi oranı da düşüktür. Kısacası, araştırmaya konu olan öğrenciler genelde orta ve çok okuyan gruptadır ve öğrencilerin bir yılda okudukları ortalama kitap sayısının en fazla Pasinler'de en az ise Karayazı'da olduğu görülmektedir.

**Tablo 1.18: Yetişkinler için Tanımlayıcı İstatistikler (Erzurum Geneli)**

|                                                                | Min. | Mak.  | Ortalama | Std. Hata |
|----------------------------------------------------------------|------|-------|----------|-----------|
| Yaş                                                            | 20   | 74    | 40,23    | 10,123    |
| Ailedeki Fert Sayısı                                           | 1    | 20    | 5,58     | 1,832     |
| Ailelerinde İlkokulda Okuyan Kişi Sayısı                       | 0    | 7     | 0,97     | 1,014     |
| Ailelerinde Ortaokulda Okuyan Kişi Sayısı                      | 0    | 7     | 1,02     | 1,013     |
| Ailelerinde Lisede Okuyan Kişi Sayısı                          | 0    | 6     | 0,98     | 0,964     |
| Ailelerinde Lisans Düzeyinde Okuyan Kişi Sayısı                | 0    | 7     | 0,52     | 0,874     |
| Ailelerinde Yüksek Lisans-Doktora Düzeyinde Okuyan Kişi Sayısı | 0    | 3     | 0,08     | 0,347     |
| Aylık Ortalama Gelir (")                                       | 0    | 15000 | 2034,91  | 1665,221  |
| Oturulan Evin Oda Sayısı                                       | 2    | 22    | 3,29     | 1,210     |
| Tv, Film İzleme Süresi (saat/hafta)                            | 0    | 140   | 14,95    | 13,952    |
| Spor Yapma Süresi (saat/hafta)                                 | 0    | 48    | 2,11     | 5,500     |
| Kitap Okuma Süresi (saat/hafta)                                | 0    | 56    | 1,88     | 4,463     |
| Eğlence için Ayrılan Süre (saat/hafta)                         | 0    | 70    | 2,57     | 6,841     |
| Kişisel Gelişim için Ayrılan Süre (saat/hafta)                 | 0    | 49    | 1,37     | 4,280     |
| Arkadaşla Vakit Geçirme Süresi (saat/hafta)                    | 0    | 140   | 8,46     | 11,890    |
| Tiyatroya Ayrılan Süre (saat/hafta)                            | 0    | 15    | 0,13     | 1,112     |
| Tarihi Kültürel Yerleri Ziyaret Süresi (saat/hafta)            | 0    | 28    | 0,49     | 2,511     |
| Akraba Ziyaretleri için Ayrılan Süre (saat/hafta)              | 0    | 42    | 5,69     | 7,587     |
| Diğer Süreler (saat/hafta)                                     | 0    | 98    | 3,27     | 9,555     |
| Kaç Kitap Okursunuz (adet/yıl)                                 | 0    | 60    | 5,40     | 7,614     |

**Tablo 1.19: Yetişkinlerin Yaşı Değişkeninin İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>YAŞ</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler   | 20          | 52          | 38,90           | 7,332            |
| Horasan    | 27          | 59          | 41,42           | 6,754            |
| Aşkale     | 20          | 71          | 42,26           | 12,401           |
| Şenkaya    | 20          | 60          | 41,06           | 9,768            |
| Karaçoban  | 20          | 65          | 42,58           | 10,245           |
| Köprüköy   | 20          | 65          | 42,28           | 8,937            |
| Karayazı   | 20          | 65          | 39,46           | 10,136           |
| Tekman     | 21          | 56          | 40,96           | 8,086            |
| Çat        | 20          | 52          | 37,72           | 10,504           |
| İspir      | 20          | 48          | 32,94           | 9,929            |
| Pazaryolu  | 20          | 62          | 34,45           | 14,110           |
| Oltu       | 20          | 70          | 39,62           | 10,608           |
| Narman     | 35          | 70          | 43,16           | 7,962            |
| Olur       | 22          | 56          | 39,25           | 10,662           |
| Uzundere   | 29          | 65          | 42,40           | 10,287           |
| Tortum     | 23          | 68          | 42,13           | 10,340           |
| Hınıs      | 20          | 62          | 36,41           | 10,821           |
| Yakutiye   | 20          | 60          | 40,82           | 9,489            |
| Palandöken | 20          | 74          | 40,11           | 10,655           |
| Aziye      | 21          | 69          | 42,00           | 11,879           |

Ankete katılan yetişkinlerin yaş ortalaması yaklaşık olarak 40 olup; en yüksek yaş ortalamasının Narman’da, en düşük yaş ortalamasının ise İspir’de olduğu görülmektedir.

**Tablo 1.20: Yetişkinlerin Ailelerinde Bulunan Kişi Sayısının İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>AİLEDEKİ FERT SAYISI</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|-----------------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler                    | 4           | 10          | 5,84            | 1,419            |
| Horasan                     | 1           | 20          | 6,83            | 2,682            |
| Aşkale                      | 3           | 8           | 5,46            | 1,245            |
| Şenkaya                     | 3           | 9           | 5,09            | 1,337            |
| Karaçoban                   | 3           | 14          | 7,40            | 2,863            |
| Köprüköy                    | 3           | 11          | 6,17            | 1,428            |
| Karayazı                    | 2           | 10          | 5,30            | 1,764            |
| Tekman                      | 4           | 10          | 6,43            | 1,721            |
| Çat                         | 4           | 9           | 5,94            | 1,458            |
| İspir                       | 2           | 9           | 4,78            | 1,660            |
| Pazaryolu                   | 2           | 8           | 4,85            | 1,268            |
| Oltu                        | 2           | 10          | 5,28            | 1,565            |
| Narman                      | 4           | 9           | 5,64            | 1,186            |
| Olur                        | 2           | 7           | 4,90            | 1,447            |
| Uzundere                    | 3           | 5           | 4,20            | 0,789            |
| Tortum                      | 3           | 10          | 5,19            | 1,376            |
| Hınıs                       | 2           | 12          | 5,67            | 1,965            |
| Yakutiye                    | 2           | 12          | 5,38            | 1,484            |
| Palandöken                  | 2           | 9           | 5,11            | 1,538            |
| Aziziye                     | 2           | 15          | 4,85            | 1,820            |

Ankete katılan yetişkinlerin ailelerinde bulunan ortalama kişi sayısı en fazla Karaçoban'da, en az ise Uzundere'de bulunmuştur. Verilerin ortalaması alındığında ankete cevap veren katılımcıların ailelerindeki kişi sayısının dört ile altı arasında değişkenlik gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu durum karşısında, bir ailenin (ebeveynler dâhil) ortalama olarak en az iki en fazla dört çocuklu olduğu söylenebilir.

**Tablo 1.21: Yetişkinlerin Ailelerinde İlkokulda Okuyan Kişi Sayısının İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>AİLELERİNDE İLKOKULDA OKUYAN KİŞİ SAYISI</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|-------------------------------------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler                                        | 0           | 5           | 1,53            | 1,309            |
| Horasan                                         | 0           | 5           | 1,02            | 0,968            |
| Aşkale                                          | 0           | 7           | 1,06            | 1,413            |
| Şenkaya                                         | 0           | 2           | 0,80            | 0,759            |
| Karaçoban                                       | 0           | 3           | 0,68            | 0,829            |
| Köprüköy                                        | 0           | 4           | 0,85            | 1,005            |
| Karayazı                                        | 0           | 3           | 0,62            | 0,805            |
| Tekman                                          | 0           | 6           | 1,15            | 1,154            |
| Çat                                             | 0           | 4           | 1,22            | 0,870            |
| İspir                                           | 0           | 4           | 1,00            | 1,414            |
| Pazaryolu                                       | 0           | 2           | 0,60            | 0,754            |
| Oltu                                            | 0           | 4           | 0,66            | 0,961            |
| Narman                                          | 0           | 3           | 0,92            | 0,954            |
| Olur                                            | 0           | 3           | 0,90            | 0,852            |
| Uzundere                                        | 0           | 4           | 1,30            | 1,059            |
| Tortum                                          | 0           | 5           | 1,23            | 1,055            |
| Hınıs                                           | 0           | 3           | 0,67            | 0,955            |
| Yakutiye                                        | 0           | 4           | 1,32            | 0,876            |
| Palandöken                                      | 0           | 3           | 0,80            | 0,868            |
| Aziziye                                         | 0           | 5           | 0,93            | 1,016            |

Ankete katılan yetişkinlerin ailelerinde ilkokulda eğitim gören ortalama kişi sayısı en fazla Pasinler’de, en az ise Pazaryolu’nda bulunmuştur. Tüm ilçeler göz önünde bulundurulduğunda ailesinde ortalama olarak en az bir kişinin ilkokulda eğitim gördüğü belirtilebilir.

**Tablo 1.23. Yetişkinlerin Ailelerinde Ortaokulda Okuyan Kişi Sayısının İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>AİLELERİNDE ORTAOKULDA OKUYAN KİŞİ SAYISI</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|--------------------------------------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler                                         | 0           | 4           | 1,06            | 0,899            |
| Horasan                                          | 0           | 5           | 1,52            | 1,260            |
| Aşkale                                           | 0           | 6           | 0,77            | 1,165            |
| Şenkaya                                          | 0           | 2           | 0,97            | 0,785            |
| Karaçoban                                        | 0           | 5           | 1,35            | 1,210            |
| Köprüköy                                         | 0           | 3           | 1,17            | 0,886            |
| Karayazı                                         | 0           | 2           | 0,64            | 0,722            |
| Tekman                                           | 0           | 6           | 1,30            | 1,245            |
| Çat                                              | 0           | 3           | 1,53            | 0,842            |
| İspir                                            | 0           | 3           | 0,78            | 0,832            |
| Pazaryolu                                        | 0           | 2           | 0,45            | 0,605            |
| Oltu                                             | 0           | 3           | 0,60            | 0,728            |
| Narman                                           | 0           | 7           | 1,44            | 1,387            |
| Olur                                             | 0           | 2           | 0,55            | 0,686            |
| Uzundere                                         | 0           | 3           | 1,00            | 1,054            |
| Tortum                                           | 0           | 3           | 1,23            | 1,023            |
| Hınıs                                            | 0           | 3           | 0,77            | 0,872            |
| Yakutiye                                         | 0           | 3           | 1,19            | 0,921            |
| Palandöken                                       | 0           | 4           | 0,92            | 0,919            |
| Aziziye                                          | 0           | 7           | 0,64            | 1,095            |

Ankete katılan yetişkinlerin ailelerinde ortaokulda eğitim gören ortalama kişi sayısı en fazla Çat'da, en az ise Pazaryolu'nda bulunmuştur. Tüm ilçeler göz önünde bulundurulduğunda ailesinde ortalama olarak en az bir kişinin ortaokul öğrencisi olduğu belirtilebilir.

**Tablo 1.24: Yetişkinlerin Ailelerinde Lisede Okuyan Kişi Sayısının İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>AİLELERİNDE LİSEDE OKUYAN KİŞİ SAYISI</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|----------------------------------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler                                     | 0           | 3           | 1,10            | 0,895            |
| Horasan                                      | 0           | 5           | 1,08            | 1,013            |
| Aşkale                                       | 0           | 4           | 1,09            | 1,011            |
| Şenkaya                                      | 0           | 3           | 0,71            | 0,860            |
| Karaçoban                                    | 0           | 5           | 1,50            | 1,013            |
| Köprüköy                                     | 0           | 4           | 1,10            | 1,053            |
| Karayazı                                     | 0           | 2           | 0,60            | 0,571            |
| Tekman                                       | 0           | 4           | 0,72            | 0,981            |
| Çat                                          | 0           | 3           | 1,22            | 0,832            |
| İspir                                        | 0           | 3           | 0,84            | 0,920            |
| Pazaryolu                                    | 0           | 2           | 0,45            | 0,605            |
| Oltu                                         | 0           | 2           | 0,56            | 0,705            |
| Narman                                       | 0           | 4           | 1,28            | 0,980            |
| Olur                                         | 0           | 6           | 1,25            | 1,410            |
| Uzundere                                     | 0           | 2           | 1,00            | 0,667            |
| Tortum                                       | 0           | 4           | 1,74            | 0,930            |
| Hınıs                                        | 0           | 5           | 1,49            | 1,254            |
| Yakutiye                                     | 0           | 4           | 0,92            | 0,942            |
| Palandöken                                   | 0           | 3           | 0,76            | 0,854            |
| Aziziye                                      | 0           | 3           | 1,05            | 0,826            |

Ankete katılan yetişkinlerin ailelerinde lise ve dengi okullarda eğitim gören ortalama kişi sayısı en fazla Tortum’da, en az ise Pazaryolu’nda bulunmuştur.



**Tablo 1.25. Yetişkinlerin Ailelerinde Lisans Düzeyinde Okuyan Kişi Sayısının İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>AİLELERİNDE LİSANS DÜZEYİNDE OKUYAN KİŞİ SAYISI</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|--------------------------------------------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler                                               | 0           | 2           | 0,33            | 0,555            |
| Horasan                                                | 0           | 3           | 0,34            | 0,623            |
| Aşkale                                                 | 0           | 3           | 0,49            | 0,781            |
| Şenkaya                                                | 0           | 3           | 0,54            | 0,817            |
| Karaçoban                                              | 0           | 3           | 0,83            | 0,984            |
| Köprüköy                                               | 0           | 4           | 0,42            | 0,962            |
| Karayazı                                               | 0           | 7           | 0,54            | 1,110            |
| Tekman                                                 | 0           | 2           | 0,17            | 0,486            |
| Çat                                                    | 0           | 2           | 0,44            | 0,716            |
| İspir                                                  | 0           | 4           | 0,88            | 1,008            |
| Pazaryolu                                              | 0           | 2           | 0,45            | 0,605            |
| Oltu                                                   | 0           | 5           | 0,78            | 1,148            |
| Narman                                                 | 0           | 2           | 0,40            | 0,577            |
| Olur                                                   | 0           | 2           | 0,30            | 0,733            |
| Uzundere                                               | 0           | 1           | 0,30            | 0,483            |
| Tortum                                                 | 0           | 1           | 0,32            | 0,475            |
| Hınıs                                                  | 0           | 5           | 0,87            | 1,105            |
| Yakutiye                                               | 0           | 3           | 0,45            | 0,799            |
| Palandöken                                             | 0           | 6           | 0,63            | 1,018            |
| Aziziye                                                | 0           | 3           | 0,60            | 0,830            |

Ankete katılan yetişkinlerin ailelerinde lisans düzeyinde eğitim gören ortalama kişi sayısı en fazla İspir’de, en az ise Tekman’da bulunmuştur. Ailesinde lisans düzeyinde öğrenim gören ortalama kişi sayısı diğer eğitim seviyelerinde (ilkokul-ortaokul-lise) öğrenim görenlere göre daha düşüktür.

**Tablo 1.26: Yetişkinlerin Ailelerinde Yüksek Lisans-Doktora Düzeyinde Okuyan Kişi Sayısının İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>AİLELERİNDE YÜKSEK LİSANS-DOKTORA DÜZEYİNDE OKUYAN KİŞİ SAYISI</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|-----------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler                                                              | 0           | 2           | 0,04            | 0,286            |
| Horasan                                                               | 0           | 2           | 0,05            | 0,278            |
| Aşkale                                                                | 0           | 1           | 0,11            | 0,323            |
| Şenkaya                                                               | 0           | 1           | 0,06            | 0,236            |
| Karaçoban                                                             | 0           | 1           | 0,05            | 0,221            |
| Köprüköy                                                              | 0           | 1           | 0,02            | 0,129            |
| Karayazı                                                              | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Tekman                                                                | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Çat                                                                   | 0           | 1           | 0,06            | 0,246            |
| İspir                                                                 | 0           | 1           | 0,03            | 0,177            |
| Pazaryolu                                                             | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Oltu                                                                  | 0           | 1           | 0,08            | 0,274            |
| Narman                                                                | 0           | 1           | 0,04            | 0,200            |
| Olur                                                                  | 0           | 2           | 0,15            | 0,489            |
| Uzundere                                                              | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Tortum                                                                | 0           | 2           | 0,19            | 0,543            |
| Hınıs                                                                 | 0           | 1           | 0,08            | 0,270            |
| Yakutiye                                                              | 0           | 2           | 0,03            | 0,209            |
| Palandöken                                                            | 0           | 3           | 0,25            | 0,653            |
| Aziziye                                                               | 0           | 2           | 0,04            | 0,270            |

Ankete katılan yetişkinlerin ailelerinde yüksek lisans-doktora düzeyinde eğitim gören ortalama kişi sayısı en fazla Palandöken’de, en az ise Köprüköy’de bulunmuştur. Karayazı, Tekman, Pazaryolu ve Uzundere ilçelerimde ankete katılan yetişkinler, ailelerinde yüksek lisans-doktora düzeyinde eğitim gören kişi/kişilerin bulunmadığını belirtmişlerdir. Araştırma kapsamındaki yetişkinlerin yaş ortalaması itibarıyla, lisansüstü seviyesinde eğitim gören kişi sayısının yok denecek kadar az olması beklenen bir durum olarak karşımıza çıkmıştır.

**Tablo 1.27: Yetişkinlerin Aylık Ortalama Gelirlerinin İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>AYLIK ORTALAMA GELİR</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|-----------------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler                    | 0           | 7000        | 1583,67         | 1249,433         |
| Horasan                     | 0           | 15000       | 2305,16         | 3179,017         |
| Aşkale                      | 0           | 7000        | 1670,43         | 1216,324         |
| Şenkaya                     | 1000        | 8000        | 2407,14         | 1321,660         |
| Karaçoban                   | 300         | 10000       | 2178,75         | 2054,916         |
| Köprüköy                    | 0           | 7000        | 1687,80         | 1242,061         |
| Karayazı                    | 0           | 3500        | 1339,00         | 701,259          |
| Tekman                      | 0           | 4000        | 755,43          | 822,140          |
| Çat                         | 0           | 4500        | 1431,25         | 910,933          |
| İspir                       | 0           | 6000        | 2098,87         | 1265,113         |
| Pazaryolu                   | 0           | 2500        | 1075,00         | 773,151          |
| Oltu                        | 500         | 7500        | 2340,20         | 1269,712         |
| Narman                      | 0           | 3900        | 1712,00         | 943,429          |
| Olur                        | 0           | 3500        | 1121,50         | 1063,056         |
| Uzundere                    | 0           | 10000       | 3100,00         | 2654,137         |
| Tortum                      | 0           | 10000       | 1848,39         | 1743,535         |
| Hınıs                       | 0           | 6000        | 2326,92         | 1577,341         |
| Yakutiye                    | 0           | 8000        | 2524,56         | 1233,336         |
| Palandöken                  | 0           | 10000       | 2573,90         | 1864,701         |
| Aziziye                     | 0           | 8000        | 2315,45         | 1419,568         |

Ankete katılan yetişkinlerin ortalama aylık gelirinin 1919,71 " olduğu belirtilebilir. Hizmetlere erişim açısından ulaşılabilir ve aylık gelirin ortalamasının üzerinde olduğu ilçeler Yakutiye, Palandöken ve Aziziye (merkez ilçeler) olmak üzere, Uzundere Horasan, Şenkaya, Karaçoban, İspir, Oltu ve Hınıs'ta; aylık gelirin ortalamasının altında olduğu ilçeler ise Tekman ve Pazaryolu'dur. Tabloya göre, ortalama aylık gelirin en fazla Uzundere'de, en az ise Tekman'da olduğu da söylenebilir.

**Tablo 1.28: Yetişkinlerin Oturdıkları Evlerinin Oda Sayısının İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>OTURULAN EVİN ODA SAYISI</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|---------------------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler                        | 2           | 5           | 3,41            | 0,705            |
| Horasan                         | 2           | 22          | 3,64            | 2,522            |
| Aşkale                          | 2           | 4           | 3,03            | 0,618            |
| Şenkaya                         | 2           | 7           | 3,60            | 1,035            |
| Karaçoban                       | 2           | 4           | 3,08            | 0,829            |
| Köprüköy                        | 2           | 6           | 3,58            | 0,926            |
| Karayazı                        | 2           | 4           | 3,06            | 0,586            |
| Tekman                          | 2           | 6           | 2,89            | 1,080            |
| Çat                             | 2           | 7           | 2,91            | 1,027            |
| İspir                           | 2           | 6           | 3,44            | 0,914            |
| Pazaryolu                       | 2           | 4           | 2,95            | 0,759            |
| Oltu                            | 2           | 5           | 3,80            | 0,670            |
| Narman                          | 2           | 6           | 2,88            | 0,881            |
| Olur                            | 2           | 4           | 2,90            | 0,641            |
| Uzundere                        | 2           | 5           | 3,70            | 1,059            |
| Tortum                          | 2           | 4           | 2,74            | 0,631            |
| Hınıs                           | 2           | 4           | 3,05            | 0,605            |
| Yakutiye                        | 2           | 5           | 3,41            | 0,726            |
| Palandöken                      | 2           | 5           | 3,12            | 0,678            |
| Aziziye                         | 2           | 22          | 3,84            | 2,679            |

İlçelere göre evlerdeki ortalama olarak oda sayısının 3,25 olduğu belirtilirse ankete katılan yetişkinlerin oturdıkları evin oda sayısı en fazla Aziziye’de, en az ise Tortum’da bulunmuştur.

**Tablo 1.29: Yetişkinlerde Haftalık Olarak Tv, Film İzleme Süresinin İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>TV, FİLM İZLEME SÜRESİ</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|-------------------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler                      | 0           | 42          | 13,18           | 11,333           |
| Horasan                       | 0           | 50          | 14,55           | 12,269           |
| Aşkale                        | 0           | 34          | 13,94           | 9,610            |
| Şenkaya                       | 0           | 56          | 21,40           | 13,994           |
| Karaçoban                     | 1           | 35          | 13,25           | 7,410            |
| Köprüköy                      | 0           | 42          | 9,43            | 9,064            |
| Karayazı                      | 0           | 25          | 8,02            | 5,691            |
| Tekman                        | 0           | 98          | 20,76           | 18,093           |
| Çat                           | 0           | 30          | 18,47           | 7,340            |
| İspir                         | 0           | 21          | 10,91           | 7,806            |
| Pazaryolu                     | 0           | 63          | 12,75           | 15,293           |
| Oltu                          | 0           | 56          | 14,40           | 13,037           |
| Narman                        | 0           | 21          | 9,60            | 5,074            |
| Olur                          | 0           | 35          | 8,80            | 10,773           |
| Uzundere                      | 0           | 25          | 10,40           | 8,488            |
| Tortum                        | 0           | 35          | 9,87            | 8,354            |
| Hınıs                         | 0           | 42          | 15,45           | 12,166           |
| Yakutiye                      | 0           | 70          | 18,96           | 12,517           |
| Palandöken                    | 0           | 140         | 20,43           | 21,637           |
| Aziziye                       | 0           | 70          | 9,98            | 12,058           |

Ankete katılan yetişkinlerin bir haftalık boş zamanlarında TV, film seyretme için ayırdıkları ortalama sürenin (saat) en fazla Şenkaya’da en az ise Karayazı’da olduğu görülmektedir. Bu veriler, ilçelerin hemen hemen her birinde yetişkinlerin TV karşısında günde ortalama 2-3 saat zaman harcadıklarını göstermektedir.

**Tablo 1.30: Yetişkinlerde Haftalık Olarak Spor Yapma Süresinin İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>SPOR YAPMA SÜRESİ</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|--------------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler                 | 0           | 7           | 0,37            | 1,496            |
| Horasan                  | 0           | 45          | 3,03            | 6,956            |
| Aşkale                   | 0           | 7           | 0,20            | 1,183            |
| Şenkaya                  | 0           | 14          | 1,80            | 3,924            |
| Karaçoban                | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Köprüköy                 | 0           | 14          | 0,75            | 2,790            |
| Karayazı                 | 0           | 15          | 1,18            | 3,088            |
| Tekman                   | 0           | 35          | 5,02            | 8,037            |
| Çat                      | 0           | 5           | 0,50            | 1,218            |
| İspir                    | 0           | 21          | 1,28            | 4,474            |
| Pazaryolu                | 0           | 21          | 2,85            | 5,724            |
| Oltu                     | 0           | 21          | 1,40            | 4,690            |
| Narman                   | 0           | 7           | 0,36            | 1,411            |
| Olur                     | 0           | 14          | 3,45            | 4,785            |
| Uzundere                 | 0           | 7           | 2,80            | 3,615            |
| Tortum                   | 0           | 21          | 1,19            | 4,191            |
| Hınıs                    | 0           | 14          | 1,45            | 3,160            |
| Yakutiye                 | 0           | 48          | 3,31            | 7,256            |
| Palandöken               | 0           | 28          | 3,28            | 6,138            |
| Aziziye                  | 0           | 42          | 3,02            | 8,900            |

Ankete katılan yetişkinlerin bir haftalık boş zamanlarında spor aktiviteleri için ayırdıkları ortalama süre 1,86'dır (saat) ve ayırdıkları ortalama sürenin (saat) en fazla Tekman'da en az ise Aşkale'de olduğu görülmektedir. Karaçoban ilçesinde ankete katılan yetişkinler ise bir haftalık boş zamanlarında spor yapma için vakit ayırmadıklarını belirtmişlerdir. Erzurum ili merkez ilçelerinde diğer ilçelere göre (Tekman ve Olur hariç) spor yapma sürelerinin fazla olması dikkat çekmektedir. Bu durum, sosyal faaliyetler için gerekli alanların spor salonu, park vb. eksikliğini düşündürmektedir.

**Tablo 1.31. Yetişkinlerde Haftalık Olarak Kitap Okuma Süresinin İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| KİTAP OKUMA SÜRESİ | Min. | Mak. | Ortalama | Std. Hata |
|--------------------|------|------|----------|-----------|
| Pasinler           | 0    | 15   | 1,55     | 3,452     |
| Horasan            | 0    | 22   | 2,21     | 3,785     |
| Aşkale             | 0    | 14   | 2,56     | 3,585     |
| Şenkaya            | 0    | 7    | 0,89     | 2,011     |
| Karaçoban          | 0    | 1    | 0,05     | 0,152     |
| Köprüköy           | 0    | 7    | 0,27     | 0,993     |
| Karayazı           | 0    | 7    | 0,70     | 1,681     |
| Tekman             | 0    | 3    | 1,37     | 1,181     |
| Çat                | 0    | 7    | 1,63     | 2,163     |
| İspir              | 0    | 9    | 1,22     | 1,773     |
| Pazaryolu          | 0    | 7    | 1,60     | 2,542     |
| Oltu               | 0    | 28   | 3,99     | 7,297     |
| Narman             | 0    | 7    | 1,68     | 2,479     |
| Olur               | 0    | 21   | 3,40     | 5,517     |
| Uzundere           | 0    | 7    | 2,80     | 3,615     |
| Tortum             | 0    | 28   | 6,23     | 7,864     |
| Hınıs              | 0    | 35   | 3,97     | 7,561     |
| Yakutiye           | 0    | 24   | 1,27     | 3,647     |
| Palandöken         | 0    | 9    | 1,11     | 1,711     |
| Aziziye            | 0    | 56   | 3,96     | 9,489     |

Ankete katılan yetişkinlerin okuma süresine haftalık olarak ortalama 2,12 saat ayırması okuma alışkanlığı kazanılmamış ve okuma kültürünün oluşmamış olmasının bir göstergesi olarak öğrencilerde olduğu gibi yetişkinlerde de karşımıza çıkmaktadır. Çalışma öğrencilerde ve yetişkinlerde okuma alışkanlığının gelişmediğini göstermektedir. Bu durum, öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında ailedeki yetişkinlerin desteği açısından olumsuz bir durum olarak değerlendirilebilir.

Buna göre, araştırma kapsamındaki yetişkinlerin bir haftalık boş zamanlarında kitap okuma için ayırdıkları ortalama sürenin (saat) en fazla Tortum'da, en az ise Karaçoban'da olduğu görülmektedir.

**Tablo 1.32. Yetişkinlerde Haftalık Olarak Eğlence İçin Ayrılan Sürenin İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>EĞLENCE İÇİN AYRILAN SÜRE</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|----------------------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler                         | 0           | 14          | 0,57            | 2,189            |
| Horasan                          | 0           | 60          | 3,75            | 9,151            |
| Aşkale                           | 0           | 12          | 1,94            | 3,447            |
| Şenkaya                          | 0           | 42          | 4,00            | 10,641           |
| Karaçoban                        | 0           | 14          | 0,63            | 2,488            |
| Köprüköy                         | 0           | 15          | 0,85            | 2,699            |
| Karayazı                         | 0           | 12          | 0,86            | 2,339            |
| Tekman                           | 0           | 28          | 1,83            | 5,409            |
| Çat                              | 0           | 13          | 1,38            | 3,077            |
| İspir                            | 0           | 21          | 3,31            | 5,089            |
| Pazaryolu                        | 0           | 28          | 5,38            | 8,904            |
| Oltu                             | 0           | 14          | 1,92            | 4,198            |
| Narman                           | 0           | 5           | 0,56            | 1,261            |
| Olur                             | 0           | 28          | 3,50            | 7,674            |
| Uzundere                         | 0           | 10          | 3,80            | 4,104            |
| Tortum                           | 0           | 21          | 2,81            | 6,524            |
| Hınıs                            | 0           | 21          | 1,56            | 4,871            |
| Yakutiye                         | 0           | 42          | 5,33            | 9,922            |
| Palandöken                       | 0           | 70          | 3,03            | 8,573            |
| Aziziye                          | 0           | 28          | 1,84            | 5,865            |

Ankete katılan yetişkinler eğlence için haftalık olarak ortalama 2,44 saat harcamaktadır. Bir haftalık boş zamanlarda eğlence amaçlı ayrılan ortalama sürenin (saat) en fazla Pazaryolu'nda, en az ise Narman'da olduğu görülmektedir.



**Tablo 1.33: Yetişkinlerde Haftalık Olarak Kişisel Gelişim İçin Ayrılan Sürenin İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| KİŞİSEL GELİŞİM İÇİN AYRILAN SÜRE | Min. | Mak. | Ortalama | Std. Hata |
|-----------------------------------|------|------|----------|-----------|
| Pasinler                          | 0    | 5    | 0,10     | 0,714     |
| Horasan                           | 0    | 14   | 2,73     | 4,260     |
| Aşkale                            | 0    | 21   | 0,83     | 3,666     |
| Şenkaya                           | 0    | 14   | 0,80     | 3,297     |
| Karaçoban                         | 0    | 0    | 0,00     | 0,000     |
| Köprüköy                          | 0    | 20   | 0,55     | 2,677     |
| Karayazı                          | 0    | 15   | 1,14     | 3,071     |
| Tekman                            | 0    | 28   | 2,89     | 6,529     |
| Çat                               | 0    | 6    | 0,78     | 1,601     |
| İspir                             | 0    | 14   | 1,31     | 3,745     |
| Pazaryolu                         | 0    | 3    | 0,35     | 0,875     |
| Oltu                              | 0    | 49   | 1,26     | 7,168     |
| Narman                            | 0    | 3    | 0,24     | 0,831     |
| Olur                              | 0    | 9    | 1,75     | 3,160     |
| Uzundere                          | 0    | 7    | 2,80     | 3,615     |
| Tortum                            | 0    | 14   | 1,13     | 3,658     |
| Hınıs                             | 0    | 14   | 0,79     | 2,707     |
| Yakutiye                          | 0    | 12   | 0,93     | 2,225     |
| Palandöken                        | 0    | 35   | 2,95     | 6,798     |
| Aziziye                           | 0    | 21   | 0,93     | 3,579     |

Ankete katılan yetişkinler kişisel gelişim için haftalık olarak ortalama 1,21 saat harcamaktadır. Bir haftalık boş zamanlarda kişisel gelişim için ayrılan ortalama sürenin (saat) en fazla Palandöken’de, en az ise Pasinler’de olduğu görülmektedir. Karaçoban ilçesinde ankete katılan yetişkinler ise bir haftalık boş zamanlarında kişisel gelişim için zaman ayırmadıklarını belirtmişlerdir.

**Tablo 1.34: Yetişkinlerde Haftalık Olarak Arkadaşlarla Vakit Geçirme Süresinin İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| ARKADAŞLA VAKİT GEÇİRME SÜRESİ | Min. | Mak. | Ortalama | Std. Hata |
|--------------------------------|------|------|----------|-----------|
| Pasinler                       | 0    | 48   | 11,35    | 15,234    |
| Horasan                        | 0    | 42   | 10,27    | 10,313    |
| Aşkale                         | 0    | 28   | 5,14     | 7,860     |
| Şenkaya                        | 0    | 49   | 14,20    | 12,872    |
| Karaçoban                      | 0    | 28   | 7,58     | 6,671     |
| Köprüköy                       | 0    | 30   | 6,23     | 6,698     |
| Karayazı                       | 0    | 12   | 2,02     | 3,809     |
| Tekman                         | 0    | 35   | 11,89    | 9,088     |
| Çat                            | 0    | 70   | 9,84     | 12,774    |
| İspir                          | 0    | 35   | 9,59     | 9,708     |
| Pazaryolu                      | 0    | 28   | 8,50     | 9,976     |
| Oltu                           | 0    | 42   | 7,54     | 10,043    |
| Narman                         | 0    | 30   | 7,84     | 8,606     |
| Olur                           | 0    | 21   | 6,20     | 7,523     |
| Uzundere                       | 0    | 35   | 10,00    | 9,944     |
| Tortum                         | 0    | 35   | 8,55     | 10,282    |
| Hınıs                          | 0    | 49   | 8,04     | 11,850    |
| Yakutiye                       | 0    | 56   | 9,61     | 10,420    |
| Palandöken                     | 0    | 140  | 8,43     | 19,105    |
| Aziziye                        | 0    | 35   | 6,40     | 9,038     |

Ankete katılan yetişkinler arkadaşlarla vakit geçirmek için haftalık olarak ortalama 8,46 saat harcamaktadır. Bir haftalık boş zamanlarda arkadaşlarıyla vakit geçirmek için ayrılan ortalama sürenin (saat) en fazla Şenkaya’da, en az ise Karayazı’da olduğu görülmektedir.

**Tablo 1.35: Yetişkinlerde Haftalık Olarak Tiyatroya Ayrılan Sürenin İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>TİYATROYA AYRILAN SÜRE</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|-------------------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler                      | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Horasan                       | 0           | 1           | 0,02            | 0,125            |
| Aşkale                        | 0           | 4           | 0,10            | 0,592            |
| Şenkaya                       | 0           | 7           | 0,20            | 1,183            |
| Karaçoban                     | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Köprüköy                      | 0           | 15          | 0,25            | 1,936            |
| Karayazı                      | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Tekman                        | 0           | 7           | 0,15            | 1,032            |
| Çat                           | 0           | 1           | 0,03            | 0,177            |
| İspir                         | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Pazaryolu                     | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Oltu                          | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Narman                        | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Olur                          | 0           | 10          | 1,45            | 3,410            |
| Uzundere                      | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Tortum                        | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Hınıs                         | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Yakutiye                      | 0           | 10          | 0,11            | 0,948            |
| Palandöken                    | 0           | 14          | 0,29            | 1,805            |
| Aziziye                       | 0           | 5           | 0,09            | 0,674            |

Ankete katılan yetişkinlerin bir haftalık boş zamanlarında tiyatroya gitmek için ayırdıkları ortalama sürenin (saat) çok düşük olduğu görülmektedir. Pasinler, Karaçoban, Karayazı, İspir, Pazaryolu, Oltu, Narman, Uzundere, Tortum, Hınıs ilçelerinde ankete katılan yetişkinler ise bir haftalık boş zamanlarında tiyatroya vakit ayırmadıklarını belirtmişlerdir. Daha önce de ifade edildiği gibi, Erzurum'un merkez ilçeleri haricinde tiyatronun bulunmaması bu sonucu ortaya çıkarmaktadır.

**Tablo 1.36: Yetişkinlerde Haftalık Olarak Tarihi Kültürel Yerleri Ziyaret Etme Süresinin İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>TARİHİ KÜLTÜREL YERLERİ ZİYARET SÜRESİ</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|-----------------------------------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler                                      | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Horasan                                       | 0           | 15          | 0,95            | 2,925            |
| Aşkale                                        | 0           | 24          | 0,69            | 4,057            |
| Şenkaya                                       | 0           | 21          | 1,00            | 3,850            |
| Karaçoban                                     | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Köprüköy                                      | 0           | 3           | 0,13            | 0,526            |
| Karayazı                                      | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Tekman                                        | 0           | 7           | 0,46            | 1,747            |
| Çat                                           | 0           | 2           | 0,09            | 0,390            |
| İspir                                         | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Pazaryolu                                     | 0           | 3           | 0,15            | 0,671            |
| Oltu                                          | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Narman                                        | 0           | 1           | 0,04            | 0,200            |
| Olur                                          | 0           | 8           | 0,95            | 2,502            |
| Uzundere                                      | 0           | 0           | 0,00            | 0,000            |
| Tortum                                        | 0           | 3           | 0,10            | 0,539            |
| Hınıs                                         | 0           | 2           | 0,05            | 0,320            |
| Yakutiye                                      | 0           | 20          | 0,74            | 2,743            |
| Palandöken                                    | 0           | 28          | 1,48            | 4,651            |
| Aziziye                                       | 0           | 1           | 0,02            | 0,135            |

Ankete katılan yetişkinlerin bir haftalık boş zamanlarında tarihi ve kültürel yerleri ziyaret etmek için ayırdıkları ortalama sürenin (saat) çok düşük olduğu görülmektedir. Pasinler, Karaçoban, Karayazı, İspir, Oltu ve Uzundere ilçelerinde ankete katılan yetişkinler ise bir haftalık boş zamanlarında tarihi ve kültürel yerleri ziyaret etmek için hiç vakit ayırmadıklarını belirtmişlerdir.

**Tablo 1.37: Yetişkinlerde Haftalık Olarak Akraba Ziyaretleri İçin Ayrılan Sürenin İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>AKRABA ZİYARETLERİ İÇİN AYRILAN SÜRE</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|---------------------------------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler                                    | 0           | 21          | 2,00            | 4,031            |
| Horasan                                     | 0           | 28          | 6,52            | 6,800            |
| Aşkale                                      | 0           | 40          | 6,61            | 9,581            |
| Şenkaya                                     | 0           | 42          | 12,40           | 10,749           |
| Karaçoban                                   | 0           | 16          | 3,88            | 4,369            |
| Köprüköy                                    | 0           | 15          | 3,92            | 4,788            |
| Karayazı                                    | 0           | 20          | 8,54            | 6,662            |
| Tekman                                      | 0           | 35          | 8,07            | 10,432           |
| Çat                                         | 0           | 29          | 10,94           | 7,483            |
| İspir                                       | 0           | 21          | 2,63            | 5,830            |
| Pazaryolu                                   | 0           | 21          | 2,80            | 6,178            |
| Oltu                                        | 0           | 21          | 3,33            | 5,959            |
| Narman                                      | 0           | 14          | 4,60            | 4,546            |
| Olur                                        | 0           | 21          | 3,95            | 6,057            |
| Uzundere                                    | 0           | 35          | 8,30            | 10,177           |
| Tortum                                      | 0           | 35          | 4,71            | 7,892            |
| Hınıs                                       | 0           | 28          | 4,69            | 6,744            |
| Yakutiye                                    | 0           | 42          | 8,04            | 8,146            |
| Palandöken                                  | 0           | 42          | 4,17            | 7,197            |
| Aziziye                                     | 0           | 30          | 4,53            | 7,023            |

Ankete katılan yetişkinler akraba ziyaretleri için haftalık olarak ortalama 5,73 saat harcamaktadır.

Bir haftalık boş zamanlarında akraba ziyaretleri için ayırdıkları ortalama sürenin (saat) en fazla Şenkaya’da, en az ise Pasinler’de olduğu görülmektedir.

**Tablo 1.38: Yetişkinlerde Haftalık Olarak Diğer Aktiviteler İçin Ayrılan Sürenin İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| <b>DİĞER SÜRELER</b> | <b>Min.</b> | <b>Mak.</b> | <b>Ortalama</b> | <b>Std. Hata</b> |
|----------------------|-------------|-------------|-----------------|------------------|
| Pasinler             | 0           | 70          | 1,98            | 10,156           |
| Horasan              | 0           | 50          | 6,08            | 11,835           |
| Aşkale               | 0           | 32          | 5,14            | 8,402            |
| Şenkaya              | 0           | 21          | 0,60            | 3,550            |
| Karaçoban            | 0           | 40          | 7,38            | 8,670            |
| Köprüköy             | 0           | 15          | 0,90            | 2,729            |
| Karayazı             | 0           | 15          | 1,32            | 3,242            |
| Tekman               | 0           | 70          | 5,78            | 13,946           |
| Çat                  | 0           | 20          | 4,59            | 5,858            |
| İspir                | 0           | 21          | 3,50            | 7,112            |
| Pazaryolu            | 0           | 21          | 2,80            | 6,963            |
| Oltu                 | 0           | 98          | 12,36           | 22,555           |
| Narman               | 0           | 60          | 7,24            | 16,806           |
| Olur                 | 0           | 56          | 4,25            | 13,110           |
| Uzundere             | 0           | 7           | 2,80            | 3,615            |
| Tortum               | 0           | 28          | 2,45            | 7,334            |
| Hınıs                | 0           | 21          | 1,62            | 4,940            |
| Yakutiye             | 0           | 40          | 1,36            | 5,511            |
| Palandöken           | 0           | 28          | 0,87            | 3,914            |
| Aziziye              | 0           | 28          | 1,45            | 5,294            |

Ankete katılan yetişkinlerin bir haftalık boş zamanlarında yukarıda belirtilen aktiviteler dışında diğer aktiviteler için ayırdıkları ortalama sürenin (saat) en fazla Oltu’da, en az ise Şenkaya’da olduğu görülmektedir.

Genel olarak, TV, film izlemeye ayrılan ortalama sürenin diğer aktivitelerle (spor yapma, kitap okuma, eğlence, kişisel gelişim vs.) karşılaştırıldığında daha fazla olduğu söylenebilir. Araştırma kapsamındaki yetişkinlerin bir haftalık boş zamanlarında kitap okuma yerine ortalama olarak en fazla TV, film seyretme vakit ayırdıkları, arkadaşlarıyla vakit geçirmeyi tercih ettikleri ve akraba ziyaretleri için vakit ayırdıkları ile özetlenebilir. Bu da olumsuz bir durumun göstergesi olarak nitelendirilebilir. Öğrenciler de olduğu gibi tiyatroya ve tarihi-kültürel yerleri ziyaret etmek için ayrılan sürenin ise ortalamanın altında olduğu belirtilebilir.

**Tablo 1.39: Yetişkinlerin Bir Yılda Okuduğu Kitap Sayısının İlçelere Göre Bazı Değerleri**

| OKUNAN KİTAP SAYISI | Min. | Mak. | Ortalama | Std. Hata |
|---------------------|------|------|----------|-----------|
| Pasinler            | 0    | 30   | 4,59     | 7,053     |
| Horasan             | 0    | 40   | 4,75     | 8,689     |
| Aşkale              | 0    | 20   | 4,37     | 5,168     |
| Şenkaya             | 0    | 30   | 2,91     | 5,193     |
| Karaçoban           | 0    | 30   | 2,70     | 5,441     |
| Köprüköy            | 0    | 20   | 3,20     | 4,025     |
| Karayazı            | 0    | 30   | 3,08     | 5,554     |
| Tekman              | 0    | 40   | 7,93     | 7,886     |
| Çat                 | 0    | 25   | 5,06     | 6,127     |
| İspir               | 0    | 60   | 8,66     | 12,180    |
| Pazaryolu           | 0    | 25   | 6,65     | 5,842     |
| Oltu                | 0    | 25   | 6,24     | 7,122     |
| Narman              | 0    | 35   | 5,76     | 8,027     |
| Olur                | 0    | 30   | 6,60     | 9,213     |
| Uzundere            | 0    | 20   | 3,90     | 6,402     |
| Tortum              | 0    | 50   | 7,35     | 11,499    |
| Hınıs               | 0    | 25   | 5,26     | 5,310     |
| Yakutiye            | 0    | 20   | 4,34     | 5,215     |
| Palandöken          | 0    | 45   | 7,34     | 9,431     |
| Aziziye             | 0    | 40   | 6,55     | 8,528     |

Ankete katılan yetişkinlerin bir yılda okudukları ortalama kitap sayısının en fazla İspir’de en az ise Karaçoban’da olduğu görülmektedir.

Erzurum ili ilçelerindeki yetişkinlerin bir yılda okuduğu kitap sayısının ortalama olarak 5,36 olduğu ifade edilirse, Erzurum merkez ilçelerinden Palandöken ve Aziziye başta olmak üzere Tekman, İspir, Pazaryolu, Oltu, Narman, Olur ve Tortum’un ortalamanın üzerinde olduğu belirtilebilir. Araştırmaya konu olan yetişkinlerde az okuyan okur tipi çoğunluktadır ve yetişkinler genelde orta okuyan okur tipi grubunda yoğunlaşmaktadır. Okumayan ve okumaya zaman ayırmayan yetişkinlerin, çocuklarına kitap okuma alışkanlığı kazandırmada rol model olma, çocuklarını kitap okumaya karşı yönlendirme konusundaki sorumluluklarında yetersiz kalabileceklerini düşündürebilir.

Tablo 1.40’da yetişkinler için Sıradan En Küçük Kareler Yöntemiyle elde edilen tahmin sonuçları görülmektedir. Modelde bağımlı değişken yılda okunulan kitap sayısı (adet), bu bağımlı değişkeni etkileyebileceği düşünülen bağımsız değişkenler ise aylık gelir (”), mesleki durum (memur ise 1, değil ise 0), eğitim düzeyi (ilkokul, ortaokul ve lise mezunu ise 1, değilse 0), okumayı sevmeye (okumayı seviyor ise 1, sevmiyor ise 0), kitap hediye edilmesi (kişiye kitap hediye edilmiş ise 1, edilmemiş ise 0), evde kitaplığın varlığı (evde kitaplık var ise 1, yok ise 0), yaş, okuma alışkanlığı

(okuma alışkanlığı var ise 1, değil ise 0), e-kitap (e-kitap okunuyor ise 1, okunmuyor ise 0) değişkenleridir.

**Tablo 1.40: Yetişkinler İçin Ekonometrik Model Tahmin Sonuçları**

| Değişken                | Katsayı   | Std. Hata             | t İstatistiği | Prob.    |
|-------------------------|-----------|-----------------------|---------------|----------|
| Sabit                   | 4,564663  | 1,134691              | 4,022823      | 0,0001   |
| Gelir                   | 0,000365  | 0,000141              | 2,593616      | 0,0096   |
| Meslek                  | 1,437301  | 0,720435              | 1,995044      | 0,0463   |
| Eğitim Düzeyi           | -1,765993 | 0,498572              | -3,542106     | 0,0004   |
| Okumayı Sevme           | 2,809840  | 0,506868              | 5,543532      | 0,0000   |
| Kitap Hediye Edilmesi   | 0,180466  | 0,034155              | 5,283813      | 0,0000   |
| Evde Kitaplığın Varlığı | 0,685069  | 0,395284              | 1,733103      | 0,0834   |
| Yaş                     | -0,092268 | 0,021190              | -4,354290     | 0,0000   |
| Okuma Alışkanlığı       | 0,857070  | 0,430790              | 1,989533      | 0,0469   |
| E-Kitap                 | 2,724218  | 0,558343              | 4,879113      | 0,0000   |
| R-squared               | 0,221050  | Mean dependent var    |               | 5,399151 |
| Adjusted R-squared      | 0,213527  | S.D. dependent var    |               | 7,617442 |
| S.E. of regression      | 6,755398  | Akaike info criterion |               | 6,669120 |
| Sum squared resid       | 42532,19  | Schwarz criterion     |               | 6,720585 |
| Log likelihood          | -3131,155 | Hannan-Quinn criter.  |               | 6,688737 |
| F-statistic             | 29,38686  | Durbin-Watson stat    |               | 1,791845 |
| Prob(F-statistic)       | 0,000000  |                       |               |          |

Tablo 1.40'da tahmin edilen model bir bütün olarak %1 önem düzeyinde istatistiki açıdan anlamlıdır (Prob. (F-İstatistiği)=0.000). Modelde yer alan tüm değişkenler %10 önem düzeyinde istatistiki bakımdan anlamlı olarak tahmin edilmiştir (Değişkene Ait Prob Değeri<0.10). Eğitim katsayılarının işareti bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin yönünü ifade etmektedir. Buna göre gelir, meslek, okumayı sevme, kitap hediye edilmesi, evde kitaplığın varlığı, okuma alışkanlığı ve e-kitap yılda okunulan kitap sayısını olumlu yönde; eğitim düzeyi ve yaş değişkenleri ise yılda okunulan kitap sayısını olumsuz yönde etkilemektedir.

Yani bireylerin gelirlerinin artması yılda okunulan kitap sayısını artırmaktadır. Bilindiği gibi yüksek gelirli bireyler maddi durumları daha iyi olduğu için ihtiyaçlarını daha kolay karşılayabilmekte ve daha fazla kitap satın alabilmektedir. Ayrıca bireyin memur olması yılda okunulan kitap sayısını artırmaktadır. İlkokul, ortaokul ve lise mezunu bireylerin yılda okudukları kitap sayısı lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip bireylere göre daha azdır. Yine bireyin okumayı sevmesi yılda okunulan kitap sayısını artırmaktadır. Benzer şekilde kendisine kitap hediye edilen bireylerin, evlerinde kitaplık bulunan, okuma alışkanlığı bulunan ve e-kitap okuyan bireylerin yılda okudukları kitap sayısı artmaktadır.

Tablo 1.41'de öğrenciler için Sıradan En Küçük Kareler Yöntemiyle elde edilen tahmin sonuçları görülmektedir. Modelde bağımlı değişken yılda okunulan kitap sayısı (adet), bu bağımlı değişkeni etkileyebileceği düşünülen bağımsız değişkenler ise arkadaşlarla vakit geçirme süresi (sa.), cinsiyet (kız ise 1, erkek ise 0), e-kitap (e-kitap okunuyor ise 1, değil ise 0), evde kitaplığın varlığı (evde kitaplık var ise 1, yok ise 0), kitap hediye edilmesi (kişiye kitap hediye edilmiş ise 1, edilmemiş ise 0), okumayı sevme (okumayı seviyor ise 1, sevmiyor ise 0), sınıf, günlük sosyal medya kullanım süresi (sa.), spor yapma süresi (sa.) ve tv izleme süresi (sa.) değişkenleridir.



**Tablo 1.41: Öğrenciler İçin Ekonometrik Model Tahmin Sonuçları**

| Değişken                       | Katsayı   | Std. Hata             | t İstatistiği | Prob.    |
|--------------------------------|-----------|-----------------------|---------------|----------|
| Sabit                          | 13,19893  | 2,033460              | 6,490874      | 0,0000   |
| Arkadaşlarla Vakit Geç. Süresi | -0,058104 | 0,033912              | -1,713373     | 0,0871   |
| Cinsiyet                       | 1,734041  | 0,812114              | 2,135220      | 0,0331   |
| E-Kitap                        | 2,231496  | 1,063698              | 2,097866      | 0,0363   |
| Evde Kitaplığın Varlığı        | 2,305093  | 0,759897              | 3,033428      | 0,0025   |
| Kitap Hediye Edilmesi          | 2,020577  | 0,629080              | 3,211958      | 0,0014   |
| Okumayı Sevme                  | 4,376364  | 1,174186              | 3,727149      | 0,0002   |
| Sınıf                          | -0,916074 | 0,186945              | -4,900222     | 0,0000   |
| Sosyal Medya Kullanım Süresi   | -0,462206 | 0,194848              | -2,372142     | 0,0180   |
| Spor Yapma Süresi              | 0,164437  | 0,051076              | 3,219442      | 0,0014   |
| Tv İzleme Süresi               | -0,104513 | 0,031677              | -3,299307     | 0,0010   |
| R-squared                      | 0,193019  | Mean dependent var    |               | 11,97611 |
| Adjusted R-squared             | 0,179940  | S.D. dependent var    |               | 10,60849 |
| S.E. of regression             | 9,606752  | Akaike info criterion |               | 7,380170 |
| Sum squared resid              | 56942,74  | Schwarz criterion     |               | 7,457985 |
| Log likelihood                 | -2306,373 | Hannan-Quinn criter.  |               | 7,410400 |
| F-statistic                    | 14,75778  | Durbin-Watson stat    |               | 1,761070 |
| Prob(F-statistic)              | 0,000000  |                       |               |          |

Tablo 1.41’de tahmin edilen model bir bütün olarak %1 önem düzeyinde istatistiki açıdan anlamlıdır (Prob. (F-İstatistiği)=0.000). Modelde yer alan tüm değişkenler %10 önem düzeyinde istatistiki bakımdan anlamlı olarak tahmin edilmiştir (Değişkene Ait Prob Değeri<0.10). Eğitim katsayılarının işareti bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin yönünü ifade etmektedir. Buna göre cinsiyet, e-kitap, evde kitaplığın varlığı, kitap hediye edilmesi, okumayı sevme ve spor yapma süresi yılda okunulan kitap sayısını olumlu yönde; arkadaşlarla vakit geçirme süresi, sınıf, sosyal medya kullanım süresi ve tv izleme süresi ise olumsuz yönde etkilemektedir.

## 2. BÖLÜM

### AMPİRİK SONUÇLAR

#### 2.1. ÖĞRENCİLER İLE İLGİLİ İL DÜZEYİ BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde Erzurum ilinde öğrenimlerine devam eden öğrenciler üzerinde uygulanmış anketlerin analiz sonuçları verilmiştir. Bu bölüm içerisinde ilk olarak öğrencilere ait frekans tabloları verilmiş ve yorumlanmıştır. İkinci olarak seçilmiş bazı değişkenlere göre Ki-Kare testi analiz sonuçları verilerek seçilen değişken ile diğer değişkenler arasındaki istatistiki ilişkilerin anlamlılıkları ve sosyolojik nedenleri değerlendirilmiştir. Üçüncü olarak anket formundan seçilmiş bazı soruların ikili karşılaştırmaları verilmiş ve bu karşılaştırmalar hem istatistiki hem de sosyolojik açıdan değerlendirilmiştir.

**Tablo 2.1: Öğrencilerin Cinsiyetleri İtibariyle Dağılımı**

|               | Frekans    | Yüzde      |
|---------------|------------|------------|
| Kız           | 333        | 52,9       |
| Erkek         | 296        | 47,1       |
| <b>Toplam</b> | <b>629</b> | <b>100</b> |

Ankete katılan öğrencilerin 333'ü ( %52,9) kız ve 296'sı (%47,1) ise erkek öğrencidir.

**Tablo 2.2: Öğrencilerin Doğum Yerlerine Göre Dağılımı**

|               | Frekans    | Yüzde      |
|---------------|------------|------------|
| İl            | 249        | 39,6       |
| İlçe          | 349        | 55,5       |
| Kasaba        | 2          | 0,3        |
| Köy/Mahalle   | 29         | 4,6        |
| <b>Toplam</b> | <b>629</b> | <b>100</b> |

Ankete katılan öğrencilerin doğum yerleri incelendiğinde ilçede 349 öğrenci (%55,5), ilde 249 öğrenci (%39,6), kasaba, köy/mahallede 31 öğrenci %4,9 olduğu görülmektedir.

**Tablo 2.3: Öğrencilerin Öğrenim Düzeyi İtibariyle Dağılımı**

|               | Frekans    | Yüzde      |
|---------------|------------|------------|
| Ortaokul      | 334        | 53,1       |
| Lise          | 295        | 46,9       |
| <b>Toplam</b> | <b>629</b> | <b>100</b> |

Araştırma, örneklemin evren içerisinde kapsadığı alan dikkate alınarak 334 ortaokul ve 295 lise öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir.

**Tablo 2.4: Öğrencilerin Ailelerinde Eğitim Gören Kişi Sayısı**

|               | Frekans    | Yüzde      |
|---------------|------------|------------|
| 1             | 99         | 15,8       |
| 2             | 182        | 28,9       |
| 3             | 169        | 26,9       |
| 4             | 99         | 15,7       |
| 5             | 45         | 7,2        |
| 6             | 20         | 3,2        |
| 7             | 11         | 1,7        |
| 8             | 2          | 0,3        |
| 10            | 2          | 0,3        |
| <b>Toplam</b> | <b>629</b> | <b>100</b> |

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinde kendileri dışında eğitim gören kişi sayıları dikkate alındığında, 169 kişinin ailesinde kendileri dışında 3 kişi eğitim görüyorken, 182 kişinin ise kendileri dışında 2 kişi eğitim görmektedir. Ayrıca katılımcıların %0,3'ünün (2 kişi) ailesinde kendisi ile beraber 11 kişi eğitim görmektedir.

**Tablo 2. 5: Öğrencilerin Yaş İtibariyle Dağılımı**

|               | Frekans    | Yüzde      |
|---------------|------------|------------|
| 10            | 27         | 4,3        |
| 11            | 56         | 8,9        |
| 12            | 74         | 11,8       |
| 13            | 80         | 12,7       |
| 14            | 108        | 17,2       |
| 15            | 107        | 17,0       |
| 16            | 91         | 14,5       |
| 17            | 57         | 9,1        |
| 18            | 25         | 4,0        |
| 19            | 4          | 0,6        |
| <b>Toplam</b> | <b>629</b> | <b>100</b> |

Örneklemin yaş dağılımının 10-19 yaş aralığında olduğu görülmektedir. En fazla katılım %17,2 ile 14 yaş, %17 ile 15 yaşlarındaki öğrenciler tarafından gerçekleştirilmiştir.

**Tablo 2.6: Öğrencilerin Sınıf İtibariyle Dağılımı**

| Değişken      | Frekans    | Yüzde      |
|---------------|------------|------------|
| 5             | 73         | 11,6       |
| 6             | 83         | 13,2       |
| 7             | 83         | 13,2       |
| 8             | 99         | 15,7       |
| 9             | 124        | 19,7       |
| 10            | 76         | 12,1       |
| 11            | 61         | 9,7        |
| 12            | 30         | 4,8        |
| <b>Toplam</b> | <b>629</b> | <b>100</b> |

Ankete katılan öğrencilerin 73'ünün (%11,6) 5. sınıf, 83'ünün (%13,2) 6. sınıf, 83'ünün (%13,2) 7. sınıf, 99'unun (%15,7) 8. sınıf, 124'ünün (%19,7) 9. sınıf, 76'sının (%12,1) 10. sınıf, 61'inin (%9,7) 11. sınıf, 30'unun (%4,8) 12. sınıf öğrencisi olduğu görülmektedir.

**Tablo 2.7: Öğrencilere Uygulanan Anketlerin İlçelere Göre Dağılımı**

| İlçe          | Sayı       | Yüzde      |
|---------------|------------|------------|
| Pasinler      | 32         | 5,1        |
| Horasan       | 38         | 6,0        |
| Aşkale        | 25         | 4,0        |
| Şenkaya       | 20         | 3,2        |
| Karaçoban     | 25         | 4,0        |
| Köprüköy      | 40         | 3,2        |
| Karayazı      | 30         | 4,0        |
| Tekman        | 27         | 6,4        |
| Çat           | 20         | 4,8        |
| İspir         | 16         | 4,3        |
| Pazaryolu     | 10         | 1,6        |
| Oltu          | 25         | 4,0        |
| Narman        | 15         | 2,4        |
| Olur          | 10         | 1,6        |
| Uzundere      | 10         | 1,6        |
| Tortum        | 15         | 2,4        |
| Hınıs         | 26         | 4,1        |
| Yakutiye      | 95         | 15,1       |
| Palandöken    | 100        | 15,9       |
| Aziziye       | 50         | 7,9        |
| <b>Toplam</b> | <b>629</b> | <b>100</b> |

Araştırma Erzurum merkez ilçeler başta olmak üzere (Yakutiye, Palandöken ve Aziziye) toplamda 20 ilçede gerçekleştirilmiştir. Anket dağılımı Erzurum ili ilçelerindeki nüfus sayısı ve yaş dağılımı dikkate alınarak tabakalanmıştır. Öğrencilere en fazla anket Palandöken ilçesinde en az anket ise Pazaryolu, Olur ve Uzundere ilçelerinde uygulanmıştır.

**Tablo 2.8: Öğrencilerin Bir Haftalık Boş Zamanlarında Tv, Film Seyretme Süreleri (Saat)**

| Süre      | Frekans | Yüzde | Süre      | Frekans | Yüzde | Süre        | Frekans | Yüzde |
|-----------|---------|-------|-----------|---------|-------|-------------|---------|-------|
| <b>0</b>  | 154     | 24,5  | <b>12</b> | 9       | 1,4   | <b>30</b>   | 3       | 0,5   |
| <b>1</b>  | 24      | 3,8   | <b>13</b> | 2       | 0,3   | <b>32</b>   | 1       | 0,2   |
| <b>2</b>  | 12      | 1,9   | <b>14</b> | 104     | 16,5  | <b>35</b>   | 16      | 2,5   |
| <b>3</b>  | 17      | 2,7   | <b>15</b> | 6       | 1,0   | <b>40</b>   | 1       | 0,2   |
| <b>4</b>  | 7       | 1,1   | <b>16</b> | 3       | 0,5   | <b>42</b>   | 8       | 1,3   |
| <b>5</b>  | 7       | 1,1   | <b>17</b> | 1       | 0,2   | <b>49</b>   | 4       | 0,6   |
| <b>6</b>  | 4       | 0,6   | <b>18</b> | 2       | 0,3   | <b>50</b>   | 1       | 0,2   |
| <b>7</b>  | 75      | 11,9  | <b>20</b> | 13      | 2,1   | <b>56</b>   | 2       | 0,3   |
| <b>8</b>  | 9       | 1,4   | <b>21</b> | 78      | 12,4  | <b>63</b>   | 1       | 0,2   |
| <b>9</b>  | 1       | 0,2   | <b>24</b> | 1       | 0,2   | <b>68</b>   | 1       | 0,2   |
| <b>10</b> | 30      | 4,8   | <b>25</b> | 2       | 0,3   | <b>77</b>   | 1       | 0,2   |
| <b>11</b> | 2       | 0,3   | <b>28</b> | 26      | 4,1   | <b>140</b>  | 1       | 0,2   |
|           |         |       |           |         |       | <b>Top.</b> | 629     | 100   |

Öğrencilerin bir haftalık boş zamanlarında tv, film seyretme süreleri içerisinde dikkat çekici olan %24,5 ile 154 kişinin tv ya da film izlememesidir. Bununla beraber %16,5'inin (104 kişi) ise haftada 14 saat tv, film izlediği görülmektedir. Öğrencilerin %12,4'ünün haftada 21 saat tv, film izlediği görülmektedir.

**Tablo 2.9: Öğrencilerin Bir Haftalık Boş Zamanlarında Spor Yapma Süreleri (Saat)**

| Süre        | Frekans | Yüzde | Süre | Frekans | Yüzde | Süre | Frekans | Yüzde |
|-------------|---------|-------|------|---------|-------|------|---------|-------|
| 0           | 373     | 59,3  | 8    | 4       | 0,6   | 20   | 8       | 1,3   |
| 1           | 18      | 2,9   | 9    | 3       | 0,5   | 21   | 24      | 3,8   |
| 2           | 13      | 2,1   | 10   | 10      | 1,6   | 25   | 1       | 0,2   |
| 3           | 11      | 1,7   | 12   | 4       | 0,6   | 28   | 2       | 0,3   |
| 4           | 7       | 1,1   | 14   | 48      | 7,6   | 35   | 5       | 0,8   |
| 5           | 11      | 1,7   | 15   | 4       | 0,6   | 42   | 2       | 0,3   |
| 6           | 6       | 1,0   | 16   | 2       | 0,3   | 49   | 2       | 0,3   |
| 7           | 69      | 11,0  | 17   | 1       | 0,2   | 70   | 1       | 0,2   |
| <b>Top.</b> |         |       |      |         |       |      | 629     | 100   |

Öğrencilerin spor yapma süreleri dikkate alındığında bir haftalık boş zamanlarında spor yapmayanların sayısının spor yapanların sayısından fazla olduğu görülmekle birlikte spor yapmayanların sayısı %59,3 ile 373 kişidir.

**Tablo 2.10: Öğrencilerin Bir Haftalık Boş Zamanlarında Kitap Okuma Süreleri (Saat)**

| Süre | Frekans | Yüzde | Süre | Frekans | Yüzde | Süre        | Frekans | Yüzde |
|------|---------|-------|------|---------|-------|-------------|---------|-------|
| 0    | 272     | 43,2  | 8    | 8       | 1,3   | 19          | 1       | 0,2   |
| 1    | 61      | 9,7   | 9    | 6       | 1,0   | 20          | 2       | 0,3   |
| 2    | 50      | 7,9   | 10   | 15      | 2,4   | 21          | 7       | 1,1   |
| 3    | 47      | 7,5   | 11   | 2       | 0,3   | 25          | 1       | 0,2   |
| 4    | 18      | 2,9   | 12   | 1       | 0,2   | 28          | 1       | 0,2   |
| 5    | 20      | 3,2   | 14   | 25      | 4,0   | 35          | 1       | 0,2   |
| 6    | 10      | 1,6   | 15   | 4       | 0,6   | 48          | 1       | 0,2   |
| 7    | 75      | 11,9  | 16   | 1       | 0,2   | <b>Top.</b> | 629     | 100   |

Öğrencilerin %43,2'sinin bir haftalık boş zamanlarında kitap okumadığı, %9,7'sinin ise bir haftalık boş zamanlarında 1 saat kitap okuduğu görülmektedir. %11,9'unun ise haftada 7 saat kitap okuduğu görülmektedir.

**Tablo 2.11: Öğrencilerin Bir Haftalık Boş Zamanlarında Bilgisayar Oyunu Oynama Süreleri (Saat)**

| Süre | Frekans | Yüzde | Süre | Frekans | Yüzde | Süre        | Frekans | Yüzde |
|------|---------|-------|------|---------|-------|-------------|---------|-------|
| 0    | 424     | 67,4  | 9    | 1       | 0,2   | 28          | 17      | 2,7   |
| 1    | 7       | 1,1   | 10   | 7       | 1,1   | 35          | 7       | 1,1   |
| 2    | 15      | 2,4   | 12   | 3       | 0,5   | 42          | 6       | 1,0   |
| 3    | 9       | 1,4   | 14   | 25      | 4,0   | 49          | 1       | 0,2   |
| 4    | 4       | 0,6   | 15   | 1       | 0,2   | 56          | 1       | 0,2   |
| 5    | 10      | 1,6   | 17   | 1       | 0,2   | 70          | 4       | 0,6   |
| 7    | 65      | 10,3  | 18   | 1       | 0,2   | <b>Top.</b> | 629     | 100   |
| 8    | 1       | 0,2   | 21   | 19      | 3,0   |             |         |       |

Öğrencilerin %67,4'ünün bir haftalık boş zamanlarında bilgisayar oyunu oynamadığı, %10,3'ünün ise bir haftada 7 saat bilgisayar oyunu oynadığı görülmektedir.

**Tablo 2.12: Öğrencilerin Bir Haftalık Boş Zamanlarında Ders Çalışma Süreleri (Saat)**

| Süre | Frekans | Yüzde | Süre | Frekans | Yüzde | Süre | Frekans | Yüzde |
|------|---------|-------|------|---------|-------|------|---------|-------|
| 0    | 175     | 27,8  | 13   | 6       | 1,0   | 28   | 30      | 4,8   |
| 1    | 10      | 1,6   | 14   | 90      | 14,3  | 30   | 2       | 0,3   |
| 2    | 12      | 1,9   | 15   | 12      | 1,9   | 35   | 13      | 2,1   |
| 3    | 16      | 2,5   | 16   | 5       | 0,8   | 40   | 2       | 0,3   |
| 4    | 12      | 1,9   | 17   | 1       | 0,2   | 42   | 11      | 1,7   |
| 5    | 13      | 2,1   | 18   | 4       | 0,6   | 49   | 2       | 0,3   |
| 6    | 7       | 1,1   | 19   | 2       | 0,3   | 50   | 1       | 0,2   |
| 7    | 65      | 10,3  | 20   | 15      | 2,4   | 56   | 2       | 0,3   |
| 8    | 7       | 1,1   | 21   | 78      | 12,4  | 63   | 1       | 0,2   |
| 9    | 3       | 0,5   | 24   | 3       | 0,5   | 70   | 1       | 0,2   |
| 10   | 18      | 2,9   | 25   | 3       | 0,5   | Top. | 629     | 100   |
| 12   | 6       | 1,0   | 26   | 1       | 0,2   |      |         |       |

Öğrencilerin %27,8'inin bir haftalık boş zamanlarında hiç ders çalışmadığı ve %10,3'ünün ise haftada 7 saat ders çalıştığı görülmektedir.

**Tablo 2.13: Öğrencilerin Bir Haftalık Boş Zamanlarında Arkadaşlarıyla Vakit Geçirme Süreleri (Saat)**

| Süre | Frekans | Yüzde | Süre | Frekans | Yüzde | Süre | Frekans | Yüzde |
|------|---------|-------|------|---------|-------|------|---------|-------|
| 0    | 279     | 44,4  | 12   | 3       | 0,5   | 35   | 12      | 1,9   |
| 1    | 12      | 1,9   | 13   | 4       | 0,6   | 40   | 1       | 0,2   |
| 2    | 15      | 2,4   | 14   | 53      | 8,4   | 42   | 2       | 0,3   |
| 3    | 28      | 4,5   | 15   | 7       | 1,1   | 49   | 3       | 0,5   |
| 4    | 20      | 3,2   | 17   | 1       | 0,2   | 50   | 1       | 0,2   |
| 5    | 23      | 3,7   | 18   | 2       | 0,3   | 56   | 2       | 0,3   |
| 6    | 6       | 1,0   | 19   | 1       | 0,2   | 60   | 1       | 0,2   |
| 7    | 42      | 6,7   | 20   | 6       | 1,0   | 70   | 2       | 0,3   |
| 8    | 5       | 0,8   | 21   | 51      | 8,1   | 105  | 1       | 0,2   |
| 9    | 2       | 0,3   | 25   | 1       | 0,2   | Top. | 629     | 100   |
| 10   | 22      | 3,5   | 28   | 21      | 3,3   |      |         |       |

Öğrencilerin %44,4'ünün bir haftalık boş zamanlarında arkadaşları ile hiç vakit geçirmediği görülmektedir. Buna karşılık öğrencilerin %8,4'ü ise arkadaşları ile haftada 14 saat vakit geçirmektedir.

**Tablo 2.14: Öğrencilerin Bir Haftalık Boş Zamanlarında Tiyatroya Gitme Süreleri (Saat)**

| Süre | Frekans | Yüzde | Süre | Frekans | Yüzde | Süre | Frekans | Yüzde |
|------|---------|-------|------|---------|-------|------|---------|-------|
| 0    | 575     | 91,4  | 3    | 1       | 0,2   | 6    | 1       | 0,2   |
| 1    | 30      | 4,8   | 4    | 3       | 0,5   | 7    | 1       | 0,2   |
| 2    | 16      | 2,5   | 5    | 2       | 0,3   | Top. | 629     | 100   |

Öğrencilerin tiyatroya gitme süreleri dağılımı dikkate alındığında, çoğunluğun (%91,4) boş zamanlarında tiyatroya gitmedikleri görülmektedir. Çalışma il ve ilçe bazında yapıldığından ve Erzurum'un merkez ilçeleri haricinde tiyatronun bulunmaması bu sonucu ortaya çıkarmaktadır.

**Tablo 2.15: Öğrencilerin Bir Haftalık Boş Zamanlarında Tarihi ve Kültürel Yerleri Ziyaret Etme Süreleri (Saat)**

| Süre        | Frekans | Yüzde | Süre | Frekans | Yüzde | Süre | Frekans | Yüzde |
|-------------|---------|-------|------|---------|-------|------|---------|-------|
| 0           | 558     | 88,7  | 4    | 3       | 0,5   | 8    | 4       | 0,6   |
| 1           | 19      | 3,0   | 5    | 4       | 0,6   | 9    | 2       | 0,3   |
| 2           | 11      | 1,7   | 6    | 1       | 0,2   | 10   | 4       | 0,6   |
| 3           | 9       | 1,4   | 7    | 13      | 2,1   | 14   | 1       | 0,2   |
| <b>Top.</b> |         |       |      |         |       |      | 629     | 100   |

Öğrencilerin büyük bir bölümünün (%88,7) boş zamanlarında tarihi ve kültürel yerleri ziyaret etmediği görülmektedir.

**Tablo 2.16: Öğrencilerin Bir Haftalık Boş Zamanlarında Akraba vb. Ziyaret Etme Süreleri (Saat)**

| Süre | Frekans | Yüzde | Süre | Frekans | Yüzde | Süre        | Frekans | Yüzde |
|------|---------|-------|------|---------|-------|-------------|---------|-------|
| 0    | 464     | 73,8  | 7    | 23      | 3,7   | 21          | 5       | 0,8   |
| 1    | 19      | 3,0   | 8    | 6       | 1,0   | 30          | 1       | 0,2   |
| 2    | 26      | 4,1   | 9    | 3       | 0,5   | 35          | 1       | 0,2   |
| 3    | 25      | 4,0   | 10   | 3       | 0,5   | 40          | 1       | 0,2   |
| 4    | 17      | 2,7   | 12   | 2       | 0,3   | 56          | 1       | 0,2   |
| 5    | 17      | 2,7   | 14   | 8       | 1,3   | <b>Top.</b> | 629     | 100   |
| 6    | 6       | 1,0   | 15   | 1       | 0,2   |             |         |       |

Öğrencilerin %73,8'inin boş zamanlarında akraba ziyaretinde bulunmadığı, %4,1'inin ise bir haftalık boş zamanlarında 2 saat akraba ziyaretinde bulunduğu görülmektedir. Çalışmanın ilçe bazında yapılmış olması ve öğrencilerin akrabalarının aynı bölgede ikamet ediyor olmasından dolayı öğrenciler akrabalarıyla yaptıkları görüşmeleri bir aktivite olarak görmemektedirler.

**Tablo 2.17 : Öğrencilerin Bir Haftalık Boş Zamanlarında Diğer Faaliyetlere Ayırdığı Süreler (Saat)**

| Süre | Frekans | Yüzde | Süre | Frekans | Yüzde | Süre        | Frekans | Yüzde |
|------|---------|-------|------|---------|-------|-------------|---------|-------|
| 0    | 544     | 86,5  | 7    | 11      | 1,7   | 20          | 2       | 0,3   |
| 1    | 9       | 1,4   | 8    | 1       | 0,2   | 21          | 6       | 1,0   |
| 2    | 10      | 1,6   | 9    | 1       | 0,2   | 24          | 1       | 0,2   |
| 3    | 8       | 1,3   | 10   | 12      | 1,9   | 28          | 2       | 0,3   |
| 4    | 1       | 0,2   | 14   | 6       | 2,0   | 30          | 1       | 0,2   |
| 5    | 6       | 1,0   | 15   | 1       | 0,2   | 42          | 1       | 0,2   |
| 6    | 3       | 0,5   | 16   | 3       | 0,5   | <b>Top.</b> | 629     | 100   |

Öğrencilerin %86,5'inin bir haftalık boş zamanlarında diğer faaliyetlerde bulunmadığı, %1,9'unun ise bir haftalık boş zamanlarında diğer faaliyetlere 10 saat vakit ayırdığı görülmektedir.

**Tablo 2.18: Öğrencilerin Kişisel Odasının Varlığı**

|               | Frekans    | Yüzde      |
|---------------|------------|------------|
| Evet          | 356        | 56,6       |
| Hayır         | 273        | 43,4       |
| <b>Toplam</b> | <b>629</b> | <b>100</b> |

Öğrencilerin %56,6'sı kendisine ait bir odaya sahip iken, %43,4'ü ise kendisine ait bir odaya sahip değildir.

**Tablo 2.19: Öğrencilerin Okumayı Sevme Durumu**

|               | Frekans    | Yüzde      |
|---------------|------------|------------|
| Evet          | 545        | 86,6       |
| Hayır         | 84         | 13,4       |
| <b>Toplam</b> | <b>629</b> | <b>100</b> |

Öğrencilerin %86,6'sı gibi büyük bir çoğunluğunun okumayı sevdiği, %13,4'ünün ise okumayı sevmediği görülmektedir.

**Tablo 2.20: Öğrencilerin Dersler Dışında Günlük Kitap Okuma Süreleri (Dakika)**

| Süre | Frekans | Yüzde | Süre | Frekans | Yüzde | Süre        | Frekans | Yüzde |
|------|---------|-------|------|---------|-------|-------------|---------|-------|
| 0    | 48      | 7,6   | 40   | 21      | 3,3   | 140         | 1       | 0,2   |
| 1    | 4       | 0,6   | 45   | 13      | 2,1   | 150         | 9       | 1,4   |
| 2    | 2       | 0,3   | 50   | 6       | 1,0   | 180         | 15      | 2,4   |
| 3    | 1       | 0,2   | 60   | 126     | 20,0  | 185         | 1       | 0,2   |
| 5    | 7       | 1,1   | 70   | 6       | 1,0   | 190         | 1       | 0,2   |
| 6    | 1       | 0,2   | 75   | 2       | 0,3   | 210         | 2       | 0,3   |
| 10   | 31      | 4,9   | 80   | 8       | 1,3   | 220         | 1       | 0,2   |
| 15   | 27      | 4,3   | 90   | 25      | 4,0   | 230         | 1       | 0,2   |
| 16   | 1       | 0,2   | 95   | 1       | 0,2   | 255         | 1       | 0,2   |
| 20   | 42      | 6,7   | 100  | 4       | 0,6   | 270         | 2       | 0,3   |
| 22   | 1       | 0,2   | 105  | 1       | 0,2   | 300         | 2       | 0,3   |
| 25   | 4       | 0,6   | 110  | 4       | 0,6   | 330         | 1       | 0,2   |
| 29   | 1       | 0,2   | 120  | 48      | 7,6   | <b>Top.</b> | 629     | 100   |
| 30   | 156     | 24,8  | 125  | 1       | 0,2   |             |         |       |

Öğrencilerin %24,8'i dersler dışında günlük 30 dakika, %20'si ise 60 dakika kitap okumaktadır. %7,6'sı ders dışında hiç kitap okumamaktadır.

**Tablo 2.21: Öğrencilerin En Son Ne Zaman Kitap Okudukları**

| Zaman                | Frekans    | Yüzde      |
|----------------------|------------|------------|
| Bir hafta önce       | 293        | 46,6       |
| Bir ay önce          | 137        | 21,8       |
| Altı ay önce         | 49         | 7,8        |
| Bir yıl ve daha önce | 22         | 3,5        |
| Diğer                | 128        | 20,3       |
| <b>Toplam</b>        | <b>629</b> | <b>100</b> |

Öğrencilerin %46,6'sı en son bir hafta önce bir kitap okumuştur. %21,8'i ise en son bir ay içinde kitap okuduğunu belirtmiştir.

**Tablo 2.22: Öğrencilerin Okudukları Kitapları Temin Etme Biçimleri**

|                  | Frekans    | Yüzde      |
|------------------|------------|------------|
| Arkadaşlar       | 231        | 36,7       |
| Aile             | 104        | 16,5       |
| Okul             | 136        | 21,6       |
| Kütüphane        | 68         | 10,8       |
| Gezici kütüphane | 1          | 0,2        |
| Satın alma       | 89         | 14,1       |
| <b>Toplam</b>    | <b>629</b> | <b>100</b> |



Öğrencilerin çoğunluğu (%36,7) arkadaşlarından, %21,6'sı okul vasıtasıyla ve %14,1'inin ise satın alarak kitap sahibi olduğu görülmektedir. Aileden, kütüphaneden ve gezici kütüphaneden kitap temin edenlerin oranı ise sırasıyla %16,5, %10,8, %0,2'dir.

**Tablo 2.23: Öğrencilerin Evlerinde Kütüphane-Kitaplık Olma Durumu**

|               | Frekans    | Yüzde      |
|---------------|------------|------------|
| Evet          | 350        | 55,6       |
| Hayır         | 279        | 44,4       |
| <b>Toplam</b> | <b>629</b> | <b>100</b> |

Ankete katılan öğrencilerin %55,6'sının evinde kütüphane-kitaplık olduğu, %44,4'ünün evinde kütüphane-kitaplık olmadığı saptanmıştır.

**Tablo 2.24: Öğrencilerin Kütüphane-Kitaplıkta Şahsına Ait Kitapların Olma Durumu**

|               | Frekans    | Yüzde      |
|---------------|------------|------------|
| Evet          | 340        | 54,1       |
| Hayır         | 289        | 45,9       |
| <b>Toplam</b> | <b>629</b> | <b>100</b> |

Ankete katılan öğrencilerin %54,1'i evindeki kütüphane-kitaplıkta şahsına ait kitaplarının bulunduğunu, %45,9'unun şahsına ait kitap bulunmadığını belirtmiştir.

**Tablo 2.25: Öğrencilerin Kitap Alırken Dikkat Ettiği Özellikler**

| Özellik       | Frekans    | Yüzde      |
|---------------|------------|------------|
| Kapak         | 57         | 9,1        |
| Yazar         | 80         | 12,7       |
| Konu          | 397        | 63,1       |
| Öneri         | 51         | 8,1        |
| Fiyat         | 29         | 4,6        |
| Diğer         | 15         | 2,4        |
| <b>Toplam</b> | <b>629</b> | <b>100</b> |

Öğrencilerin büyük bir kısmı (%63,1) kitap tercihinde kitabın konusuna dikkat etmektedir. Kitabın yazarına (%12,7), kapağına (%9,1), önerisine (%8,1), fiyatına (%4,6) ve diğerlerine (%2,4) dikkat edildiği de ifade edilmiştir.

**Tablo 2.26: Öğrencilerin En Son Ne Zaman Kitap Satın Aldıkları**

|                      | Frekans    | Yüzde      |
|----------------------|------------|------------|
| Son bir hafta içinde | 100        | 15,9       |
| Son bir ay içinde    | 219        | 34,8       |
| Son altı ay içinde   | 142        | 22,6       |
| Bir yıldan daha önce | 87         | 13,8       |
| Hiç almadım.         | 81         | 12,9       |
| <b>Toplam</b>        | <b>629</b> | <b>100</b> |

Öğrencilerin %34,8'i en son bir ay içinde bir kitap satın aldığını, %12,9'u hiç kitap almadığını belirtmiştir. Son altı ay içerisinde bir kitap satın alan öğrencinin oranı ise %22,6'dır.

**Tablo 2.27: Öğrencilerin Kitap Hediye Etme Durumları**

|               | Frekans    | Yüzde      |
|---------------|------------|------------|
| Evet          | 441        | 70,1       |
| Hayır         | 188        | 29,9       |
| <b>Toplam</b> | <b>629</b> | <b>100</b> |

Öğrencilerin %70,1'i kitap hediye ettiğini ifade ederken %29,9'u hiç kitap hediye etmemiştir.

**Tablo 2.28: Öğrencilerin Kitap Hediye Alma Durumları**

|               | Frekans    | Yüzde      |
|---------------|------------|------------|
| Evet          | 457        | 72,7       |
| Hayır         | 172        | 27,3       |
| <b>Toplam</b> | <b>629</b> | <b>100</b> |

Öğrencilerin %72,7'sine kitap hediye edilmiştir. 172 öğrenciye (%27,3) kitap hediye edilmemiştir.

**Tablo 2.29: Öğrencilerin Kitap Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Etkili Olan Kişi/Kişiler**

|               | Frekans    | Yüzde      |
|---------------|------------|------------|
| Arkadaşlar    | 71         | 11,3       |
| Aile          | 152        | 24,2       |
| Öğretmenler   | 265        | 42,1       |
| Akrabalar     | 7          | 1,1        |
| Kendisi       | 117        | 18,6       |
| Diğer         | 17         | 2,7        |
| <b>Toplam</b> | <b>629</b> | <b>100</b> |

Araştırmaya katılan öğrencilerin %42,1'inin kitap okuma alışkanlığı kazanmasında öğretmenlerinin katkısı olmuştur. Öğrencilerin %24,2'si ailenin, %18,6'sı kendisinin, %11,3'ü arkadaşlarının, %2,7'si diğerlerinin, %1,1'i akrabalarının kitap okuma alışkanlığı kazandırılmasında önemli faktörler olduğu anlaşılmaktadır.

**Tablo 2.30: Öğrencilerin Okumayı Tercih Etme Nedenleri**

|                                         | Frekans    | Yüzde      |
|-----------------------------------------|------------|------------|
| Anne-baba isteği                        | 67         | 10,7       |
| Eğlenmek isteği                         | 57         | 9,1        |
| Öğrenmek isteği                         | 268        | 42,6       |
| Rahatlamak isteği                       | 34         | 5,4        |
| Eğlenmek ve öğrenmek isteği             | 50         | 7,9        |
| Eğlenmek ve rahatlamak isteği           | 15         | 2,4        |
| Eğlenmek, öğrenmek ve rahatlamak isteği | 108        | 17,2       |
| Can sıkıntısı                           | 15         | 2,4        |
| Ödev                                    | 15         | 2,4        |
| <b>Toplam</b>                           | <b>629</b> | <b>100</b> |

Ankete katılan öğrencilerin 268 (%42,6) okumayı tercih etmedeki nedeninin öğrenmek isteği ile olduğunu belirtmiştir. Eğlenmek ve rahatlamak için okumak isteyen öğrencilerin oranı düşük ve %2,4'tür. 67 öğrenci ise (%10,7) anne ve babasının isteği doğrultusunda okumayı tercih etmektedir.

**Tablo 2.31: Öğrencilerin Çevrelerinde Kimlerin Kitap Okuduğu**

|                      | Frekans    | Yüzde      |
|----------------------|------------|------------|
| Anne                 | 84         | 13,4       |
| Baba                 | 114        | 18,1       |
| Diğer aile bireyleri | 318        | 50,6       |
| Arkadaş              | 92         | 14,6       |
| Okuyan yok           | 21         | 3,3        |
| <b>Toplam</b>        | <b>629</b> | <b>100</b> |

Ankete katılan öğrencilerin çevrelerinde kimlerin kitap okuduğu incelendiğinde, öğrencilerin 318'i (%50,6) diğer aile bireylerinin kitap okuduğunu belirtmiştir. 21 öğrencinin ise çevresinde kitap okuyan kimsenin olmadığını belirtmesi dikkat çekicidir.

**Tablo 2.32: Öğrencilerin E-Kitap veya Sesli Kitap Hizmetlerinden Faydalanma Durumu**

|                                        | Frekans    | Yüzde      |
|----------------------------------------|------------|------------|
| Evet faydalıyorum, faydalı buluyorum.  | 102        | 16,2       |
| Evet faydalıyorum, faydalı bulmuyorum. | 16         | 2,5        |
| Hayır, faydalanmıyorum.                | 277        | 44,0       |
| Bazen faydalıyorum.                    | 105        | 16,7       |
| Fikrim yok.                            | 129        | 20,5       |
| <b>Toplam</b>                          | <b>629</b> | <b>100</b> |

Öğrencilerin %44'ü bu tür hizmetlerden faydalanmazken, %20,5'inin ise e-kitap veya sesli kitap hizmetleri ile ilgili fikirlerinin olmadığı görülmektedir. 16 öğrenci (%2,5) ise e-kitap veya sesli kitap hizmetlerinden yararlandığını ancak faydalı bulmadığını belirtmiştir.

**Tablo 2.33: Öğrencilerin Bulundukları Çevrede Var Olan Kütüphane Türleri**

|                           | Frekans    | Yüzde      |
|---------------------------|------------|------------|
| Halk kütüphanesi          | 287        | 45,6       |
| Okul kütüphanesi          | 267        | 42,4       |
| Bilgi evi veya taziye evi | 4          | 0,6        |
| Cami kütüphanesi          | 7          | 1,1        |
| Hiçbiri                   | 64         | 10,2       |
| <b>Toplam</b>             | <b>629</b> | <b>100</b> |

Erzurum ili ve ilçelerinde yapılan araştırmada öğrencilerin ikamet ettiği bölgede halk kütüphanelerinin sayısı oldukça fazladır. Öğrencilerin %45,6'sı bulunduğu çevrede halk kütüphanesine sahip olduğunu ifade ederken, %10,2'sinin hiç bir kütüphaneye sahip olmadığı ya da bulunduğu çevrede ki kütüphanelerden haberdar olmadığı görülmektedir.

**Tablo 2.34: Öğrencilerin Bulundukları Çevredeki Kütüphane Türlerine Erişim Durumları**

|                                | Frekans    | Yüzde      |
|--------------------------------|------------|------------|
| Yürüme mesafesinde             | 417        | 66,3       |
| Tek vasıta mesafesinde         | 72         | 11,4       |
| İki ve üstü vasıta mesafesinde | 19         | 3,0        |
| Bilmiyorum.                    | 121        | 19,2       |
| <b>Toplam</b>                  | <b>629</b> | <b>100</b> |

Öğrencilerin %66,3'ü bulunduğu çevredeki kütüphaneye yürüme mesafesinde ulaşmaktadır. Ancak öğrencilerin %19,2'si kütüphaneye nasıl erişim sağlayacaklarını bilmemektedir.

**Tablo 2.35: Öğrencilerin Bir Yıl İçinde Kütüphaneye Gitme Sıklıkları**

|               | Frekans    | Yüzde      |
|---------------|------------|------------|
| Hiç           | 101        | 16,1       |
| 1-10          | 328        | 52,1       |
| 11-20         | 94         | 14,9       |
| 21-30         | 41         | 6,5        |
| 31 ve üstü    | 65         | 10,3       |
| <b>Toplam</b> | <b>629</b> | <b>100</b> |

Öğrencilerin %52,1'i bir yıl içerisinde 1 ile 10 kez arasında kütüphaneye gittiğini belirtmiştir. Öğrencilerin %16,1'i ise bir yıl boyunca kütüphaneye hiç gitmemiştir.

**Tablo 2.36: Öğrencilerin Kütüphaneden Ödünç Kitap Alma Durumu**

|               | Frekans    | Yüzde      |
|---------------|------------|------------|
| Evet          | 503        | 80,0       |
| Hayır         | 126        | 20,0       |
| <b>Toplam</b> | <b>629</b> | <b>100</b> |

Ankete katılan öğrencilerin %80'i kütüphanelerden ödünç kitap aldığını, %20'si ise ödünç kitap almadığını belirtmiştir.

**Tablo 2.37: Öğrencilerin "Kütüphaneden Ödünç Kitap Almanız Okuma Alışkanlığı Kazanmanızda Etkili Oldu mu?" Sorusuna Verdikleri Yanıtlar**

|               | Frekans    | Yüzde      |
|---------------|------------|------------|
| Evet          | 480        | 76,3       |
| Hayır         | 149        | 23,7       |
| <b>Toplam</b> | <b>629</b> | <b>100</b> |

Kütüphaneden ödünç kitap alan öğrencilerin %76,3'ünün ödünç kitap almasının okuma alışkanlığına etkisi olduğunu belirtmiştir. %23,7'si ise ödünç kitap alma faaliyetinin okuma alışkanlığı kazanmasına etkili olmadığını belirtmiştir.

**Tablo 2.38: Öğrencilerin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Etkili Olan Faktörler**

|               | Frekans    | Yüzde      |
|---------------|------------|------------|
| Ekonomi       | 62         | 10,0       |
| Aile yapısı   | 280        | 44,5       |
| İnanç         | 112        | 17,8       |
| Cinsiyet      | 13         | 2,1        |
| Diğer         | 161        | 25,6       |
| <b>Toplam</b> | <b>629</b> | <b>100</b> |

Ankete katılan öğrencilerin büyük bir bölümü (%44,5) okuma alışkanlığı kazanmada aile yapısının etkili olduğunu belirtmiştir. Ayrıca diğer faktörler, inanç yapısı, ekonomi, cinsiyet faktörlerinin de etkili olduğunu ifade eden öğrencilerin oranı sırasıyla %25,6, %17,8, %10 ve %2,1'dir.

**Tablo 2.39: Öğrencilerin İkamet Ettiği Yerde Tiyatro Varlığı**

|                  | Frekans    | Yüzde      |
|------------------|------------|------------|
| Var, gidiyorum.  | 82         | 13,0       |
| Var, gitmiyorum. | 90         | 14,3       |
| Yok              | 457        | 72,7       |
| <b>Toplam</b>    | <b>629</b> | <b>100</b> |

Öğrencilerin “İkamet Ettiğiniz Yerde Tiyatro Var mı?” sorusuna verdikleri yanıtlar dikkate alındığında %72,7’sinin bulunduğu bölgede tiyatronun olmamasından dolayı tiyatrodan mahrum olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %14,3’ünün ise tiyatro olduğu hâlde tiyatroya gitmediği görülmektedir.

**Tablo 2.40: Öğrencilerin Sosyal Medyayı Kullanım Durumu**

|               | Frekans    | Yüzde      |
|---------------|------------|------------|
| Evet          | 402        | 63,9       |
| Hayır         | 227        | 36,1       |
| <b>Toplam</b> | <b>629</b> | <b>100</b> |

Ankete katılan öğrencilerin %63,9’u sosyal medya kullandığını ifade ederken %36,1’i kullanmadığını ifade etmiştir.

**Tablo 2.41: Öğrencilerin İnternet Ortamında Gazete, Dergi vb. Okuma Durumu**

|               | Frekans    | Yüzde      |
|---------------|------------|------------|
| Evet          | 233        | 37,0       |
| Hayır         | 396        | 63,0       |
| <b>Toplam</b> | <b>629</b> | <b>100</b> |

Ankete katılan öğrencilerin %37’si internet ortamında gazete dergi vb. okuduklarını, %63’ü ise internet ortamında okuma yapmadıklarını ifade etmişlerdir.

**Tablo 2.42: Öğrencilerin Kitap Okumalarını Engelleyen Faktörler**

| Yanıt                                   | Frekans    | Yüzde      |
|-----------------------------------------|------------|------------|
| Kitaplar pahalı alamıyorum.             | 98         | 15,6       |
| Kitap okumayı sevmiyorum.               | 64         | 10,2       |
| Kitap okumayı faydalı bulmuyorum.       | 12         | 1,9        |
| Derslerin yoğunluğu                     | 237        | 37,7       |
| Tv, bilgisayara çok zaman ayırıyorum.   | 100        | 15,9       |
| Ödünç kitap alacağım yer bulamıyorum.   | 11         | 1,7        |
| Ev ve aile ortamı uygun değil.          | 18         | 2,9        |
| Arkadaşlarımla fazla zaman geçiriyorum. | 48         | 7,6        |
| Diğer                                   | 41         | 6,5        |
| <b>Toplam</b>                           | <b>629</b> | <b>100</b> |

Öğrencilerin “Kitap Okumanızı Engelleyen Faktörler Nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplar dikkate alındığında, öğrencilerin %37,7’si derslerin yoğunluğundan dolayı kitap okumadıklarını söylemektedirler. %15,9’u tv ve bilgisayarda çok zaman harcadığından, %15,6’sı ise kitapların fiyatının pahalı olmasından dolayı kitap okumadıklarını ifade etmişlerdir. Yapılan çalışmada diğer bazı sorulara verilen cevaplar da dikkate alındığında (örneğin okuduğu sınıf ile kitap alırken nelere dikkat ettiği gibi) öğrencinin en önemli engelinin dersler ve gireceği sınavların yoğunluğu olduğu görülmektedir. Çünkü öğrencinin okulda ve evde okuma alışkanlığı ders mahiyetinde ve sınavları geçmeye yöneliktir. Okumanın, ders ve gireceği sınavlar dışında (Teog, Ygs, Lys gibi) bir eylem

olduğunun farkına varamaması öğrencinin kitap okuma eylemine uzak kalmasına neden olmaktadır. Ayrıca tv izleyerek zamanını harcayan öğrenci herhangi bir bilgi araştırmasında da bilgisayar ve internet kullanarak hem kitap okumamakta hem de daha hızlı bilgiye ulaştığını düşünmektedir.

**Tablo 2.43: Öğrencilerin Cinsiyeti ile Bazı Değişkenler Arasındaki İlişkiler**

|                                                      | Ki-Kare | Prob.        |
|------------------------------------------------------|---------|--------------|
| Okumayı sevme durumu                                 | 38,643  | <b>0,000</b> |
| Günlük okuma süresi                                  | 49,813  | 0,115        |
| En son ne zaman bir kitap okunduğu                   | 10,121  | <b>0,038</b> |
| Kişisel odanın varlığı                               | 0,519   | 0,471        |
| Okunan kitapları temin etme biçimleri                | 4,261   | 0,512        |
| Kitap alırken dikkat edilen özellikler               | 4,919   | 0,426        |
| Kitap satın alma sıklığı                             | 0,764   | 0,943        |
| En son ne zaman kitap satın alındığı                 | 4,217   | 0,377        |
| Kitap fiyatlarının uygunluğu durumu                  | 1,257   | 0,533        |
| Diğer aile bireylerinde okuma alışkanlığı durumu     | 1,389   | 0,239        |
| Okuma alışkanlığı kazanmada etkili olan kişi/kişiler | 2,047   | 0,843        |
| Okumayı tercih etme nedenleri                        | 21,350  | <b>0,006</b> |
| E-kitap-sesli kitap hizm.faydalanma durumu           | 9,327   | <b>0,053</b> |
| Kütüphaneye gitme sıklığı                            | 5,301   | 0,258        |
| Okuma alışkanlığı kazanmada etkili olan faktörler    | 1,770   | 0,778        |
| Sosyal medya kullanımı                               | 22,986  | <b>0,000</b> |
| İnternet ortamında gazete, dergi vb. okuma durumu    | 0,784   | 0,376        |
| Okumayı engelleyen faktörler                         | 16,841  | <b>0,032</b> |
| Yılda okunan kitap sayısı                            | 17,070  | <b>0,048</b> |

Cinsiyet ile okumayı sevme durumu arasında mutlak anlamlı bir ilişki vardır. Cinsiyet ile okumayı tercih etme nedeni ve sosyal medya kullanımı %1 önem düzeyinde anlamlıdır. Cinsiyet ile okumayı engelleyen faktörler, yılda okunan kitap sayısı, en son ne zaman bir kitap okunduğu değişkenleri arasında %5 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır. E-kitap-sesli kitap hizmetlerinden faydalanma durumu ile cinsiyet arasında da %10 önem düzeyinde anlamlı ilişki vardır. Erzurum genelinde yaptığımız bu çalışmada özellikle ilçelerde kız çocuklarının toplumsal ve aile yapısından kaynaklı olarak yapmak zorunda olduğu işleri dikkate aldığımızda okuması istenen erkek çocuğuna yönelik olumlu yaklaşım kız çocuklarını çoğu zaman engellemektedir. Toplumda son yıllarda yaşanan değişimlerle kız çocuklarının eğitiminin erkek çocuğunun eğitimi kadar önemli hâle getirmiştir. Kız çocuklarının okul başarıları eğitimi cinsiyet açısından pozitif bir ayrımcılığa doğru yönlendirmiştir. Toplumda kız çocuğunun eğitim aracılığıyla erkek çocuğuyla eşitlenmesi kız çocuklarının evde ev işleri ile öncelikle meşgul olması yerine dersleriyle ilgilenmesi gerekliliği ailelerde görülen önemli bir değişimdir. Bunun merkezden çevreye yayılımı artık daha hızlı bir şekilde gerçekleşmektedir. İlçelerde bunun sonucu ayrıntılı olarak görülmektedir. Ayrıca kız öğrenciler erkek öğrencilere göre okumayı daha fazla sevmektedirler. Kızların erkeklere göre sosyal medya kullanımı daha az olarak tespit edilmiştir. Bu durum sosyal medya kullanımı ile okuma arasındaki ters ilişkiyi de göstermektedir.

**Tablo 2.44: Öğrencilerin Bir Yılda Okuduğu Kitap Sayısı ile Bazı Değişkenler Arasındaki İlişkiler**

|                                                      | Ki-Kare | Prob.        |
|------------------------------------------------------|---------|--------------|
| Okumayı sevme durumu                                 | 52,633  | <b>0,000</b> |
| Günlük okuma süresi                                  | 718,467 | <b>0,000</b> |
| En son ne zaman bir kitap okunduğu                   | 137,009 | <b>0,000</b> |
| Kişisel odanın varlığı                               | 5,393   | 0,799        |
| Okunan kitapları temin etme biçimleri                | 55,534  | 0,135        |
| Kitap alırken dikkat edilen özellikler               | 74,486  | <b>0,004</b> |
| Kitap satın alma sıklığı                             | 107,459 | <b>0,000</b> |
| En son ne zaman kitap satın alındığı                 | 103,157 | <b>0,000</b> |
| Kitap fiyatlarının uygunluğu durumu                  | 34,558  | <b>0,011</b> |
| Diğer aile bireylerinde okuma alışkanlığı durumu     | 16,404  | <b>0,059</b> |
| Okuma alışkanlığı kazanmada etkili olan kişi/kişiler | 69,037  | <b>0,012</b> |
| Okumayı tercih etme nedenleri                        | 113,683 | <b>0,001</b> |
| E-kitap-sesli kitap hizm.faydalanma durumu           | 63,574  | <b>0,003</b> |
| Kütüphaneye gitme sıklığı                            | 67,007  | <b>0,001</b> |
| Okuma alışkanlığı kazanmada etkili olan faktörler    | 54,334  | <b>0,026</b> |
| Sosyal medya kullanımı                               | 25,626  | <b>0,002</b> |
| İnternet ortamında gazete, dergi vb. okuma durumu    | 15,661  | <b>0,074</b> |
| Okumayı engelleyen faktörler                         | 102,131 | <b>0,011</b> |

Yılda okunan kitap sayısı ile kişisel odanın varlığı, okunan kitapları temin etme biçimleri arasındaki anlamsız ilişki dışındaki diğer tüm değişkenlerle anlamlı bir ilişki vardır. Kitap okumanın fiziki koşullara çoğu zaman bağlı olmaması, bireyin kitap okumasını engelleyen bir faktör değildir. Kitap elde etme yolları geçmiş yıllara oranla imkân dâhilinde artmıştır. Çalışmada okuma süresi fazla olanın okuma sayısının da fazla olduğu görülmektedir. Yılda okunan kitap sayısı ile okumayı sevme durumu, günlük okuma süresi, kitap alırken dikkat edilen özellikler, kitap satın alma sıklığı, en son ne zaman kitap satın alındığı, en son ne zaman kitap okunduğu, okumayı tercih etme nedeni, e-kitap-sesli kitap hizmetlerinden faydalanma durumu, kütüphaneye gitme sıklığı, sosyal medya kullanımı arasında %1 önem düzeyinde mutlak anlamlı bir ilişki vardır.

**Tablo 2.45: Öğrencilerin Okudukları Sınıfları ile Bazı Değişkenler Arasındaki İlişkiler**

|                                                      | Ki-Kare | Prob.        |
|------------------------------------------------------|---------|--------------|
| Okumayı sevme durumu                                 | 14,385  | <b>0,072</b> |
| Günlük okuma süresi                                  | 293,865 | 0,762        |
| En son ne zaman bir kitap okunduğu                   | 68,274  | <b>0,000</b> |
| Kişisel odanın varlığı                               | 9,135   | 0,331        |
| Okunan kitapları temin etme biçimleri                | 63,578  | <b>0,010</b> |
| Kitap alırken dikkat edilen özellikler               | 83,067  | <b>0,000</b> |
| Kitap satın alma sıklığı                             | 79,785  | <b>0,000</b> |
| En son ne zaman kitap satın alındığı                 | 95,259  | <b>0,000</b> |
| Kitap fiyatlarının uygunluğu durumu                  | 50,065  | <b>0,000</b> |
| Diğer aile bireylerinde okuma alışkanlığı durumu     | 11,516  | 0,174        |
| Okuma alışkanlığı kazanmada etkili olan kişi/kişiler | 78,151  | <b>0,000</b> |
| Okumayı tercih etme nedenleri                        | 72,847  | 0,210        |
| E-kitap-sesli kitap hizm. faydalanma durumu          | 63,252  | <b>0,001</b> |
| Kütüphaneye gitme sıklığı                            | 59,492  | <b>0,002</b> |
| Okuma alışkanlığı kazanmada etkili olan faktörler    | 65,742  | <b>0,000</b> |
| Sosyal medya kullanımı                               | 50,761  | <b>0,000</b> |
| İnternet ortamında gazete, dergi vb. okuma durumu    | 13,343  | 0,101        |
| Okumayı engelleyen faktörler                         | 106,432 | <b>0,001</b> |
| Yılda okunan kitap sayısı                            | 130,597 | <b>0,000</b> |

Öğrencilerin okudukları sınıf ile günlük okuma süresi, kişisel odanın varlığı, diğer aile bireylerinde okuma alışkanlığı durumu, okumayı tercih etme nedeni ve internet ortamında gazete, dergi vb. okuma durumu değişkenleri dışındaki diğer tüm değişkenler ile anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Örneğin, öğrencilerin okudukları sınıf arttıkça okumayı sevme oranları azalmaktadır. Bu durum merkezi sınavların öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisini göstermekte ve öğrencilerin okuma oranlarının olumsuz etkilenmesine sebep olmaktadır. Özellikle 10., 11. ve 12. sınıf öğrencilerinin en son okuma zamanları olumsuz yönde etkilenmektedir. Diğer sınıfların bu sınıflara göre son bir hafta içerisindeki okuma durumları farklılık göstermektedir. Elde edilen sonuçlar, kitap fiyatlarının uygunluğu açısından değerlendirildiğinde, özellikle satın alma süreçlerini yaşları itibarıyla kendilerinin gerçekleştirdiği 10., 11. ve 12. sınıflar genel frekansta belirtilen durumun aksine kitap fiyatlarını pahalı olarak değerlendirmektedirler. Bu durum merkezi sınavlara hazırlık kitaplarının pahalı olması ve çok sayıda kitaba ihtiyaç duyulmasıyla açıklanabilir. Öğrencinin okuma alışkanlığı kazanmasında öğretmenin etkisi diğer faktörlere göre daha fazladır. Özellikle 6., 7. ve 8. sınıflarda bu etki diğer sınıflara göre daha belirgindir. Kişinin okuma alışkanlığı kazanmasında arkadaşları ve kendisinin etkisi sınıf ilerledikçe artmaktadır. Öğrencinin sınıfı arttıkça kitap okuma alışkanlığında ailenin etkisi giderek azalmaktadır. Öğrencinin sınıfı ilerledikçe okuduğu kitap sayısı azalmaktadır.



**Tablo 2.46: Seçilmiş Bazı Soruların İkili Karşılaştırılmasının Ki-Kare Değerleri**

| Değişken-1                                           | Değişken-2                                           | Ki-Kare | Prob.        |
|------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|---------|--------------|
| Evde kütüphane-kitaplık varlığı                      | Günlük okuma süresi                                  | 29,814  | 0,123        |
| Evde kütüphane-kitaplık varlığı                      | Bir yılda kütüphaneye gitme sıklığı                  | 16,202  | <b>0,003</b> |
| Kitap satın alma sıklığı                             | En son ne zaman bir kitap okunduğu                   | 107,833 | <b>0,000</b> |
| Kitap satın alma sıklığı                             | Çevrede kimlerin kitap, dergi, gazete vb. okuduğu    | 42,696  | <b>0,000</b> |
| Kitap satın alma sıklığı                             | Bir yılda kütüphaneye gitme sıklığı                  | 27,019  | <b>0,041</b> |
| En son ne zaman kitap satın alındığı                 | En son ne zaman bir kitap okunduğu                   | 82,269  | <b>0,000</b> |
| En son ne zaman kitap satın alındığı                 | Kitap fiyatlarının uygunluğu durumu                  | 75,981  | <b>0,000</b> |
| Diğer aile bireylerinde okuma alışkanlığı durumu     | Okuma alışkanlığı kazanmada etkili olan kişi/kişiler | 20,639  | <b>0,001</b> |
| Diğer aile bireylerinde okuma alışkanlığı durumu     | Sosyal medya kullanımı                               | 0,085   | <b>0,771</b> |
| Okuma alışkanlığı kazanmada etkili olan kişi/kişiler | Alışkanlık kazanmada etkili olan şey                 | 37,564  | <b>0,010</b> |
| E-kitap-sesli kitap hizmetlerinden faydalanma durumu | Sosyal medya kullanımı                               | 13,237  | <b>0,010</b> |
| E-kitap-sesli kitap hizmetlerinden faydalanma durumu | İnternet ortamında gazete dergi okuma durumu         | 47,261  | <b>0,000</b> |
| Bulunulan çevrede var olan kütüphane türleri         | Bir yılda kütüphaneye gitme sıklığı                  | 54,550  | <b>0,000</b> |
| İnternet ortamında gazete dergi okuma durumu         | Okuma alışkanlığı kazanmada etkili olan kişi/kişiler | 7,932   | 0,160        |
| İnternet ortamında gazete dergi okuma durumu         | Çevrede kimlerin kitap, dergi, gazete vb. okuduğu    | 1,261   | 0,868        |

## 2.2. YETİŞKİNLER İLE İLGİLİ İL DÜZEYİ BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde Erzurum ilinde yaşayan yetişkinlerin üzerinde uygulanmış anketlerin analiz sonuçları verilmiştir. Bu bölüm içerisinde ilk olarak yetişkinlere ait frekans tabloları verilmiş ve yorumlanmıştır. İkinci olarak seçilmiş bazı değişkenlere göre Ki-Kare testi analiz sonuçları verilerek seçilen değişken ile diğer değişkenler arasındaki istatistiki ilişkilerin anlamlılıkları ve sosyolojik nedenleri değerlendirilmiştir. Üçüncü olarak anket formundan seçilmiş bazı soruların ikili karşılaştırmaları verilmiş ve bu karşılaştırmalar hem istatistiki hem de sosyolojik açıdan değerlendirilmiştir.

**Tablo 2.47: Yetişkinlere Uygulanan Anketlerin İlçelere Göre Dağılımı**

| İlçe          | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Pasinler      | 49         | 5,2          |
| Horasan       | 64         | 6,8          |
| Aşkale        | 35         | 3,7          |
| Şenkaya       | 35         | 3,7          |
| Karaçoban     | 40         | 4,2          |
| Köprüköy      | 60         | 6,4          |
| Karayazı      | 50         | 5,3          |
| Tekman        | 46         | 4,9          |
| Çat           | 32         | 3,4          |
| İspir         | 32         | 3,4          |
| Pazaryolu     | 20         | 2,1          |
| Oltu          | 50         | 5,3          |
| Narman        | 25         | 2,7          |
| Olur          | 20         | 2,1          |
| Uzundere      | 10         | 1,1          |
| Tortum        | 31         | 3,3          |
| Hınıs         | 39         | 4,1          |
| Yakutiye      | 114        | 12,1         |
| Palandöken    | 136        | 14,4         |
| Aziziye       | 55         | 5,8          |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Çalışma öğrencilerin dışında Erzurum merkez ilçeler başta olmak üzere toplamda 20 ilçede 943 yetişkine uygulanmıştır. Örnek dağılımı ilçelerin nüfusları veri alınarak tabakalama yöntemi ile tespit edilmiştir. Yetişkinlere en fazla anket Palandöken ve Yakutiye ilçesinde en az anket ise Pazaryolu, Olur ve Uzundere ilçelerinde uygulanmıştır.

**Tablo 2.48: Yetişkinlerin Cinsiyetleri İtibariyle Dağılımı**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Kadın         | 377        | 40,0         |
| Erkek         | 566        | 60,0         |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin 377'si (%40) kadın, 566'sı (%60) ise erkektir.

**Tablo 2.49: Yetişkinlerin Yaş İtibariyle Dağılımı**

| Yaş | Frekans | Yüzde | Yaş           | Frekans    | Yüzde        |
|-----|---------|-------|---------------|------------|--------------|
| 20  | 37      | 3,9   | 46            | 28         | 3,0          |
| 21  | 17      | 1,8   | 47            | 20         | 2,1          |
| 22  | 12      | 1,3   | 48            | 34         | 3,6          |
| 23  | 11      | 1,2   | 49            | 15         | 1,6          |
| 24  | 8       | 0,8   | 50            | 50         | 5,3          |
| 25  | 15      | 1,6   | 51            | 17         | 1,8          |
| 26  | 11      | 1,2   | 52            | 17         | 1,8          |
| 27  | 8       | 0,8   | 53            | 5          | 0,5          |
| 28  | 24      | 2,5   | 54            | 13         | 1,4          |
| 29  | 10      | 1,1   | 55            | 16         | 1,7          |
| 30  | 20      | 2,1   | 56            | 8          | 0,8          |
| 31  | 15      | 1,6   | 57            | 3          | 0,3          |
| 32  | 11      | 1,2   | 58            | 2          | 0,2          |
| 33  | 12      | 1,3   | 59            | 2          | 0,2          |
| 34  | 18      | 1,9   | 60            | 14         | 1,5          |
| 35  | 38      | 4,0   | 61            | 2          | 0,2          |
| 36  | 24      | 2,5   | 62            | 3          | 0,3          |
| 37  | 30      | 3,2   | 63            | 1          | 0,1          |
| 38  | 42      | 4,5   | 65            | 5          | 0,5          |
| 39  | 27      | 2,9   | 66            | 1          | 0,1          |
| 40  | 87      | 9,2   | 68            | 2          | 0,2          |
| 41  | 25      | 2,7   | 69            | 2          | 0,2          |
| 42  | 47      | 5,0   | 70            | 2          | 0,2          |
| 43  | 47      | 5,0   | 71            | 1          | 0,1          |
| 44  | 31      | 3,3   | 74            | 1          | 0,1          |
| 45  | 52      | 5,5   | <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Yetişkinlerin yaş dağılımı dikkate alındığında 20-74 yaş aralığında olduğu görülmektedir. En fazla katılım %9,2 ile 40 yaşındaki yetişkinler ile diğer bireylerin yaşları ise küçük yüzdeler ile gerçekleşmiştir.

**Tablo 2.50: Yetişkinlerin Memleketlerine Göre Dağılımı**

| Plaka | Frekans | Yüzde | Plaka         | Frekans    | Yüzde        |
|-------|---------|-------|---------------|------------|--------------|
| 1     | 2       | 0,2   | 33            | 1          | 0,1          |
| 2     | 2       | 0,2   | 34            | 2          | 0,2          |
| 4     | 1       | 0,1   | 35            | 1          | 0,1          |
| 8     | 4       | 0,4   | 36            | 1          | 0,1          |
| 10    | 1       | 0,1   | 38            | 1          | 0,1          |
| 15    | 1       | 0,1   | 40            | 1          | 0,1          |
| 16    | 1       | 0,1   | 42            | 2          | 0,2          |
| 19    | 1       | 0,1   | 45            | 2          | 0,2          |
| 20    | 1       | 0,1   | 46            | 1          | 0,1          |
| 24    | 2       | 0,2   | 51            | 1          | 0,1          |
| 25    | 904     | 95,9  | 53            | 4          | 0,4          |
| 27    | 1       | 0,1   | 55            | 1          | 0,1          |
| 29    | 1       | 0,1   | 77            | 1          | 0,1          |
| 31    | 2       | 0,2   | <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin 904'ünün (%95,9) Erzurum'lu olduğu, diğer bireylerin memleketlerinin ise çok küçük yüzdeler ile dağıldığı görülmektedir.

**Tablo 2.51: Yetişkinlerin Medeni Hâl Durumuna Göre Dağılımı**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Evli          | 797        | 84,5         |
| Bekâr         | 124        | 13,1         |
| Dul           | 22         | 2,3          |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin 797'si (%84,5) evli, 124'ü (%13,1) bekâr ve 22'si (%2,3) ise duldur.

**Tablo 2.52: Yetişkinlerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı**

|                  | Frekans    | Yüzde        |
|------------------|------------|--------------|
| Okur yazar değil | 32         | 3,4          |
| Okur yazar       | 80         | 8,5          |
| İlkokul          | 291        | 30,9         |
| Ortaokul         | 162        | 17,2         |
| Lise             | 228        | 24,2         |
| Ön lisans        | 49         | 5,2          |
| Lisans           | 83         | 8,8          |
| Yüksek lisans    | 14         | 1,5          |
| Doktora          | 4          | 0,4          |
| <b>Toplam</b>    | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin çoğunluğu 291'i (%30,9) ilkokul, 228'i (%24,2) lise, 162'si (%17,2) ortaokul mezunu olduğunu belirtmiştir. Diğer eğitim düzeylerine bakıldığında %8,8'i lisans, %8,5'i

okur yazar, %3,4'ü okur yazar değil, %1,5'i yüksek lisans ve %0,4'ü ise doktora mezunu bireylerden oluşmaktadır.

**Tablo 2.53: Yetişkinlerin Ailedeki Fert Sayısına Göre Dağılımı**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| 1             | 1          | 0,1          |
| 2             | 16         | 1,7          |
| 3             | 62         | 6,6          |
| 4             | 179        | 19,0         |
| 5             | 249        | 26,4         |
| 6             | 207        | 22,0         |
| 7             | 112        | 11,9         |
| 8             | 62         | 6,6          |
| 9             | 29         | 3,1          |
| 10            | 13         | 1,4          |
| 11            | 3          | 0,3          |
| 12            | 5          | 0,5          |
| 13            | 2          | 0,2          |
| 14            | 1          | 0,1          |
| 15            | 1          | 0,1          |
| 20            | 1          | 0,1          |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Araştırmaya katılan yetişkinlerin ailedeki fert sayıları dikkate alındığında çoğunluk olarak %26,4'ünün 5, %22'sinin 6, %19'unun 4, %11,9'unun ise 7 kişiden oluştuğu görülmektedir.

**Tablo 2.54: Yetişkinlerin Ailelerinde İlkokulda Okuyan Kişi Sayısı**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| 0             | 370        | 39,2         |
| 1             | 321        | 34,0         |
| 2             | 198        | 21,0         |
| 3             | 31         | 3,3          |
| 4             | 17         | 1,8          |
| 5             | 4          | 0,4          |
| 6             | 1          | 0,1          |
| 7             | 1          | 0,1          |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Araştırmaya katılan yetişkinlerin ilkokulda okuyan öğrenci dağılımı dikkate alındığında %34'ünün ilkokulda okuyan 1 öğrencisinin olduğu, %21'inin 2 öğrencisinin olduğu görülmektedir. %39,2'sinin ise ailesinde ilkokulda okuyan öğrencinin olmadığı görülmektedir.

**Tablo 2.55: Yetişkinlerin Ailelerinde Ortaokulda Okuyan Kişi Sayısı**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| 0             | 336        | 35,6         |
| 1             | 345        | 36,6         |
| 2             | 198        | 21,0         |
| 3             | 50         | 5,3          |
| 4             | 7          | 0,7          |
| 5             | 3          | 0,3          |
| 6             | 2          | 0,2          |
| 7             | 2          | 0,2          |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Araştırmaya katılan yetişkinlerin ortaokulda okuyan öğrenci dağılımı dikkate alındığında, %36,6 ve %21'lik oranlarla 1 ve 2 kişinin okuduğu görülürken %35,6'lık kesimin ortaokulda okuyan öğrencisi bulunmamaktadır.

**Tablo 2.56: Yetişkinlerin Ailelerinde Lisede Okuyan Kişi Sayısı**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| 0             | 347        | 36,8         |
| 1             | 344        | 36,5         |
| 2             | 194        | 20,6         |
| 3             | 45         | 4,8          |
| 4             | 9          | 1,0          |
| 5             | 3          | 0,3          |
| 6             | 1          | 0,1          |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Araştırmaya katılan yetişkinlerin lisede okuyan öğrenci dağılımı dikkate alındığında yoğunluk olarak %36,5 ile 1 öğrenci, %20,6 ile 2 öğrenci lisede öğrenim görmektedir. %36,8'inin ise lisede okuyan öğrencisinin olmadığı görülmektedir.

**Tablo 2.57: Yetişkinlerin Ailelerinde Lisans Düzeyinde Okuyan Kişi Sayısı**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| 0             | 626        | 66,4         |
| 1             | 189        | 20,0         |
| 2             | 99         | 10,5         |
| 3             | 21         | 2,2          |
| 4             | 4          | 0,4          |
| 5             | 2          | 0,2          |
| 6             | 1          | 0,1          |
| 7             | 1          | 0,1          |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Araştırmaya katılan yetişkinlerin lisans düzeyinde öğrenim gören öğrenci sayıları dikkate alındığında %66,4'ünün lisans düzeyinde öğrencisinin olmadığı tespit edilmiştir. %20'sinin 1 öğrenci ve %10,5'nin lisans düzeyinde 2 öğrencisi olduğu görülmektedir.

**Tablo 2.58: Yetişkinlerin Ailelerinde Yüksek Lisans-Doktora Düzeyinde Okuyan Kişi Sayısı**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| 0             | 891        | 94,5         |
| 1             | 33         | 3,5          |
| 2             | 17         | 1,8          |
| 3             | 2          | 0,2          |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin 891'i (%94,5) lisansüstü eğitim düzeyinde öğrenim gören öğrencisi olmadığını, diğer 52'si ise (%5,5) lisansüstü eğitim düzeyinde öğrenim gören öğrencisi olduğunu belirtmiştir.

**Tablo 2.59: Yetişkinlerin İkamet Ettiği Yerleşim Türüne Göre Dağılımı**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| İl            | 267        | 28,3         |
| İlçe          | 512        | 54,3         |
| Kasaba        | 5          | 0,5          |
| Mahalle/Köy   | 159        | 16,9         |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin %54,3'ünün ilçede, %28,3'ünün ilde, %16,9'unun mahalle ya da köyde, %0,5'inin ise kasabada ikamet ettiği tespit edilmiştir.

**Tablo 2.60: Yetişkinlerin Meslek İtibariyle Dağılımı**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| İş Adamı      | 11         | 1,2          |
| Esnaf         | 127        | 13,5         |
| Memur         | 117        | 12,4         |
| İşçi          | 187        | 19,8         |
| Emekli        | 47         | 5,0          |
| Çiftçi        | 90         | 9,5          |
| Ev Hanımı     | 227        | 24,1         |
| Öğrenci       | 59         | 6,3          |
| İşsiz         | 35         | 3,7          |
| Diğer         | 43         | 4,6          |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Araştırmaya katılan yetişkinlerin meslekleri incelendiğinde 227'si (%24,1) ev hanımı, 187'si (%19,8) işçi, 127'si (%13,5) esnaf, 117'si (%12,4) memur, 90'ı (%9,5) çiftçi, 59'u (%6,3) öğrenci, 47'si (%5) emekli, 43'ü (%4,6) diğer meslekler ve 35'i (%3,7) işsiz olduğunu belirtmiştir.

**Tablo 2.61: Yetişkinlerin Oturduğu Evin Mahiyetine Göre Dağılımı**

|                       | Frekans    | Yüzde        |
|-----------------------|------------|--------------|
| Kira, gecekondur      | 39         | 4,1          |
| Kira, müstakil        | 71         | 7,5          |
| Kira, daire           | 169        | 17,9         |
| Ev sahibi, gece kondu | 54         | 5,7          |
| Ev sahibi, müstakil   | 317        | 33,6         |
| Ev sahibi, daire      | 276        | 29,3         |
| Lojman                | 17         | 1,8          |
| <b>Toplam</b>         | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Araştırmaya katılan yetişkinlerin %33,6'sı kendine ait müstakil evde, %29,3'ü kendine ait dairede, %17,9'u kiralık dairede, %7,5'i kiralık müstakil evde, %5,7'si kendine ait gecekonduda, %4,1'i kiralık gecekonduda ve %1,8'i ise lojmanda oturduğunu belirtmiştir.

**Tablo 2.62: Yetişkinlerin Oturduğu Evin Oda Sayısına Göre Dağılımı**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| 2             | 155        | 16,4         |
| 3             | 469        | 49,7         |
| 4             | 261        | 27,7         |
| 5             | 41         | 4,3          |
| 6             | 12         | 1,3          |
| 7             | 3          | 0,3          |
| 22            | 2          | 0,2          |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin büyük bir kısmının 469'unun (%49,7) 3 odalı bir evde oturduğu, 261'inin (%27,7) 4 odalı bir evde, 155'inin de (%16,4) 2 odalı bir evde oturduğu görülmektedir.



**Tablo 2.63: Yetişkinlerin Bir Haftalık Boş Zamanlarında Tv, Film Seyretme Süreleri (Saat)**

| Süre   | Frekans | Yüzde | Süre | Frekans | Yüzde | Süre | Frekans | Yüzde |
|--------|---------|-------|------|---------|-------|------|---------|-------|
| 0      | 170     | 18,0  | 14   | 142     | 15,1  | 30   | 10      | 1,1   |
| 1      | 10      | 1,1   | 15   | 26      | 2,8   | 34   | 3       | 0,3   |
| 2      | 19      | 2,0   | 16   | 9       | 1,0   | 35   | 33      | 3,5   |
| 3      | 13      | 1,4   | 18   | 5       | 0,5   | 40   | 2       | 0,2   |
| 4      | 12      | 1,3   | 19   | 2       | 0,2   | 42   | 25      | 2,7   |
| 5      | 13      | 1,4   | 20   | 28      | 3,0   | 48   | 1       | 0,1   |
| 6      | 4       | 0,4   | 21   | 132     | 14,0  | 49   | 2       | 0,2   |
| 7      | 99      | 10,5  | 22   | 2       | 0,2   | 50   | 1       | 0,1   |
| 8      | 11      | 1,2   | 23   | 1       | 0,1   | 56   | 9       | 1,0   |
| 9      | 7       | 0,7   | 24   | 2       | 0,2   | 63   | 4       | 0,4   |
| 10     | 46      | 4,9   | 25   | 12      | 1,3   | 70   | 6       | 0,6   |
| 11     | 3       | 0,3   | 26   | 1       | 0,1   | 84   | 1       | 0,1   |
| 12     | 19      | 2,0   | 27   | 1       | 0,1   | 98   | 1       | 0,1   |
| 13     | 4       | 0,4   | 28   | 51      | 5,4   | 140  | 1       | 0,1   |
| Toplam |         |       |      |         |       |      | 943     | 100,0 |

Ankete katılan yetişkinlerin bir haftalık boş zamanlarında tv, film seyretme süreleri içerisinde dikkat çekici olan %18 ile 170 kişinin kişinin tv ya da film izlememesidir. Bununla beraber %14'ünün (132 kişi) 21 saat, %10,5'inin (99 kişi) 7 saat, %5,4'ünün (51 kişi) 28 saat ve %3,5'inin (33 kişi) 35 saat tv, film izlediği görülmektedir.

**Tablo 2.64: Yetişkinlerin Bir Haftalık Boş Zamanlarında Spor Yapma Süreleri (Saat)**

| Süre | Frekans | Yüzde | Süre   | Frekans | Yüzde |
|------|---------|-------|--------|---------|-------|
| 0    | 749     | 79,4  | 14     | 40      | 4,2   |
| 1    | 12      | 1,3   | 15     | 1       | 0,1   |
| 2    | 10      | 1,1   | 20     | 2       | 0,2   |
| 3    | 2       | 0,2   | 21     | 12      | 1,3   |
| 4    | 8       | 0,8   | 23     | 1       | 0,1   |
| 5    | 10      | 1,1   | 28     | 2       | 0,2   |
| 6    | 2       | 0,2   | 35     | 4       | 0,4   |
| 7    | 71      | 7,5   | 42     | 1       | 0,1   |
| 8    | 3       | 0,3   | 45     | 1       | 0,1   |
| 9    | 2       | 0,2   | 48     | 1       | 0,1   |
| 10   | 6       | 0,6   | Toplam | 943     | 100,0 |
| 13   | 3       | 0,3   |        |         |       |

Yetişkinlerin spor yapma süreleri dikkate alındığında bir haftalık boş zamanlarında spor yapmayanların sayısının spor yapanların sayısından fazla olduğu görülmekle birlikte spor yapmayanların sayısı %79,4 ile 749 kişidir.

**Tablo 2.65: Yetişkinlerin Bir Haftalık Boş Zamanlarında Kitap Okuma Süreleri (Saat)**

| Süre | Frekans | Yüzde | Süre          | Frekans    | Yüzde        |
|------|---------|-------|---------------|------------|--------------|
| 0    | 617     | 65,4  | 14            | 16         | 1,7          |
| 1    | 63      | 6,6   | 15            | 2          | 0,2          |
| 2    | 61      | 6,5   | 18            | 1          | 0,1          |
| 3    | 41      | 4,3   | 20            | 1          | 0,1          |
| 4    | 26      | 2,8   | 21            | 9          | 1,0          |
| 5    | 20      | 2,1   | 22            | 1          | 0,1          |
| 6    | 6       | 0,6   | 24            | 1          | 0,1          |
| 7    | 65      | 6,9   | 28            | 2          | 0,2          |
| 8    | 3       | 0,3   | 35            | 2          | 0,2          |
| 9    | 2       | 0,2   | 56            | 1          | 0,1          |
| 10   | 2       | 0,2   | <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |
| 11   | 1       | 0,1   |               |            |              |

Ankete katılan yetişkinlerin %65,4'ünün bir haftalık boş zamanlarında kitap okumadığı, %6,9'unun haftada 7 saat, %6,6'sının ise haftada 1 saat kitap okuduğu görülmektedir.

**Tablo 2.66: Yetişkinlerin Bir Haftalık Boş Zamanlarında Kişisel Gelişim Süreleri (Saat)**

| Süre | Frekans | Yüzde | Süre          | Frekans    | Yüzde        |
|------|---------|-------|---------------|------------|--------------|
| 0    | 781     | 82,8  | 11            | 2          | 0,2          |
| 1    | 16      | 1,7   | 12            | 4          | 0,4          |
| 2    | 17      | 1,8   | 14            | 17         | 1,8          |
| 3    | 19      | 2,0   | 15            | 1          | 0,1          |
| 4    | 11      | 1,2   | 20            | 1          | 0,1          |
| 5    | 12      | 1,3   | 21            | 12         | 1,3          |
| 6    | 8       | 0,8   | 28            | 3          | 0,3          |
| 7    | 32      | 3,4   | 35            | 1          | 0,1          |
| 8    | 2       | 0,2   | 49            | 1          | 0,1          |
| 9    | 2       | 0,2   | <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |
| 10   | 1       | 0,1   |               |            |              |

Ankete katılan yetişkinlerin çoğunluğu 781 kişi ile (%82,8) bir haftalık boş zamanlarında kişisel gelişim için zaman ayırmamaktadır. Diğer bireylerin ise çok küçük yüzdeler ile bir haftalık boş zamanlarında kişisel gelişim için zaman ayırdığı görülmektedir.

**Tablo 2.67: Yetişkinlerin Bir Haftalık Boş Zamanlarında Arkadaşlarıyla Vakit Geçirme Süreleri (Saat)**

| Süre | Frekans | Yüzde | Süre          | Frekans    | Yüzde        |
|------|---------|-------|---------------|------------|--------------|
| 0    | 373     | 39,6  | 18            | 3          | 0,3          |
| 1    | 7       | 0,7   | 19            | 2          | 0,2          |
| 2    | 27      | 2,9   | 20            | 10         | 1,1          |
| 3    | 40      | 4,2   | 21            | 67         | 7,1          |
| 4    | 19      | 2,0   | 22            | 2          | 0,2          |
| 5    | 30      | 3,2   | 24            | 1          | 0,1          |
| 6    | 16      | 1,7   | 25            | 3          | 0,3          |
| 7    | 78      | 8,3   | 28            | 27         | 2,9          |
| 8    | 11      | 1,2   | 30            | 6          | 0,6          |
| 9    | 3       | 0,3   | 35            | 17         | 1,8          |
| 10   | 38      | 4,0   | 42            | 9          | 1,0          |
| 11   | 2       | 0,2   | 45            | 1          | 0,1          |
| 12   | 10      | 1,1   | 48            | 1          | 0,1          |
| 13   | 4       | 0,4   | 49            | 2          | 0,2          |
| 14   | 107     | 11,3  | 56            | 2          | 0,2          |
| 15   | 16      | 1,7   | 70            | 1          | 0,1          |
| 16   | 3       | 0,3   | 140           | 2          | 0,2          |
| 17   | 3       | 0,3   | <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin %39,6'sının bir haftalık boş zamanlarında arkadaşları ile hiç vakit geçirmediği görülmektedir. Buna karşılık yetişkinlerin %11,3'ü ise arkadaşları ile haftada 14 saat vakit geçirmektedir.

**Tablo 2.68: Yetişkinlerin Bir Haftalık Boş Zamanlarında Tiyatroya Gitme Süreleri (Saat)**

| Süre          | Frekans | Yüzde | Süre       | Frekans      | Yüzde |
|---------------|---------|-------|------------|--------------|-------|
| 0             | 923     | 97,9  | 7          | 3            | 0,3   |
| 1             | 7       | 0,7   | 9          | 2            | 0,2   |
| 3             | 1       | 0,1   | 10         | 2            | 0,2   |
| 4             | 1       | 0,1   | 14         | 2            | 0,2   |
| 5             | 1       | 0,1   | 15         | 1            | 0,1   |
| <b>Toplam</b> |         |       | <b>943</b> | <b>100,0</b> |       |

Yetişkinlerin tiyatroya gitme süreleri dağılımı dikkate alındığında, çoğunluğun (%97,9) boş zamanlarında tiyatroya gitmedikleri görülmektedir. Çalışma il ve ilçe bazında yapıldığından ve Erzurum'un merkez ilçeleri haricinde tiyatronun bulunmaması bu sonucu ortaya çıkarmaktadır.

**Tablo 2.69: Yetişkinlerin Bir Haftalık Boş Zamanlarında Tarihi ve Kültürel Yerleri Ziyaret Etme Süreleri (Saat)**

| Süre | Frekans | Yüzde | Süre          | Frekans    | Yüzde        |
|------|---------|-------|---------------|------------|--------------|
| 0    | 878     | 93,1  | 10            | 3          | 0,3          |
| 1    | 13      | 1,4   | 11            | 1          | 0,1          |
| 2    | 6       | 0,6   | 14            | 5          | 0,5          |
| 3    | 9       | 0,9   | 15            | 1          | 0,1          |
| 4    | 2       | 0,2   | 20            | 1          | 0,1          |
| 5    | 3       | 0,3   | 21            | 4          | 0,4          |
| 6    | 1       | 0,1   | 24            | 1          | 0,1          |
| 7    | 10      | 1,1   | 28            | 1          | 0,1          |
| 8    | 3       | 0,3   | <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |
| 9    | 1       | 0,1   |               |            |              |

Yetişkinlerin büyük bir bölümünün (%93,1) boş zamanlarında tarihi ve kültürel yerleri ziyaret etmediği görülmektedir.

**Tablo 2.70: Yetişkinlerin Bir Haftalık Boş Zamanlarında Akraba vb. Ziyaret Etme Süreleri (Saat)**

| Süre | Frekans | Yüzde | Süre          | Frekans    | Yüzde        |
|------|---------|-------|---------------|------------|--------------|
| 0    | 411     | 43,6  | 15            | 13         | 1,4          |
| 1    | 23      | 2,4   | 16            | 2          | 0,2          |
| 2    | 32      | 3,4   | 17            | 2          | 0,2          |
| 3    | 38      | 4,0   | 18            | 2          | 0,2          |
| 4    | 23      | 2,4   | 20            | 18         | 1,9          |
| 5    | 44      | 4,7   | 21            | 37         | 3,9          |
| 6    | 9       | 1,0   | 25            | 1          | 0,1          |
| 7    | 119     | 12,6  | 28            | 8          | 0,8          |
| 8    | 13      | 1,4   | 29            | 1          | 0,1          |
| 9    | 2       | 0,2   | 30            | 1          | 0,1          |
| 10   | 50      | 5,3   | 35            | 8          | 0,8          |
| 11   | 2       | 0,2   | 40            | 1          | 0,1          |
| 12   | 6       | 0,6   | 42            | 4          | 0,4          |
| 13   | 2       | 0,2   | <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |
| 14   | 71      | 7,5   |               |            |              |

Yetişkinlerin %43,6'sının boş zamanlarında akraba ziyaretinde bulunmadığı görülmektedir. Çalışmanın ilçe bazında yapılmış olması ve bireylerin akrabalarının aynı bölgede ikamet ediyor olmasından dolayı yetişkinler akrabalarıyla yaptıkları görüşmeleri bir aktivite olarak görmemektedirler.

**Tablo 2.71: Yetişkinlerin Bir Haftalık Boş Zamanlarında Diğer Faaliyetlere Ayırdığı Süreler (Saat)**

| Süre | Frekans | Yüzde | Süre          | Frekans    | Yüzde        |
|------|---------|-------|---------------|------------|--------------|
| 0    | 746     | 79,1  | 21            | 16         | 1,7          |
| 1    | 6       | 0,6   | 23            | 1          | 0,1          |
| 2    | 6       | 0,6   | 24            | 1          | 0,1          |
| 3    | 6       | 0,6   | 25            | 2          | 0,2          |
| 4    | 9       | 1,0   | 26            | 1          | 0,1          |
| 5    | 12      | 1,3   | 28            | 10         | 1,1          |
| 6    | 10      | 1,1   | 30            | 2          | 0,2          |
| 7    | 33      | 3,5   | 32            | 1          | 0,1          |
| 8    | 9       | 1,0   | 35            | 2          | 0,2          |
| 9    | 4       | 0,4   | 40            | 3          | 0,3          |
| 10   | 16      | 1,7   | 42            | 1          | 0,1          |
| 12   | 4       | 0,4   | 49            | 3          | 0,3          |
| 13   | 1       | 0,1   | 50            | 3          | 0,3          |
| 14   | 12      | 1,3   | 56            | 2          | 0,2          |
| 15   | 6       | 0,6   | 60            | 1          | 0,1          |
| 16   | 1       | 0,1   | 70            | 4          | 0,4          |
| 17   | 1       | 0,1   | 98            | 1          | 0,1          |
| 18   | 3       | 0,3   | <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |
| 20   | 4       | 0,4   |               |            |              |

Ankete katılan yetişkinlerin %79,1'i belirtilen alanların dışında herhangi bir aktivitede bulunmamaktadır.

**Tablo 2.72: Çocuğun Ders Dışı Okumasına Zaman Ayırmasını İsteme Durumu**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Evet          | 889        | 94,3         |
| Hayır         | 54         | 5,7          |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Yetişkinlerin büyük bölümü (%94,3) çocuklarının ders dışında okuma yapmasını istediğini, 54'ü (%5,7) çocuklarının ders dışında okuma yapmasını istemediğini belirtmiştir. Yetişkinler çocuklarının ders dışında okuma yapmasını desteklemektedir.

**Tablo 2.73: Yetişkinlerin Çocukken Okul Hayatı Dışında En Çok Yaptığı Aktiviteler**

|                           | Frekans    | Yüzde        |
|---------------------------|------------|--------------|
| Oyun oynardım.            | 522        | 55,4         |
| Ailemle gezmeye giderdim. | 52         | 5,5          |
| Ders çalışırdım.          | 55         | 5,8          |
| Kitap okurdum.            | 33         | 3,5          |
| Camiye giderdim.          | 66         | 7,0          |
| Çalışırdım.               | 132        | 14,0         |
| Tv izlerdim.              | 32         | 3,4          |
| Diğer                     | 51         | 5,4          |
| <b>Toplam</b>             | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Yetişkinlerin büyük bir bölümü (%55,4) çocukken okul hayatı dışında oyun oynadığını, %14'ü çalıştığını, %3,5'i kitap okuduğunu belirtmiştir.

**Tablo 2.74: Yetişkinlerin Okumayı Sevme Durumu**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Evet          | 732        | 77,6         |
| Hayır         | 211        | 22,4         |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin %77,6'sı gibi büyük bir çoğunluğunun okumayı sevdiği, %22,4'ünün ise okumayı sevmediğini görülmektedir.

**Tablo 2.75: Yetişkinlerin Okudukları Kitapları Temin Etme Biçimleri**

|                           | Frekans    | Yüzde        |
|---------------------------|------------|--------------|
| Arkadaşlar                | 225        | 23,9         |
| Aile                      | 175        | 18,6         |
| Okul                      | 44         | 4,7          |
| Kütüphane                 | 85         | 9,0          |
| Gezici kütüphane          | 7          | 0,7          |
| Bilgi evi veya taziye evi | 170        | 18,0         |
| Satın alma                | 237        | 25,1         |
| <b>Toplam</b>             | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Yetişkinlerin %25,1'inin satın alarak, %23,9'unun arkadaşları vasıtasıyla kitap sahibi olduğu görülmektedir. Aileden, bilgi evi veya taziye evinden, kütüphaneden, okuldan ve gezici kütüphaneden kitap temini edenlerin oranı ise sırasıyla %18,6, %18, %9, %4,7 ve %0,7'dir.

**Tablo 2.76: Yetişkinlerin Evlerinde Kütüphane-Kitaplık Olma Durumu**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Evet          | 527        | 55,9         |
| Hayır         | 416        | 44,1         |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin 527'sinin (%55,9) evinde kütüphane-kitaplık olduğu, 416'sının (%44,1) evinde kütüphane-kitaplık olmadığı saptanmıştır.

**Tablo 2.77: Yetişkinlerin Kütüphane-Kitaplıkta Şahsına Ait Kitapların Olma Durumu**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Evet          | 412        | 43,7         |
| Hayır         | 531        | 56,3         |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin %43,7'si evindeki kütüphane-kitaplıkta şahsına ait kitaplarının bulunduğunu, %56,3'ü şahsına ait kitap bulunmadığını belirtmiştir.

**Tablo 2.78: Yetişkinlerin Kitap Satın Alma Sıklığı**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Haftada bir   | 48         | 5,1          |
| Ayda bir      | 178        | 18,9         |
| Altı ayda bir | 179        | 19,0         |
| Yılda bir     | 235        | 24,9         |
| Diğer         | 303        | 32,1         |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin %24,9'u yılda bir, %19'u altı ayda bir, %18,9'u ayda bir, %5,1'i haftada bir kitap satın aldığını belirtmiştir. Cevap olarak diğer cevabını verenlerin oranı ise %32,1'dir.

**Tablo 2.79: Yetişkinlerin Kitap Alırken Dikkat Ettiği Özellikler**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Kapak         | 31         | 3,3          |
| Yazar         | 274        | 29,1         |
| Konu          | 410        | 43,5         |
| Öneri         | 78         | 8,3          |
| Fiyat         | 76         | 8,1          |
| Diğer         | 74         | 7,8          |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Yetişkinlerin büyük bir kısmı (%43,5) kitap tercihinde kitabın konusuna dikkat etmektedir. Kitabın yazarına (%29,1), önerisine (%8,3), fiyatına (%8,1), diğerlerine (%7,8) ve kapağına (%3,3) dikkat edildiği de ifade edilmiştir.

**Tablo 2.80: Yetişkinlerin En Son Ne Zaman Kitap Satın Aldıkları**

|                          | Frekans    | Yüzde        |
|--------------------------|------------|--------------|
| Son bir hafta içerisinde | 84         | 8,9          |
| Son Bir ay içerisinde    | 205        | 21,7         |
| Son altı ay içerisinde   | 189        | 20,0         |
| Bir yıldan daha fazla    | 236        | 25,0         |
| Hiç almadım.             | 229        | 24,3         |
| <b>Toplam</b>            | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Yetişkinlerin %25'i en son bir yıldan daha fazla zaman önce kitap satın aldığını, %8,9'u ise en son bir hafta içerisinde bir kitap satın aldığını belirtmiştir.

**Tablo 2.81: Yetişkinlere Göre Kitap Fiyatlarının Uygunluğu**

|                    | Frekans    | Yüzde        |
|--------------------|------------|--------------|
| Evet, uygun        | 326        | 34,6         |
| Hayır, uygun değil | 265        | 28,1         |
| Fikrim yok         | 352        | 37,3         |
| <b>Toplam</b>      | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin %37,3'ünün kitap fiyatları ile ilgili fikri olmamakta, %34,6'sı kitap fiyatlarını uygun bulmakta, %28,1'i ise uygun bulmamaktadır.

**Tablo 2.82: Yetişkinlerin Hangi Tür Kitaplar Okuduğu**

|                  | Frekans    | Yüzde        |
|------------------|------------|--------------|
| Siyasi           | 109        | 11,6         |
| Dini             | 450        | 47,7         |
| Kişisel Gelişim  | 66         | 7,0          |
| Hikâye Roman vs. | 196        | 20,8         |
| Diğer            | 122        | 12,9         |
| <b>Toplam</b>    | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin büyük bir kısmı (%47,7) dini kitap, %20,8'i hikâye, roman vs., %12,9'u diğer türleri, %11,6'sı siyasi içerikli ve %7'si kişisel gelişim kitapları okumaktadır.

**Tablo 2.83: Yetişkinlerin Ait Olduğu Siyasal Düşünce-Dini Akımın Kitap Okuma Alışkanlığında Etkili Olma Durumu**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Evet          | 454        | 48,1         |
| Hayır         | 489        | 51,9         |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Yetişkinlerin %48,1'inde ait olduğu siyasal düşünce-dini akımın kitap okuma alışkanlığında etkili olduğu, %51,9'unda etkili olmadığı belirtilmiştir.



**Tablo 2.84: Yetişkinlerin Türkçe Dışında Bildiği Dillere Göre Dağılımı**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Bilmiyorum    | 510        | 54,1         |
| Kürtçe        | 291        | 30,9         |
| Zazaca        | 8          | 0,8          |
| Arapça        | 44         | 4,7          |
| İngilizce     | 73         | 7,7          |
| Diğer         | 17         | 1,8          |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin çoğu (%54,1) Türkçe'den başka herhangi bir dil bilmemektedir. Kürtçe bilen 291 kişi (%30,9), İngilizce bilen 73 kişi (%7,7), Arapça bilen 44 kişi (%4,7), diğer diller 17 kişi (%1,8) ve Zazaca bilen 6 kişi ile %0,8'dir.

**Tablo 2.85: Yetişkinlerin Evlerine Gazete ve Dergi Alma Alışkanlığı Durumu**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Evet          | 368        | 39,0         |
| Hayır         | 575        | 61,0         |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin %61'inin gazete ve dergi alma alışkanlığının olmadığını, %39'unun ise gazete ve dergi alma alışkanlığının olduğunu belirtmiştir.

**Tablo 2.86: Yetişkinlerin İnternet Üzerinden Kitap Alışverişi Yapma Durumu**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Evet          | 134        | 14,2         |
| Hayır         | 809        | 85,8         |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin %85,8'i internet üzerinden kitap alışverişi yapmadığını, %14,2'si ise internet üzerinden kitap alışverişi yaptığını belirtmiştir.

**Tablo 2.87: Yetişkinlerin Evlerinde Bilgisayarın Varlığı**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Evet          | 524        | 55,6         |
| Hayır         | 419        | 44,4         |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin %55,6'sı evinde bilgisayar olduğunu, %44,4'ünün evinde bilgisayar olmadığını belirtmiştir.

**Tablo 2.88: Yetişkinlerin Evlerinde İnternet Bağlantısının Varlığı**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Evet          | 401        | 42,5         |
| Hayır         | 542        | 57,5         |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Yetişkinlerin %42,5'inin evlerinde internet bağlantısı bulunmakta, %57,5'inin ise evlerinde internet bağlantısı bulunmamaktadır.

**Tablo 2.89: Yetişkinlerin Bulundukları Çevrede Var Olan Kütüphane Türleri**

|                           | Frekans    | Yüzde        |
|---------------------------|------------|--------------|
| Halk kütüphanesi          | 366        | 38,8         |
| Okul kütüphanesi          | 176        | 18,7         |
| Bilgi evi veya taziye evi | 45         | 4,8          |
| Cami kütüphanesi          | 86         | 9,1          |
| Hiçbiri                   | 255        | 27,0         |
| Diğer                     | 15         | 1,6          |
| <b>Toplam</b>             | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Erzurum ili ve ilçelerinde yapılan araştırmada yetişkinlerin ikamet ettiği bölgede halk kütüphanelerinin sayısı fazladır. Yetişkinlerin %38,8'i bulunduğu çevrede halk kütüphanesine sahip olduğunu ifade ederken, %27'sinin hiç bir kütüphaneye sahip olmadığı ya da bulunduğu çevredeki kütüphanelerden haberdar olmadığı görülmektedir.

**Tablo 2.90: Yetişkinlerin Kitap Okumalarını Engelleyen Faktörler**

|                                         | Frekans    | Yüzde        |
|-----------------------------------------|------------|--------------|
| Kitaplar pahalı alamıyorum.             | 78         | 8,3          |
| Kitap okumayı sevmiyorum.               | 78         | 8,3          |
| Kitap okumayı faydalı bulmuyorum.       | 66         | 7,0          |
| İş hayatının yoğunluğu                  | 346        | 36,7         |
| Ev işlerinin yoğunluğu                  | 158        | 16,8         |
| Tv, bilgisayara çok zaman ayırıyorum.   | 153        | 16,2         |
| Ödünç kitap alacağım yer bulamıyorum.   | 15         | 1,6          |
| Ev ve aile ortamı uygun değil.          | 28         | 3,0          |
| Arkadaşlarımla fazla zaman geçiriyorum. | 21         | 2,2          |
| <b>Toplam</b>                           | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Yetişkinlerin "Kitap Okumanızı Engelleyen Faktörler Nelerdir?" sorusuna verdikleri cevaplar dikkate alındığında, %36,7'si iş hayatının yoğunluğundan dolayı kitap okumadıklarını söylemektedirler. %16,8'i ev işlerinin yoğunluğundan, %16,2'si tv ve bilgisayarda çok zaman harcadığından, %8,3'ü kitapların fiyatının pahalı olmasından dolayı kitap okumadıklarını ifade etmişlerdir.

**Tablo 2.91: Yetişkinlerin Okumayı Tercih Etme Nedenleri**

|                                         | Frekans    | Yüzde        |
|-----------------------------------------|------------|--------------|
| Eğlenmek isteği                         | 44         | 4,7          |
| Öğrenmek isteği                         | 450        | 47,7         |
| Rahatlamak isteği                       | 34         | 3,6          |
| Eğlenmek ve öğrenmek isteği             | 46         | 4,9          |
| Eğlenmek ve rahatlamak isteği           | 19         | 2,0          |
| Eğlenmek, öğrenmek ve rahatlamak isteği | 98         | 10,4         |
| Can sıkıntısı                           | 47         | 5,0          |
| Çok fazla okumam.                       | 205        | 21,7         |
| <b>Toplam</b>                           | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin 450'si (%47,7) okumayı tercih etmedeki nedeninin öğrenmek isteği ile olduğunu, 205'i (%21,7) ise çok fazla okumadığını belirtmiştir. Eğlenmek ve rahatlamak için okumak isteyen yetişkinlerin oranı düşük ve %2'dir.

**Tablo 2.92: Yetişkinlerin Kitap Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Etkili Olan Kişi/Kişiler**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Arkadaşlar    | 79         | 8,4          |
| Aile          | 161        | 17,1         |
| Öğretmenler   | 248        | 26,3         |
| Akrabalar     | 22         | 2,3          |
| Kendisi       | 327        | 34,7         |
| Diğer         | 106        | 11,2         |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Araştırmaya katılan yetişkinlerin %34,7'sinin kitap okuma alışkanlığı kazanmasında kendilerinin etkisi olmuştur. Yetişkinlerin %26,3'ü öğretmenlerinin, %17,1'i ailenin, %11,2'si diğer kişilerin, %8,4'ü arkadaşlarının, %2,3'ü akrabalarının etkili olduğunu belirtmiştir. Kendilerinin ve öğretmenlerinin kitap okuma alışkanlığı kazandırılmasında önemli faktörler olduğu anlaşılmaktadır.

**Tablo 2.93: Yetişkinlerin Dışında Diğer Aile Bireylerinde Okuma Alışkanlığı Durumu**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Evet          | 784        | 83,1         |
| Hayır         | 159        | 16,9         |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin dışında diğer aile bireylerinde okuma alışkanlığı olan 784 birey vardır, %16,9'unun ise ailelerinde diğer bireylerde okuma alışkanlığı yoktur.

**Tablo 2.94: Yetişkinlerin Kitap Hediye Etme Durumları**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Evet          | 440        | 46,7         |
| Hayır         | 503        | 53,3         |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Yetişkinlerin %46,7'si kitap hediye ettiğini ifade ederken %53,3'ü hiç kitap hediye etmemiştir.

**Tablo 2.95: Yetişkinlerin Kitap Hediye Alma Durumları**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Evet          | 511        | 54,2         |
| Hayır         | 432        | 45,8         |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Yetişkinlerin %54,2'sine kitap hediye edilmiştir. 432 bireye (%45,8) kitap hediye edilmemiştir.

**Tablo 2.96: Yetişkinlerin “Kitap Okumanın Başarınızı Etkilediğini Düşünüyor musunuz” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Evet          | 668        | 70,8         |
| Hayır         | 275        | 29,2         |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Yetişkinlerin büyük bir kısmı (%70,8) kitap okumanın başarısını etkilediğini düşünmekte, %29,2'si ise okumanın başarısını etkilemediğini düşünmektedir.

**Tablo 2.97: Kitap Okumanın Kelime Hazinesini ve Hitap Düzeyini Ne Derecede Artırdığı**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Hiç           | 102        | 10,8         |
| Biraz         | 250        | 26,5         |
| Oldukça       | 446        | 47,3         |
| Tamamen       | 145        | 15,4         |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin %47,3'ü kitap okumanın kelime hazinesi ve hitap düzeyinin gelişmesinde oldukça etkili olduğunu belirtirken, %10,8'i kitap okumanın kelime hazinesi ve hitap düzeyinin gelişmesinde herhangi bir etkisinin olmadığını belirtmiştir.

**Tablo 2.98: Yetişkinlerin Çevrelerinde Kimlerin Kitap, Dergi, Gazete vb. Okuduğu**

|                      | Frekans    | Yüzde        |
|----------------------|------------|--------------|
| Anne                 | 49         | 5,2          |
| Baba                 | 105        | 11,1         |
| Diğer aile bireyleri | 528        | 56,0         |
| Akraba               | 81         | 8,6          |
| Arkadaş              | 85         | 9,0          |
| Öğretmen             | 20         | 2,1          |
| Okuyan yok           | 56         | 5,9          |
| Diğer                | 19         | 2,0          |
| <b>Toplam</b>        | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin çevrelerinde kimlerin kitap, dergi, gazete vb. okuduğu incelendiğinde, 528'i (%56) diğer aile bireylerinin kitap okuduğunu belirtmiştir. 56 kişinin (%5,9) ise çevresinde kitap okuyan kimsenin olmadığını belirtmesi dikkat çekicidir.

**Tablo 2.99: Yetişkinlerin E-Kitap veya Sesli Kitap Hizmetlerinden Faydalanma Durumu**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Evet          | 131        | 13,9         |
| Hayır         | 812        | 86,1         |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Yetişkinlerin büyük bir kısmı (%86,1) bu tür hizmetlerden faydalanmazken, %13,9'u ise e-kitap veya sesli kitap hizmetlerinden yararlandığını belirtmiştir.

**Tablo 2.100: Yetişkinlerin Bulunduğu Çevrede En Yakın Kütüphane Türlerine Erişim Durumları**

|                                | Frekans    | Yüzde        |
|--------------------------------|------------|--------------|
| Yürüme mesafesinde             | 499        | 52,9         |
| Tek vasıta mesafesinde         | 207        | 22,0         |
| İki ve üstü vasıta mesafesinde | 38         | 4,0          |
| Bilmiyorum.                    | 199        | 21,1         |
| <b>Toplam</b>                  | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Yetişkinlerin %52,9'u bulunduğu çevredeki kütüphaneye yürüme mesafesinde ulaşmaktadır. Ancak yetişkinlerin %21,1'i kütüphaneye nasıl erişim sağlayacaklarını bilmemektedir. %4'ü ise bulunduğu çevredeki kütüphaneye iki ve üstü vasıta mesafede ulaşabildiğini belirtmiştir.

**Tablo 2.101: Yetişkinlerin Bir Yıl İçinde Kütüphaneye Gitme Sıklıkları**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Hiç           | 629        | 66,7         |
| 1-10          | 218        | 23,1         |
| 11-20         | 44         | 4,7          |
| 21-30         | 18         | 1,9          |
| 31 ve üstü    | 34         | 3,6          |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Yetişkinlerin %23,1'i bir yıl içerisinde 1 ile 10 kez arasında kütüphaneye gittiğini belirtmiştir. Yetişkinlerin %66,7'si ise bir yıl boyunca kütüphaneye hiç gitmemiştir.

**Tablo 2.102: Yetişkinlerin Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Etkili Olan Faktörler**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Ekonomi       | 134        | 14,2         |
| Aile yapısı   | 327        | 34,7         |
| İnanç         | 250        | 26,5         |
| Cinsiyet      | 22         | 2,3          |
| Diğer         | 210        | 22,3         |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin çoğunluğu (%34,7) okuma alışkanlığı kazanmada aile yapısının etkili olduğunu belirtmiştir. Ayrıca inanç yapısı, diğer faktörler, ekonomi, cinsiyet faktörlerinin de etkili olduğunu ifade eden yetişkinlerin oranı sırasıyla %26,5, %22,3, %14,2 ve %2,3'tür.

**Tablo 2.103: Yetişkinlerin Sosyal Medyayı Kullanım Durumu**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Evet          | 447        | 47,4         |
| Hayır         | 496        | 52,6         |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin %47,4'ü sosyal medya kullandığını ifade ederken, %52,6'sı kullanmadığını ifade etmiştir. Öğrencilerle karşılaştırıldığında yetişkinlerde sosyal medya kullanımı daha da düşüktür.

**Tablo 2.104: Yetişkinlerin Günlük Sosyal Medyayı Kullanım Süreleri (Saat)**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| 0             | 536        | 56,8         |
| 1             | 153        | 16,2         |
| 2             | 107        | 11,3         |
| 3             | 57         | 6            |
| 4             | 28         | 3            |
| 5             | 26         | 2,8          |
| 6             | 9          | 1,0          |
| 7             | 2          | 0,2          |
| 8             | 10         | 1,1          |
| 10            | 12         | 1,3          |
| 12            | 1          | 0,1          |
| 14            | 1          | 0,1          |
| 18            | 1          | 0,1          |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Yetişkinlerin 536'sı (%56,8) gün içerisinde sosyal medyaya hiç vakit ayırmadığını belirtmiştir. 26 kişi günde 5 saat, 12 kişi günde 10 saat sosyal medya kullandığını belirtmiştir.

**Tablo 2.105: Yetişkinlerin İnternet Ortamında Gazete, Dergi vb. Okuma Durumu**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| Evet          | 282        | 29,9         |
| Hayır         | 661        | 70,1         |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin %29,9'u internet ortamında gazete dergi vb. okuduklarını, %70,1'i ise internet ortamında okuma yapmadıklarını ifade etmişlerdir.

**Tablo 2.106: Yetişkinlerin Aylık Ortalama Gelir Dağılımı**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| 0-1500 "      | 477        | 50,6         |
| 1501-3000 "   | 347        | 36,8         |
| 3001-4500 "   | 67         | 7,1          |
| 4501-6000 "   | 23         | 2,4          |
| 6001-7500 "   | 14         | 1,5          |
| 7500+ "       | 15         | 1,6          |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Ankete katılan yetişkinlerin %50,6'sı 0 ile 1500 lira arası gelire sahiptir. 347 kişi 1500 liradan fazla ancak 3000 liradan az gelire sahiptir. Genel olarak bakıldığında araştırmaya katılan kişilerin çoğunluğunun asgari ücret ya da buna yakın bir gelirle geçindiği anlaşılmaktadır.

**Tablo 2.107: Yetişkinlerin Yılda Okuduğu Kitap Sayısı Dağılımı**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| 0             | 237        | 25,1         |
| 1-4           | 356        | 37,8         |
| 5-9           | 134        | 14,2         |
| 10-14         | 122        | 12,9         |
| 15-19         | 29         | 3,1          |
| 20-24         | 24         | 2,5          |
| 25-29         | 8          | 0,8          |
| 30-39         | 24         | 2,5          |
| 40-49         | 7          | 0,7          |
| 50-59         | 1          | 0,1          |
| 60-69         | 1          | 0,1          |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Araştırmaya katılanların %25,1'i yıl içerisinde kitap okumadığını, %37,8'i 1-4 arasında kitap okuduğunu belirtmiştir.

**Tablo 2.108: Yetişkinlerin Günlük Yaptığı Okuma Süresine Göre Dağılımı (Dakika)**

|               | Frekans    | Yüzde        |
|---------------|------------|--------------|
| 0-60          | 831        | 88,1         |
| 61-120        | 94         | 10,0         |
| 121-180       | 9          | 1,0          |
| 181-240       | 6          | 0,6          |
| 241-300       | 2          | 0,2          |
| 301-360       | 1          | 0,1          |
| <b>Toplam</b> | <b>943</b> | <b>100,0</b> |

Yetişkinlerin tamamına yakını (%88,1) günlük 0-60 dakika aralığında okuma yaptığını belirtmiştir. Günde 61-120 dakika aralığında okuma yapanların sayısı 94, yüzdesi 10'dur.



**Tablo 2.109: Yetişkinlerin Bir Yılda Okuduğu Kitap Sayısı ile Bazı Değişkenler Arasındaki İlişkileri**

| Değişken                                                  | Ki-Kare  | Prob.        |
|-----------------------------------------------------------|----------|--------------|
| İlçe                                                      | 506,458  | 0,154        |
| Cinsiyet                                                  | 24,433   | 0,494        |
| Yaş                                                       | 1268,514 | 0,351        |
| Medeni durum                                              | 121,514  | <b>0,000</b> |
| Eğitim durumu                                             | 504,539  | <b>0,000</b> |
| Ailedeki fert sayısı                                      | 399,962  | 0,180        |
| Ailede ilkokulda okuyan kişi sayısı                       | 175,318  | 0,479        |
| Ailede ortaokulda okuyan kişi sayısı                      | 139,965  | 0,976        |
| Ailede lisede okuyan kişi sayısı                          | 147,400  | 0,545        |
| Ailede lisans düzeyinde okuyan kişi sayısı                | 814,125  | <b>0,000</b> |
| Ailede yüksek lisans-doktora düzeyinde okuyan kişi sayısı | 184,289  | <b>0,000</b> |
| İkamet edilen yerleşim türü                               | 68,631   | 0,685        |
| Aylık gelir                                               | 2324,195 | <b>0,000</b> |
| Meslek                                                    | 404,849  | <b>0,000</b> |
| Oturulan evin mahiyeti                                    | 173,522  | <b>0,092</b> |
| Oturulan evin oda sayısı                                  | 171,691  | 0,108        |
| Bir haftada izlenen tv süresi                             | 1079,362 | 0,457        |
| Bir haftada yapılan spor süresi                           | 858,555  | <b>0,000</b> |
| Bir haftada eğlence için ayrılan süre                     | 830,419  | <b>0,000</b> |
| Bir haftada kişisel gelişim ayrılan süre                  | 795,512  | <b>0,000</b> |
| Bir haftada tiyatroya gitme süresi                        | 396,005  | <b>0,000</b> |
| Çocuğun ders dışı okumasına zaman ayırmasını isteme       | 30,200   | 0,217        |
| Çocukken okul hayatı dışında yapılan aktiviteler          | 214,907  | <b>0,021</b> |
| Okumayı sevme durumu                                      | 311,936  | <b>0,000</b> |
| Günlük okuma süresi                                       | 1581,949 | <b>0,000</b> |
| En son ne zaman bir kitap okunduğu                        | 610,376  | <b>0,000</b> |
| Okunan kitapları temin etme biçimleri                     | 403,071  | <b>0,000</b> |
| Evde kütüphane-kitaplık varlığı                           | 85,078   | <b>0,000</b> |
| Şahsa ait kitap varlığı                                   | 211,597  | <b>0,000</b> |
| Kitap satın alma sıklığı                                  | 650,820  | <b>0,000</b> |
| Kitap alırken dikkat edilen özellikler                    | 255,825  | <b>0,000</b> |
| En son ne zaman kitap satın alındığı                      | 588,148  | <b>0,000</b> |
| Kitap fiyatlarının uygunluğu durumu                       | 208,615  | <b>0,000</b> |
| Okunan kitap türü                                         | 254,560  | <b>0,000</b> |
| Siyasal düşünce/dini akımın etkililiği                    | 65,545   | <b>0,000</b> |
| Türkçe dışında bilinen diller                             | 282,976  | <b>0,000</b> |
| Gazete ve dergi alma alışkanlığı                          | 67,858   | <b>0,000</b> |
| İnternet üzerinden kitap alışverişi yapma                 | 116,003  | <b>0,000</b> |
| Evde Bilgisayar varlığı                                   | 64,221   | <b>0,000</b> |
| Evde İnternet bağlantısının varlığı                       | 67,854   | <b>0,000</b> |
| İkamet edilen yerde tiyatro varlığı                       | 94,477   | <b>0,000</b> |
| Okumayı engelleyen faktörler                              | 244,928  | <b>0,017</b> |
| Okumayı tercih nedeni                                     | 352,406  | <b>0,000</b> |
| Okuma alışkanlığında kimin etkili olduğu                  | 320,545  | <b>0,000</b> |
| Diğer aile bireylerinde okuma alışkanlığı durumu          | 20,414   | 0,725        |
| Kitap hediye etme durumu                                  | 204,808  | <b>0,000</b> |
| Kitap hediye alma durumu                                  | 211,218  | <b>0,000</b> |
| Kitap okumanın başarıyı etkilediğini düşünme              | 99,706   | <b>0,000</b> |
| Kitap Okumanın kelime hazinesini ne derece artırdığı      | 235,887  | <b>0,000</b> |
| Çevrede kimlerin kitap, dergi, gazete vb. okuduğu         | 196,997  | 0,122        |

|                                                      |         |              |
|------------------------------------------------------|---------|--------------|
| E-kitap-sesli kitap hizmetlerinden faydalanma durumu | 84,282  | <b>0,000</b> |
| Kütüphaneye erişim imkanı                            | 85,086  | 0,200        |
| Bir yılda kütüphaneye gitme sıklığı                  | 367,373 | <b>0,000</b> |
| Kütüphaneden ödünç kitap alma durumu                 | 91,472  | <b>0,000</b> |
| Alışkanlık kazanmada etkili olan şey                 | 139,813 | <b>0,005</b> |
| Sosyal medya kullanımı                               | 81,269  | <b>0,000</b> |
| Günlük sosyal medya kullanma süresi                  | 771,964 | <b>0,000</b> |
| İnternet ortamında gazete dergi okuma durumu         | 116,386 | <b>0,000</b> |

Okunan kitap sayısı ile medeni durum, eğitim durumu, ailede lisans düzeyinde okuyan kişi sayısı, ailede yüksek lisans-doktora düzeyinde okuyan kişi sayısı, aylık gelir, meslek, bir haftada yapılan spor süresi, bir haftada eğlence için ayrılan süre, bir haftada kişisel gelişim ayrılan süre, bir haftada tiyatroya gitme süresi, okumayı sevme durumu, günlük okuma süresi, en son ne zaman bir kitap okunduğu, okunan kitapları temin etme biçimleri, evde kütüphane-kitaplık varlığı, şahsa ait kitap varlığı, kitap satın alma sıklığı, kitap alırken dikkat edilen özellikler, en son ne zaman kitap satın alındığı, kitap fiyatlarının uygunluğu durumu, okunan kitap türü, siyasal düşünce/dini akımın etkililiği, Türkçe dışında bilinen diller, gazete ve dergi alma alışkanlığı, internet üzerinden kitap alışverişi yapma, evde bilgisayar varlığı, evde internet bağlantısının varlığı, ikamet edilen yerde tiyatro varlığı, okumayı engelleyen faktörler, okumayı tercih nedeni, okuma alışkanlığında kimin etkili olduğu, kitap hediye etme durumu, kitap hediye alma durumu, kitap okumanın başarıyı etkilediğini düşünme, kitap okumanın kelime hazinesini ne derece artırdığı, e-kitap-sesli kitap hizmetlerinden faydalanma durumu, bir yılda kütüphaneye gitme sıklığı, kütüphaneden ödünç kitap alma durumu, alışkanlık kazanmada etkili olan şey, sosyal medya kullanımı, günlük sosyal medya kullanma süresi, internet ortamında gazete dergi okuma durumu değişkenleri arasında %1 önem seviyesinde anlamlı bir ilişki, oturulan evin mahiyeti ile arasında %5 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki, çocukken okul hayatı dışında yapılan aktiviteler ile arasında da %10 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır. Özellikle kitap alma alışkanlığı olan insanların her koşulda belirli sayıda kitap okuduğu, okumayı önemseydiği ve bu eyleme özellikle son yıllarda bilgisayar ve internet aracılığıyla daha kolay erişim imkânlarıyla süreklilik kazandırarak yani kazanımlar elde ettikleri görülmektedir. Bilgisayar ve internetin varlığı okunan kitap sayısını olumlu olarak etkilemektedir. Bilgisayar ve internetin varlığı okuma kültürünün oluşmasında etkili olan faktörlerdendir. Çağın gerekliliği hâline gelen bilgisayar ve internet sahibi olan bireylerin bu bilinçle daha fazla kitap okuduğunu söylemek doğru bir çıkarım olacaktır.

Bir yılda okunan kitap sayısı ile medeni durum arasındaki anlamlı ilişki incelendiğinde, evli olan bireylerin bekarlara nispeten daha fazla kitap okudukları gözlenmektedir. Bu durum evlilerin iş yükleri ve sorumluluklarının fazlalığından okumaya zaman ayıramadıklarını göstermektedir. Bireylerin okumayı sevme durumunu gösteren soruya verdikleri cevap dikkate alındığında bireylerde okumanın önemine dair bir farkındalığın varlığı fakat bu farkındalığın somut hâle gelmediği gözlenmektedir.

Meslek ile okunan kitap sayısı arasında ortaya çıkan anlamlı ilişki incelendiğinde, ev hanımı ve işçilerin diğer meslek gruplarına göre daha az okudukları ve öğrenci ile memurların daha fazla okudukları belirlenmiştir. Bu durum yine analizde belirtilen eğitim durumu ve okunan kitap sayısı arasındaki anlamlı ilişkiyi de ortaya koymaktadır. Öğrenci ve memurun eğitim seviyesi dikkate alındığında okunan kitap sayısındaki artış anlamlı bir durumu ortaya koymaktadır. Az okuyan kesim üzerinde özellikle ev hanımları üzerinde yeni politikalar geliştirilmelidir.

Yılda okunan kitap sayısı ile okuma alışkanlığı kazanmada etkili olan kişi arasındaki anlamlı ilişki incelendiğinde, bireyler bu alışkanlığı kazanmalarında en önemli faktörün kendileri olduğunu belirtmiştir. Diğer önemli faktörlerin ise öğretmen ve aile olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal medya kullanımı ile okunan kitap sayısı arasındaki ilişki incelendiğinde, öğrencilerdeki durumun aksine sosyal medya kullanımının bir yılda okunan kitap sayısını olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Bu durum öğrenci ve yetişkin arasındaki sosyal medyayı bilinçli kullanım farklılıkları ile açıklanabilir.

**Tablo 2.110: Yetişkinlerin Günlük Okuma Süresi İle Bazı Değişkenler Arasındaki İlişkileri**

| Değişken                                                  | Ki-Kare  | Prob.        |
|-----------------------------------------------------------|----------|--------------|
| İlçe                                                      | 790,036  | <b>0,000</b> |
| Cinsiyet                                                  | 43,842   | <b>0,038</b> |
| Yaş                                                       | 1475,672 | 0,313        |
| Medeni durum                                              | 110,396  | <b>0,000</b> |
| Eğitim durumu                                             | 422,568  | <b>0,000</b> |
| Ailedeki fert sayısı                                      | 697,199  | <b>0,000</b> |
| Ailede ilkokulda okuyan kişi sayısı                       | 117,051  | 1,000        |
| Ailede ortaokulda okuyan kişi sayısı                      | 168,429  | 0,963        |
| Ailede lisede okuyan kişi sayısı                          | 102,934  | 1,000        |
| Ailede lisans düzeyinde okuyan kişi sayısı                | 623,170  | <b>0,000</b> |
| Ailede yüksek lisans-doktora düzeyinde okuyan kişi sayısı | 83,409   | 0,589        |
| İkamet edilen yerleşim türü                               | 95,666   | 0,246        |
| Aylık gelir                                               | 2673,053 | <b>0,000</b> |
| Meslek                                                    | 310,674  | <b>0,019</b> |
| Oturulan evin mahiyeti                                    | 187,629  | 0,227        |
| Oturulan evin oda sayısı                                  | 178,313  | 0,395        |
| Bir haftada izlenen tv süresi                             | 996,705  | 1,000        |
| Bir haftada yapılan spor süresi                           | 638,947  | 0,482        |
| Bir haftada eğlence için ayrılan süre                     | 1101,421 | <b>0,000</b> |
| Bir haftada kişisel gelişim için ayrılan süre             | 463,047  | 1,000        |
| Bir haftada tiyatroya gitme süresi                        | 287,286  | 0,127        |
| Çocuğun ders dışı okumasına zaman ayırmasını isteme       | 38,456   | 0,113        |
| Çocukken okul hayatı dışında yapılan aktiviteler          | 290,213  | <b>0,000</b> |
| Okumayı sevme durumu                                      | 266,553  | <b>0,000</b> |
| En son ne zaman bir kitap okunduğu                        | 467,380  | <b>0,000</b> |
| Okunan kitapları temin etme biçimleri                     | 506,867  | <b>0,000</b> |
| Evde kütüphane-kitaplık varlığı                           | 101,362  | <b>0,000</b> |
| Şahsa ait kitap varlığı                                   | 194,107  | <b>0,000</b> |
| Kitap satın alma sıklığı                                  | 467,629  | <b>0,000</b> |
| Kitap alırken dikkat edilen özellikler                    | 277,035  | <b>0,000</b> |
| En son ne zaman kitap satın alındığı                      | 442,405  | <b>0,000</b> |
| Kitap fiyatlarının uygunluğu durumu                       | 209,484  | <b>0,000</b> |
| Okunan kitap türü                                         | 232,928  | <b>0,000</b> |
| Siyasal düşünce/dini akımın etkililiği                    | 83,070   | <b>0,000</b> |
| Türkçe dışında bilinen diller                             | 347,396  | <b>0,000</b> |
| Gazete ve dergi alma alışkanlığı                          | 78,074   | <b>0,000</b> |
| İnternet üzerinden kitap alışverişi yapma                 | 88,697   | <b>0,000</b> |
| Evde bilgisayar varlığı                                   | 74,302   | <b>0,000</b> |
| Evde İnternet bağlantısının varlığı                       | 69,559   | <b>0,000</b> |
| İkamet edilen yerde tiyatro varlığı                       | 95,847   | <b>0,001</b> |

|                                                      |         |              |
|------------------------------------------------------|---------|--------------|
| Okumayı engelleyen faktörler                         | 229,979 | 0,525        |
| Okumayı tercih nedeni                                | 383,523 | <b>0,000</b> |
| Okuma alışkanlığında kimin etkili olduğu             | 306,691 | <b>0,000</b> |
| Diğer aile bireylerinde okuma alışkanlığı durumu     | 36,508  | 0,159        |
| Kitap hediye etme durumu                             | 199,245 | <b>0,000</b> |
| Kitap hediye alma durumu                             | 192,373 | <b>0,000</b> |
| Kitap okumanın başarıyı etkilediğini düşünme         | 116,208 | <b>0,000</b> |
| Kitap okumanın kelime hazinesini ne derece artırdığı | 267,736 | <b>0,000</b> |
| Çevrede kimlerin kitap, dergi, gazete vb. okuduğu    | 282,863 | <b>0,000</b> |
| E-kitap-sesli kitap hizmetlerinden faydalanma durumu | 74,537  | <b>0,000</b> |
| Kütüphaneye erişim imkanı                            | 153,246 | <b>0,000</b> |
| Bir yılda kütüphaneye gitme sıklığı                  | 329,964 | <b>0,000</b> |
| Kütüphaneden ödünç kitap alma durumu                 | 86,534  | <b>0,000</b> |
| Alışkanlık kazanmada etkili olan şey                 | 163,610 | <b>0,002</b> |
| Sosyal medya kullanımı                               | 72,343  | <b>0,000</b> |
| Günlük sosyal medya kullanma süresi                  | 786,354 | <b>0,000</b> |
| İnternet ortamında gazete dergi okuma durumu         | 102,763 | <b>0,000</b> |

Okuma süresi ile ilçe, medeni durum, eğitim durumu, ailedeki fert sayısı, ailede lisans düzeyinde okuyan kişi sayısı, aylık gelir, bir haftada eğlence için ayrılan süre, çocukken okul hayatı dışında yapılan aktiviteler, okumayı sevme durumu, en son ne zaman bir kitap okunduğu, okunan kitapları temin etme biçimleri, evde kütüphane-kitaplık varlığı, şahsa ait kitap varlığı, kitap satın alma sıklığı, kitap alırken dikkat edilen özellikler, en son ne zaman kitap satın alındığı, kitap fiyatlarının uygunluğu durumu, okunan kitap türü, siyasal düşünce/dini akımın etkililiği, Türkçe dışında bilinen diller, gazete ve dergi alma alışkanlığı, internet üzerinden kitap alışverişi yapma, evde bilgisayar varlığı, evde internet bağlantısının varlığı, ikamet edilen yerde tiyatro varlığı, okumayı tercih nedeni, okuma alışkanlığında kimin etkili olduğu, kitap hediye etme durumu, kitap hediye alma durumu, kitap okumanın başarıyı etkilediğini düşünme, kitap okumanın kelime hazinesini ne derece artırdığı, çevrede kimlerin kitap, dergi, gazete vb. okuduğu, e-kitap-sesli kitap hizmetlerinden faydalanma durumu, kütüphaneye erişim imkânı, bir yılda kütüphaneye gitme sıklığı, kütüphaneden ödünç kitap alma durumu, alışkanlık kazanmada etkili olan şey, sosyal medya kullanımı, günlük sosyal medya kullanma süresi, internet ortamında gazete dergi okuma durumu değişkenleri arasında %1 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki, cinsiyet, meslek değişkenleri arasında %5 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır.

Okuma süresinin özellikle internet ortamında yapılma imkânı insanların günlük okuma yapma imkânını artırmıştır. Bu durumun alışkanlık oluşturması insanları çoğu zaman gazete dergi, kitap vb. kaynakları almasında da engelleyici faktör olmaktadır. Sığ bir okuma türünün ortaya çıktığını ifade edebiliriz. Çoğu zaman internet ortamında konuyla ilgili sınırlı bir bilgiye sahip olması kişi için yeterli olabilmektedir. Sosyal medya kullanımı ve televizyon süresinin uzun olduğu durumlar da daha az okuma yapıldığı gözlenmiştir.

**Tablo 2.111: Yetişkinlerin Cinsiyeti ile Bazı Değişkenler Arasındaki İlişkiler**

| Değişken                                                  | Ki-Kare | Prob.        |
|-----------------------------------------------------------|---------|--------------|
| İlçe                                                      | 41,779  | <b>0,002</b> |
| Yaş                                                       | 37,562  | <b>0,066</b> |
| Medeni durum                                              | 10,965  | <b>0,004</b> |
| Eğitim durumu                                             | 54,770  | <b>0,000</b> |
| Ailedeki fert sayısı                                      | 12,109  | 0,671        |
| Ailede ilkokulda okuyan kişi sayısı                       | 2,643   | 0,916        |
| Ailede ortaokulda okuyan kişi sayısı                      | 2,326   | 0,940        |
| Ailede lisede okuyan kişi sayısı                          | 14,716  | <b>0,023</b> |
| Ailede lisans düzeyinde okuyan kişi sayısı                | 10,243  | 0,175        |
| Ailede yüksek lisans-doktora düzeyinde okuyan kişi sayısı | 1,986   | 0,575        |
| İkamet edilen yerleşim türü                               | 20,529  | <b>0,000</b> |
| Aylık gelir                                               | 69,117  | 0,607        |
| Meslek                                                    | 493,571 | <b>0,000</b> |
| Oturulan evin mahiyeti                                    | 22,284  | <b>0,001</b> |
| Oturulan evin oda sayısı                                  | 3,482   | 0,746        |
| Bir haftada izlenen tv süresi                             | 45,467  | 0,370        |
| Bir haftada yapılan spor süresi                           | 31,330  | <b>0,090</b> |
| Bir haftada eğlence için ayrılan süre                     | 30,911  | 0,232        |
| Bir haftada kişisel gelişim için ayrılan süre             | 29,567  | <b>0,077</b> |
| Bir haftada tiyatroya gitme süresi                        | 8,460   | 0,489        |
| Çocukken okul hayatı dışında yapılan aktiviteler          | 60,293  | <b>0,000</b> |
| Okumayı sevme durumu                                      | 5,243   | <b>0,022</b> |
| En son ne zaman bir kitap okunduğu                        | 4,812   | 0,439        |
| Okunan kitapları temin etme biçimleri                     | 11,684  | <b>0,069</b> |
| Kitap satın alma sıklığı                                  | 3,862   | 0,425        |
| Kitap alırken dikkat edilen özellikler                    | 5,863   | 0,320        |
| En son ne zaman kitap satın alındığı                      | 6,190   | 0,185        |
| Okunan kitap türü                                         | 34,909  | <b>0,000</b> |
| Türkçe dışında bilinen diller                             | 4,376   | 0,497        |
| İkamet edilen yerde tiyatro varlığı                       | 13,648  | <b>0,001</b> |
| Okumayı engelleyen faktörler                              | 222,045 | <b>0,000</b> |
| Okumayı tercih nedeni                                     | 10,779  | 0,149        |
| Okuma alışkanlığında kimin etkili olduğu                  | 14,606  | <b>0,012</b> |
| Kitap okumanın kelime hazinesini ne derece artırdığı      | 1,821   | 0,610        |
| Çevrede kimlerin kitap, dergi, gazete vb. Okuduğu         | 12,624  | <b>0,082</b> |
| Bir yılda kütüphaneye gitme sıklığı                       | 1,495   | 0,828        |
| Alışkanlık kazanmada etkili olan şey                      | 1,242   | 0,871        |
| Sosyal medya kullanımı                                    | 25,199  | <b>0,000</b> |
| Günlük sosyal medya kullanma süresi                       | 36,749  | <b>0,004</b> |
| İnternet ortamında gazete, dergi okuma durumu             | 21,240  | <b>0,000</b> |

Cinsiyet ile ilçe, medeni durum, eğitim durumu, ikamet edilen yerleşim türü, meslek, oturulan evin mahiyeti, çocukken okul hayatı dışında yapılan aktiviteler, okunan kitap türü, ikamet edilen yerde tiyatro varlığı, okumayı engelleyen faktörler, sosyal medya kullanımı, günlük sosyal medya kullanma süresi, internet ortamında gazete, dergi okuma durumu değişkenleri arasında %1 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki, ailede lisede okuyan kişi sayısı, okumayı sevme durumu, okuma alışkanlığında kimin etkili olduğu değişkenleri arasında %5 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki, yaş, bir haftada yapılan spor süresi, bir haftada kişisel gelişim için ayrılan süre, okunan kitapları temin

etme biçimleri, çevrede kimlerin kitap, dergi, gazete vb. okuduğu değişkenleri arasında %10 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır.

Cinsiyet ile okumayı sevme durumu arasında anlamlı ilişki kadınların erkeklere göre okumayı daha fazla sevdiği sonucunu ortaya çıkarmıştır. Cinsiyet ile okunan kitap türü arasındaki anlamlı ilişki incelendiğinde kadınların erkeklere göre dini kitap ve hikâye, roman türünde daha fazla okuduğu belirlenmiştir. Erkeklerin ise kadınlara göre daha fazla siyasi ve kişisel gelişim türünde kitap okudukları tespit edilmiştir. Ayrıca analiz sonucunda yetişkin bireylerin kitap okumasını engelleyen faktörlerde erkekler için en önemli faktör iş hayatının yoğunluğu iken kadınlarda en önemli faktör ev işlerinin yoğunluğudur. TV izleme erkekleri kadınlara göre kitap okumaktan daha fazla alıkoymaktadır. Sosyal medya kullanımı açısından erkek bireylerin kadınlara göre belirgin bir farklılığı vardır. Erkek bireyler kadınlara göre daha fazla sosyal medya kullanmaktadır. Kadınların internet üzerinden kitap dergi okuma durumu erkek bireylere göre daha azdır. Kadınların erkeklere göre daha fazla okuduğu dikkate alındığında kadınların elektronik ortamla ilişkilerini düzenleyecek yeni uygulamalar geliştirilebilir.

**Tablo 2.112: Yetişkinlerin Yaşı ile Bazı Değişkenler Arasındaki İlişkiler**

| Değişken                                            | Ki-Kare  | Prob.        |
|-----------------------------------------------------|----------|--------------|
| İlçe                                                | 1109,439 | <b>0,000</b> |
| Medeni durum                                        | 758,775  | <b>0,000</b> |
| Eğitim durumu                                       | 644,366  | <b>0,000</b> |
| Ailedeki fert sayısı                                | 1164,208 | <b>0,000</b> |
| İkamet edilen yerleşim türü                         | 134,571  | 0,812        |
| Aylık gelir                                         | 4454,697 | <b>0,000</b> |
| Meslek                                              | 1080,139 | <b>0,000</b> |
| Oturulan evin mahiyeti                              | 347,150  | <b>0,031</b> |
| Oturulan evin oda sayısı                            | 301,422  | 0,466        |
| Çocuğun ders dışı okumasına zaman ayırmasını isteme | 93,578   | <b>0,000</b> |
| Çocukken okul hayatı dışında yapılan aktiviteler    | 428,736  | <b>0,003</b> |
| Okumayı sevme durumu                                | 56,335   | 0,250        |
| En son ne zaman bir kitap okunduğu                  | 274,503  | 0,138        |
| Okunan kitapları temin etme biçimleri               | 365,513  | <b>0,006</b> |
| Evde kütüphane-kitaplık varlığı                     | 77,216   | <b>0,008</b> |
| Şahsa ait kitap varlığı                             | 90,904   | <b>0,000</b> |
| Kitap satın alma sıklığı                            | 240,614  | <b>0,026</b> |
| Kitap alırken dikkat edilen özellikler              | 290,391  | <b>0,040</b> |
| En son ne zaman kitap satın alındığı                | 203,986  | 0,409        |
| Kitap fiyatlarının uygunluğu durumu                 | 96,004   | 0,594        |
| Okunan kitap türü                                   | 302,543  | <b>0,000</b> |
| Siyasal düşünce/dini akımın etkililiği              | 37,132   | 0,911        |
| Türkçe dışında bilinen diller                       | 300,439  | <b>0,016</b> |
| Gazete ve dergi alma alışkanlığı                    | 44,998   | 0,674        |
| İnternet üzerinden kitap alışverişi yapma           | 84,864   | <b>0,002</b> |
| Evde bilgisayar varlığı                             | 75,832   | <b>0,011</b> |
| Evde İnternet bağlantısının varlığı                 | 61,668   | 0,125        |
| İkamet edilen yerde tiyatro varlığı                 | 99,514   | 0,495        |
| Okumayı engelleyen faktörler                        | 444,150  | <b>0,063</b> |
| Okumayı tercih nedeni                               | 398,586  | <b>0,037</b> |
| Okuma alışkanlığında kimin etkili olduğu            | 261,532  | 0,295        |
| Diğer aile bireylerinde okuma alışkanlığı durumu    | 77,466   | <b>0,008</b> |

|                                                      |         |              |
|------------------------------------------------------|---------|--------------|
| Kitap hediye etme durumu                             | 92,967  | <b>0,000</b> |
| Kitap hediye alma durumu                             | 100,868 | <b>0,000</b> |
| Kitap okumanın başarıyı etkilediğini düşünme         | 78,821  | <b>0,006</b> |
| Kitap Okumanın kelime hazinesini ne derece artırdığı | 187,407 | <b>0,021</b> |
| Çevrede kimlerin kitap, dergi, gazete vb. okuduğu    | 409,277 | <b>0,016</b> |
| E-kitap-sesli kitap hizmetlerinden faydalanma durumu | 61,986  | 0,119        |
| Kütüphaneye erişim imkanı                            | 141,418 | 0,680        |
| Bir yılda kütüphaneye gitme sıklığı                  | 263,502 | <b>0,002</b> |
| Kütüphaneden ödünç kitap alma durumu                 | 79,367  | <b>0,005</b> |
| Alışkanlık kazanmada etkili olan şey                 | 263,482 | <b>0,002</b> |
| Sosyal medya kullanımı                               | 105,604 | <b>0,000</b> |
| Günlük sosyal medya kullanma süresi                  | 787,608 | 0,938        |
| İnternet ortamında gazete dergi okuma durumu         | 91,044  | <b>0,000</b> |

Yaş ile ilçe, medeni durum, eğitim durumu, ailedeki fert sayısı, aylık gelir, meslek, çocuğun ders dışı okumasına zaman ayırmasını isteme, çocukken okul hayatı dışında yapılan aktiviteler, okunan kitapları temin etme biçimleri, evde kütüphane-kitaplık varlığı, şahsa ait kitap varlığı, okunan kitap türü, internet üzerinden kitap alışverişi yapma, diğer aile bireylerinde okuma alışkanlığı durumu, kitap hediye etme durumu, kitap hediye alma durumu, kitap okumanın başarıyı etkilediğini düşünme, çevrede kimlerin kitap, dergi, gazete vb. okuduğu, bir yılda kütüphaneye gitme sıklığı, kütüphaneden ödünç kitap alma durumu, alışkanlık kazanmada etkili olan şey, sosyal medya kullanımı, internet ortamında gazete dergi okuma durumu değişkenleri arasında %1 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki, oturulan evin mahiyeti, kitap satın alma sıklığı, kitap alırken dikkat edilen özellikler, Türkçe dışında bilinen diller, evde bilgisayar varlığı, okumayı tercih nedeni, kitap okumanın kelime hazinesini ne derece artırdığı değişkenleri arasında % 5 önem düzeyinde, okumayı engelleyen faktörler ile arasında %10 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır.

Yaş ile kitapları temin etme biçimleri arasındaki ilişkiye göre, bireylerin yaşları arttıkça temin etme biçimi satın alma eksenine doğru kaymaktadır. Yaygın olarak bireyler satın alma yolunu ve arkadaşlardan temin yolunu tercih etmektedir. Yaşın ilerlemesi ile bireyin kütüphaneden ödünç alma durumu azalmaktadır. Bu durum bireyin ilerleyen yaşlarda kütüphaneleri kullanmadığı durumuyla da teyit edilmektedir.

Yaş ve kitap alırken dikkat edilen özellikler arasındaki ilişki dikkate alındığında 28 yaşına kadar bireylerin en çok kitabın konusuna dikkat ettiği gözlenmiştir. Bu yaşa kadar bireylerin eğitim hayatının devam ettiği düşünüldüğünde (Yüksek Lisans, Doktora) içerik itibarıyla kitabın konusunun önemi ve ders amaçlı okumaların fazla olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. 28 yaş sonrası bireylerin tercihlerinde yine kitabın konusu önem arz etsede kitabın yazarı konuyla beraber ön plana çıkmaktadır.

Okunan kitap türü için yapılan analiz sonucunda 28 yaşına kadar bireylerin hikâye, roman türü kitaplara ilgisinin varlığını ortaya koyarken 28 yaş sonrası dini kitap okuma eğilimi belirgin bir şekilde artış göstermektedir. 50 yaş sonrası siyasi içerikli kitapların okunduğu tespit edilmişken 60'lı yaşlarda okuma eyleminin azaldığı, yaş ilerledikçe bu oranın orantılı olarak azaldığı gözlenmektedir.

**Tablo 2.113: Yetişkinlerin Mesleği ile Bazı Değişkenler Arasındaki İlişkiler**

| Değişken                                             | Ki-Kare | Prob. |
|------------------------------------------------------|---------|-------|
| İlçe                                                 | 370,309 | 0,000 |
| Medeni durum                                         | 427,085 | 0,000 |
| Eğitim durumu                                        | 533,285 | 0,000 |
| Ailedeki fert sayısı                                 | 202,935 | 0,000 |
| İkamet edilen yerleşim türü                          | 269,445 | 0,000 |
| Aylık gelir                                          | 883,689 | 0,000 |
| Oturulan evin mahiyeti                               | 260,804 | 0,000 |
| Oturulan evin oda sayısı                             | 93,583  | 0,001 |
| Çocuğun ders dışı okumasına zaman ayırmasını isteme  | 38,648  | 0,000 |
| Çocukken okul hayatı dışında yapılan aktiviteler     | 137,185 | 0,000 |
| Okumayı sevme durumu                                 | 17,261  | 0,045 |
| En son ne zaman bir kitap okunduğu                   | 66,592  | 0,020 |
| Okunan kitapları temin etme biçimleri                | 138,964 | 0,000 |
| Evde kütüphane-kitaplık varlığı                      | 63,481  | 0,000 |
| Şahsa ait kitap varlığı                              | 83,344  | 0,000 |
| Kitap satın alma sıklığı                             | 109,293 | 0,000 |
| Kitap alırken dikkat edilen özellikler               | 61,952  | 0,047 |
| En son ne zaman kitap satın alındığı                 | 122,304 | 0,000 |
| Kitap fiyatlarının uygunluğu durumu                  | 59,772  | 0,000 |
| Okunan kitap türü                                    | 153,132 | 0,000 |
| Siyasal düşünce/dini akımın etkililiği               | 19,205  | 0,024 |
| Türkçe dışında bilinen diller                        | 153,052 | 0,000 |
| Gazete ve dergi alma alışkanlığı                     | 33,180  | 0,000 |
| İnternet üzerinden kitap alışverişi yapma            | 61,929  | 0,000 |
| Evde bilgisayar varlığı                              | 122,377 | 0,000 |
| Evde İnternet bağlantısının varlığı                  | 93,251  | 0,000 |
| İkamet edilen yerde tiyatro varlığı                  | 62,944  | 0,000 |
| Okumayı engelleyen faktörler                         | 432,397 | 0,000 |
| Okumayı tercih nedeni                                | 117,631 | 0,000 |
| Okuma alışkanlığında kimin etkili olduğu             | 58,659  | 0,083 |
| Diğer aile bireylerinde okuma alışkanlığı durumu     | 18,352  | 0,031 |
| Kitap hediye etme durumu                             | 98,167  | 0,000 |
| Kitap hediye alma durumu                             | 66,530  | 0,000 |
| Kitap okumanın başarıyı etkilediğini düşünme         | 34,721  | 0,000 |
| Kitap okumanın kelime hazinesini ne derece artırdığı | 54,658  | 0,001 |
| Çevrede kimlerin kitap, dergi, gazete vb. okuduğu    | 151,589 | 0,000 |
| E-kitap-sesli kitap hizmetlerinden faydalanma durumu | 19,280  | 0,023 |
| Kütüphaneye erişim imkanı                            | 59,892  | 0,000 |
| Bir yılda kütüphaneye gitme sıklığı                  | 139,856 | 0,000 |
| Kütüphaneden ödünç kitap alma durumu                 | 45,466  | 0,000 |
| Alışkanlık kazanmada etkili olan şey                 | 53,011  | 0,034 |
| Sosyal medya kullanımı                               | 138,004 | 0,000 |
| Günlük sosyal medya kullanma süresi                  | 304,910 | 0,000 |
| İnternet ortamında gazete dergi okuma durumu         | 142,646 | 0,000 |

Meslek ile kullanılan tüm değişkenler arasında anlamlı bir ilişki vardır. Meslek ile okumayı sevme durumu arasındaki ilişki incelendiğinde öğrenci ve memurların diğer meslek gruplarına göre okumayı daha fazla sevdiği sonucuna ulaşılmıştır. Çoğu meslek grubunda dini kitapların okunma oranı diğer kitap türlerine göre belirgin bir şekilde fazladır. Dini kitapların en fazla okunduğu



meslek grubu ev hanımlarıdır. Öğrencilerde en fazla oranı hikaye ve roman türü kitaplar oluşturmaktadır. Yapılan analiz sonuçlarında, iş adamı ve emekli meslek gruplarında gazete ve dergi alma alışkanlıkları %50'nin üzerinde iken diğer meslek gruplarında almayanların oranı alanlara göre daha fazladır. Tüm meslek grupları öğrenmek için okumayı tercih etmektedir. Emekliler ve işsizler, tv ve bilgisayarda fazla vakit harcadıklarını belirtirken diğer meslek grupları iş hayatının yoğunluğunu okumanın önünde engel olarak görmektedirler. Ev hanımları, emekli ve işsizlerin, sosyal medya kullanımı kullanmayanlara göre daha az iken diğer meslek gruplarında kullananların oranı kullanmayanlara göre daha fazladır. Sosyal medyayı en fazla kullanan grup ise öğrencilerdir.

**Tablo 2.114: Yetişkinlerin Aylık Geliri ile Bazı Değişkenler Arasındaki İlişkiler**

| Değişken                                             | Ki-Kare  | Prob. |
|------------------------------------------------------|----------|-------|
| İlçe                                                 | 1796,648 | 0,000 |
| Medeni durum                                         | 206,292  | 0,001 |
| Eğitim durumu                                        | 754,523  | 0,000 |
| Ailedeki fert sayısı                                 | 1281,845 | 0,000 |
| İkamet edilen yerleşim türü                          | 591,764  | 0,000 |
| Oturulan evin mahiyeti                               | 722,379  | 0,000 |
| Oturulan evin oda sayısı                             | 487,550  | 0,051 |
| Çocuğun ders dışı okumasına zaman ayırmasını isteme  | 109,396  | 0,004 |
| Çocukken okul hayatı dışında yapılan aktiviteler     | 573,290  | 0,029 |
| Okumayı sevme durumu                                 | 55,274   | 0,939 |
| En son ne zaman bir kitap okunduğu                   | 363,582  | 0,511 |
| Okunan kitapları temin etme biçimleri                | 511,292  | 0,009 |
| Evde kütüphane-kitaplık varlığı                      | 108,567  | 0,004 |
| Şahsa ait kitap varlığı                              | 99,076   | 0,023 |
| Kitap satın alma sıklığı                             | 365,814  | 0,002 |
| Kitap alırken dikkat edilen özellikler               | 393,744  | 0,144 |
| En son ne zaman kitap satın alındığı                 | 380,709  | 0,000 |
| Kitap fiyatlarının uygunluğu durumu                  | 204,913  | 0,001 |
| Okunan kitap türü                                    | 337,431  | 0,035 |
| Siyasal düşünce/dini akımın etkililiği               | 79,428   | 0,284 |
| Türkçe dışında bilinen diller                        | 437,025  | 0,006 |
| Gazete ve dergi alma alışkanlığı                     | 97,379   | 0,030 |
| İnternet üzerinden kitap alışverişi yapma            | 134,757  | 0,000 |
| Evde bilgisayar varlığı                              | 202,941  | 0,000 |
| Evde internet bağlantısının varlığı                  | 211,995  | 0,000 |
| İkamet edilen yerde tiyatro varlığı                  | 213,525  | 0,000 |
| Okumayı engelleyen faktörler                         | 748,335  | 0,000 |
| Okumayı tercih nedeni                                | 526,053  | 0,313 |
| Okuma alışkanlığında kimin etkili olduğu             | 349,074  | 0,717 |
| Diğer aile bireylerinde okuma alışkanlığı durumu     | 92,710   | 0,060 |
| Kitap hediye etme durumu                             | 105,265  | 0,008 |
| Kitap hediye alma durumu                             | 85,385   | 0,152 |
| Kitap okumanın başarıyı etkilediğini düşünme         | 97,801   | 0,028 |
| Kitap okumanın kelime hazinesini ne derece artırdığı | 232,371  | 0,255 |
| Çevrede kimlerin kitap, dergi, gazete vb. okuduğu    | 581,113  | 0,017 |
| E-kitap-sesli kitap hizmetlerinden faydalanma durumu | 52,525   | 0,966 |
| Kütüphaneye erişim imkanı                            | 271,533  | 0,009 |
| Bir yılda kütüphaneye gitme sıklığı                  | 386,633  | 0,000 |
| Kütüphaneden ödünç kitap alma durumu                 | 78,192   | 0,317 |

|                                              |          |              |
|----------------------------------------------|----------|--------------|
| Alışkanlık kazanmada etkili olan şey         | 299,488  | 0,369        |
| Sosyal medya kullanımı                       | 105,694  | <b>0,007</b> |
| Günlük sosyal medya kullanma süresi          | 2082,330 | <b>0,000</b> |
| İnternet ortamında gazete dergi okuma durumu | 127,473  | <b>0,000</b> |

Aylık gelir ile ilçe, medeni durum, eğitim durumu, ailedeki fert sayısı, ikamet edilen yerleşim türü, oturulan evin mahiyeti, çocuğun ders dışı okumasına zaman ayırmasını isteme, okunan kitapları temin etme biçimleri, evde kütüphane-kitaplık varlığı, kitap satın alma sıklığı, en son ne zaman kitap satın alındığı, kitap fiyatlarının uygunluğu durumu, Türkçe dışında bilinen diller, internet üzerinden kitap alışverişi yapma, evde bilgisayar varlığı, evde internet bağlantısının varlığı, ikamet edilen yerde tiyatro varlığı, okumayı engelleyen faktörler, kitap hediye etme durumu, kütüphaneye erişim imkânı, bir yılda kütüphaneye gitme sıklığı, sosyal medya kullanımı, günlük sosyal medya kullanma süresi, internet ortamında gazete dergi okuma durumu değişkenleri arasında %1 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki, çocukken okul hayatı dışında yapılan aktiviteler, şahsa ait kitap varlığı, okunan kitap türü, gazete ve dergi alma alışkanlığı, kitap okumanın başarıyı etkilediğini düşünme, çevrede kimlerin kitap, dergi, gazete vb. okuduğu değişkenleri arasında %5, oturulan evin oda sayısı, diğer aile bireylerinde okuma alışkanlığı durumu değişkenleri arasında da %10 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır. Gelir arttıkça okunan dini kitap oranı düşerken siyasi içerikli kitap okuma oranı artmaktadır.

**Tablo 2.115: Yetişkinlerin Eğitim Durumu ile Bazı Değişkenler Arasındaki İlişkiler**

| Değişken                                            | Ki-Kare | Prob.        |
|-----------------------------------------------------|---------|--------------|
| İlçe                                                | 281,028 | <b>0,000</b> |
| Medeni durum                                        | 167,537 | <b>0,000</b> |
| Ailedeki fert sayısı                                | 189,887 | <b>0,000</b> |
| İkamet edilen yerleşim türü                         | 64,730  | <b>0,000</b> |
| Oturulan evin mahiyeti                              | 103,588 | <b>0,000</b> |
| Oturulan evin oda sayısı                            | 47,392  | 0,498        |
| Çocuğun ders dışı okumasına zaman ayırmasını isteme | 18,100  | <b>0,020</b> |
| Çocukken okul hayatı dışında yapılan aktiviteler    | 100,571 | <b>0,000</b> |
| Okumayı sevme durumu                                | 74,750  | <b>0,000</b> |
| En son ne zaman bir kitap okunduğu                  | 140,080 | <b>0,000</b> |
| Okunan kitapları temin etme biçimleri               | 174,636 | <b>0,000</b> |
| Evde kütüphane-kitaplık varlığı                     | 102,330 | <b>0,000</b> |
| Şahsa ait kitap varlığı                             | 130,248 | <b>0,000</b> |
| Kitap satın alma sıklığı                            | 189,303 | <b>0,000</b> |
| Kitap alırken dikkat edilen özellikler              | 126,052 | <b>0,000</b> |
| En son ne zaman kitap satın alındığı                | 200,190 | <b>0,000</b> |
| Kitap fiyatlarının uygunluğu durumu                 | 91,561  | <b>0,000</b> |
| Okunan kitap türü                                   | 200,079 | <b>0,000</b> |
| Siyasal düşünce/dini akımın etkililiği              | 6,857   | 0,552        |
| Türkçe dışında bilinen diller                       | 221,750 | <b>0,000</b> |
| Gazete ve dergi alma alışkanlığı                    | 36,667  | <b>0,000</b> |
| İnternet üzerinden kitap alışverişi yapma           | 115,598 | <b>0,000</b> |
| Evde bilgisayar varlığı                             | 137,067 | <b>0,000</b> |
| Evde İnternet bağlantısının varlığı                 | 126,101 | <b>0,000</b> |
| İkamet edilen yerde tiyatro varlığı                 | 47,502  | <b>0,000</b> |
| Okumayı engelleyen faktörler                        | 138,366 | <b>0,000</b> |
| Okumayı tercih nedeni                               | 117,450 | <b>0,000</b> |
| Okuma alışkanlığında kimin etkili olduğu            | 77,853  | <b>0,000</b> |
| Diğer aile bireylerinde okuma alışkanlığı durumu    | 6,564   | 0,584        |

|                                                      |         |              |
|------------------------------------------------------|---------|--------------|
| Kitap hediye etme durumu                             | 138,823 | <b>0,000</b> |
| Kitap hediye alma durumu                             | 121,392 | <b>0,000</b> |
| Kitap okumanın başarıyı etkilediğini düşünme         | 54,809  | <b>0,000</b> |
| Kitap okumanın kelime hazinesini ne derece artırdığı | 100,356 | <b>0,000</b> |
| Çevrede kimlerin kitap, dergi, gazete vb. okuduğu    | 125,885 | <b>0,000</b> |
| E-kitap-sesli kitap hizmetlerinden faydalanma durumu | 23,504  | <b>0,003</b> |
| Kütüphaneye erişim imkânı                            | 64,580  | <b>0,000</b> |
| Bir yılda kütüphaneye gitme sıklığı                  | 85,552  | <b>0,000</b> |
| Kütüphaneden ödünç kitap alma durumu                 | 31,054  | <b>0,000</b> |
| Alışkanlık kazanmada etkili olan şey                 | 56,198  | <b>0,005</b> |
| Sosyal medya kullanımı                               | 175,372 | <b>0,000</b> |
| Günlük sosyal medya kullanma süresi                  | 295,021 | <b>0,000</b> |
| İnternet ortamında gazete dergi okuma durumu         | 187,191 | <b>0,000</b> |

Eğitim durumu ile ilçe, medeni durum, ailedeki fert sayısı, ikamet edilen yerleşim türü, oturulan evin mahiyeti, çocukken okul hayatı dışında yapılan aktiviteler, okumayı sevme durumu, en son ne zaman bir kitap okunduğu, okunan kitapları temin etme biçimleri, evde kütüphane-kitaplık varlığı, şahsa ait kitap varlığı, kitap satın alma sıklığı, kitap alırken dikkat edilen özellikler, en son ne zaman kitap satın alındığı, kitap fiyatlarının uygunluğu durumu, okunan kitap türü, Türkçe dışında bilinen diller, gazete ve dergi alma alışkanlığı, internet üzerinden kitap alışverişi yapma, evde bilgisayar varlığı, evde internet bağlantısının varlığı, ikamet edilen yerde tiyatro varlığı, okumayı engelleyen faktörler, okumayı tercih nedeni, okuma alışkanlığında kimin etkili olduğu, kitap hediye etme durumu, kitap hediye alma durumu, kitap okumanın başarıyı etkilediğini düşünme, kitap okumanın kelime hazinesini ne derece artırdığı, çevrede kimlerin kitap, dergi, gazete vb. okuduğu, e-kitap-sesli kitap hizmetlerinden faydalanma durumu, kütüphaneye erişim imkânı, bir yılda kütüphaneye gitme sıklığı, kütüphaneden ödünç kitap alma durumu, alışkanlık kazanmada etkili olan şey, sosyal medya kullanımı, günlük sosyal medya kullanma süresi, internet ortamında gazete dergi okuma durumu değişkenleri arasında %1 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki, çocuğun ders dışı okumasına zaman ayırmasını isteme ile de %5 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır. Okumayı sevme durumu ve eğitim düzeyi analiz edildiğinde, ilk, orta ve lise mezunlarında okumanın daha fazla sevildiği diğer eğitim seviyelerinde bu oranın daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Eğitim ve iş hayatının yoğunluğu ve süreçler içerisinde okumayı alışkanlık hâline getirememek eğitim seviyesi yüksek olanlarda bir bıkkınlığa sebep olabilmektedir. İlk ve orta okul mezunları dini kitapları daha fazla okurken, lise, ön lisans ve lisans mezunları daha fazla kişisel gelişim kitapları okur; yüksek lisans ve doktora mezunları ise siyasi içerikli kitapları daha fazla okumaktadırlar.

**Tablo 2.116: Seçilmiş Bazı Soruların İkili Karşılaştırmalarının Ki-Kare Değerleri**

|                                                   |                                                      | Ki-Kare | Prob.        |
|---------------------------------------------------|------------------------------------------------------|---------|--------------|
| Alışkanlık kazanmada etkili olan şey              | Okumayı sevme durumu                                 | 28,638  | <b>0,000</b> |
| Sosyal medya kullanımı                            | İnternet ortamında gazete dergi okuma durumu         | 188,273 | <b>0,000</b> |
| Kütüphaneye erişim imkanı                         | Kütüphaneden ödünç kitap alma durumu                 | 89,954  | <b>0,000</b> |
| Kütüphaneye erişim imkanı                         | Bir yılda kütüphaneye gitme sıklığı                  | 49,275  | <b>0,000</b> |
| İnternet üzerinden kitap alışverişi yapma         | E-kitap-sesli kitap hizmetlerinden faydalanma durumu | 36,439  | <b>0,000</b> |
| Çevrede kimlerin kitap, dergi, gazete vb. okuduğu | Diğer aile bireylerinde okuma alışkanlığı durumu     | 118,863 | <b>0,000</b> |
| Okumayı engelleyen faktörler                      | Okumayı tercih nedeni                                | 179,961 | <b>0,000</b> |
| İnternet üzerinden kitap alışverişi yapma         | Evde Bilgisayar varlığı                              | 51,442  | <b>0,000</b> |
| Gazete ve dergi alma alışkanlığı                  | Günlük okuma süresi                                  | 78,074  | <b>0,000</b> |
| Okunan kitap türü                                 | Siyasal düşünce/dini akımın etkililiği               | 40,992  | <b>0,000</b> |
| En son ne zaman kitap satın alındığı              | Bir yılda okunan kitap sayısı                        | 588,148 | <b>0,000</b> |
| En son ne zaman kitap satın alındığı              | Okumayı sevme durumu                                 | 156,349 | <b>0,000</b> |
| En son ne zaman kitap satın alındığı              | Kitap fiyatlarının uygunluğu durumu                  | 213,841 | <b>0,000</b> |
| Okumayı sevme durumu                              | Evde kütüphane-kitaplık varlığı                      | 30,196  | <b>0,000</b> |
| Okumayı sevme durumu                              | Çocukken okul hayatı dışında yapılan aktiviteler     | 21,692  | <b>0,003</b> |
| Okumayı sevme durumu                              | Bir yılda okunan kitap sayısı                        | 311,936 | <b>0,000</b> |
| Okumayı sevme durumu                              | Günlük okuma süresi                                  | 266,553 | <b>0,000</b> |
| Okumayı sevme durumu                              | En son ne zaman bir kitap okunduğu                   | 175,075 | <b>0,000</b> |



### 3. BÖLÜM

#### SONUÇ ve DEĞERLENDİRMELER

İnsanların günlük okuma sürelerini saptamaya yönelik yapılan bir araştırmada, ilk sırayı 24 dakikalık bir süreyle Almanya almıştır. Türkiye’de ise ilgili sürenin 12 saniye olduğu saptanmıştır. Dünya çapında yapılan bir başka araştırmaya göre halk kütüphanelerindeki kitap sayısı, Rusya’da 739 milyon, Fransa’da 78 milyon, Bulgaristan’da 46 milyon, Türkiye’de ise 10 milyon 76 bin’dir. Bu verilerin yanı sıra Finlandiya’da halkın %80’inin kütüphaneye gittiği, senede kişi başına ziyaretçi sayısının 12 olduğu ve bu kütüphanelerden ödünç alınan kitap sayısının ise 20 olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda Türk toplumu olarak okumaya pek fazla eğilimli olmadığımız gerçeği ortaya çıkmaktadır. Bu savı destekleyen en güzel örnek; popüler bir kitabı okumak yerine ‘filmi çıksın izleyelim’ dememizdir.

Okuma alışkanlığı, en kısa tanımla kişinin okumayı öğrendikten sonra bu eylemi sürekli ve düzenli biçimde gerçekleştirmesi sağlamak için kazanmaları gereken önemli bir alışkanlıktır. Okuma alışkanlığının kazanımında birçok faktör söz konusu olmakla birlikte aile ve öğretmenlerin rolü büyüktür. Ebeveyn ve de öğretmenlerinin sergiledikleri tutum ve davranışlar, çocuğun okuma alışkanlığı kazanmasında ve ileriki yaşlarda bunu devam ettirmesinde önemli amillerden biridir.

Alışkanlık, kişinin herhangi bir durum karşısında aynı davranışları gösterip, bu davranışları hayatına uyarlayarak tekrar etmesidir. Bu bakımdan okumak eylemi de dış fırçalama ya da el yıkama gibi bir alışkanlıktır. Bu minval üzere sağlıklı ve gelişmiş bir kişiliğin oluşması için temel taşlardan birisi olarak kabul edilen kitap okuma eylemi de her güzel alışkanlık gibi küçük yaşta elde edilmelidir. Zira çocukluk dönemi, kişiliğin oluştuğu dönemdir ve kitap okumak bir arzu meselesi olduğu için de çocuğa bu arzu telkin edilmelidir.

Donanımlı çocuklar donanımlı ebeveynlere muhtaçtır. Bu nedenle özellikle çocuğun dünyayı onlarla tanıdığı ve onunla doğumundan itibaren vakit geçiren ebeveynler, çocuğa okuma alışkanlığının kazandırması ve geliştirmesinde en büyük öneme sahip kişilerdir. Kitap okumayı sevdirecek, kitaba ilgi uyandıracak program seçimleri, ebeveynlerin üzerinde önemle duracakları hususlar olmalıdır. Ebeveynlerin eğitim düzeyi, mesleği ve ekonomik düzeyi bu alışkanlıkların kazandırılmasında etkilidir. “Çocukların aile üyeleriyle olan ilişkileri, diğer bireylere, nesnelere ve tüm yaşama karşı aldığı tavırların, benimsediği tutum ve davranışların temelini oluşturur.” (Yavuzer 2002, 132).

Genel olarak ebeveynlerin çocuğa gösterecekleri ilgi ve ona verecekler destek, çocuklarının bugün ve gelecekte okuyan ve ne istediğini bilen bireyler olmalarını sağlayacaktır. Bu bakımdan okuma alışkanlığının ilk başladığı yer, aile ortamıdır. Televizyon, bilgisayar, cep telefonları gibi teknolojik aygıtlar tarafından işgal edilen aile ortamları, kitap okumanın önündeki en büyük engeldir. Bu nedenle çocuğun günlük yaşamında bu gibi görsel kullanımlı araçlara en az yer verilmeli, günlük belli zaman dilimlerine göre planlanmalı ve yaşına uygun olarak verimli programlarla zenginleştirilmelidir. Örneğin yanında cep telefonu bulunan bir çocuk, kitabı tercih etmek yerine telefondaki dijital oyun ve uygulamalarla vakit geçirmeyi tercih edebilir.

Evde hem aile fertlerinin hem de çocukların ulaşabileceği bir yere farklı türde kitapları içeren bir kitap köşesi oluşturulabilir. Bu bağlamda çocuğun kendisine ait bir kütüphanesi olmalıdır, çünkü çocuğun severek okuması için, buna uygun bir ortamın oluşturulması elzemdir. Böyle bir kütüphane, çocuğun kendi köşesine çekilip okuma eylemini tekrarlamasında olumlu katkılar sunacaktır. Bununla beraber ebeveynler, ilköğretim çağında, çocukların uygun dergilere abone olmalarını sağlayarak okuma zevkini destekleyebilirler. Eve çocuğun adına bir derginin geliyor olması, onun okuma alışkanlığını pekiştirici bir etki yapabilir.

Ebeveynler, çocuğun doğum günü gibi özel günlerinde çocuklarına kitap hediye etmek ya da çocuğun arkadaşlarına hediye seçiminde kitaba öncelik vermek suretiyle çocuğun dünyasına kitap mefhumunu yerleştirebilirler. Bunun yanı sıra aile sohbetleri içinde kitap okumak; kitap ve bilgi merkezli paylaşımlarda bulunmak çocuk açısından faydalı olabilir. Zira anne-babaların güncel, okunan yazılarla ilgili paylaşımlarda bulunmaları, bu konularla ilgili çocuğun fikrini sormaları kitaplara duyulan ihtiyacın belirginleşmesinde önemli katkılar sunabilir. Ebeveynler, ailece belli zamanlarda, belli bir sürenin okumaya ayrılmasını sağlayabilirler.

Ebeveynler, çocuğun eline bir kitap vermekle yetinmeyip, kendileri de kitap okumak suretiyle çocuğa rol-model olabilirler. Aile büyüklerinin ellerine kitap alarak çocuklarına rol model olması ve çocuğun ebeveynlerini okurken görmesi yararlı olacaktır. Özellikle ebeveynlerin çocuklarına yüksek sesle ve sıkça hikâyeler okumaları ve ya da anlatmaları, çocukların gereksinim ve yaşlarına göre kitaplık oluşturmaları kitap okuma alışkanlığı üzerinde olumlu sonuçlar doğuracaktır. Çünkü çocuklar, okumaktan sıkılıp vazgeçmeye çalıştıklarında anne-babalarını okuyor görünce okuma istenci olumlu yönde etkilenecektir.

Anne-babaların ödül listesinde mutlaka kitap olmalıdır. Çocuğu kitap okuması yönünde uyarmak yerine, kitap okuduğunda onu destekleyerek motive etmek daha doğru bir davranış şeklidir. Bu bakımdan ebeveynler, çocuklarının kitap almaları için para biriktirmelerini sağlamalıdır, öyle ki çocuğun istediği her kitabı almak okumayı olumsuz yönde etkileyecektir; çocuk, hem sorumluluk sahibi olmak hem de kendi okuma serüvenini disipline etme becerisini kazanmak bazı kitaplar için para biriktirmek suretiyle kendi kitaplarına kavuşmayı öğrenmelidir. Bu bağlamda ebeveynler, çocuklarına verilen harçlıkların bir kısmını kitap almak için tasarruf edilmesi yönünde onları eğitebilirler.

Yukarıdaki tavsiyelerin haricinde kitap okumayı pekiştiren bir başka unsur da yazmak eylemidir. Zira yazmak, okumayı destekleyici bir aktivitedir. Bir şeyle ilgili yazı yazmak, aynı zamanda o şeye daha detaylı ve kavramsal bir düzlemde odaklanmaktır. Nitekim çocuktan okuduğu kitap ile ilgili bir şeyler yazmasını talep etmek, çocuğun sadece okuduğu kitaba yoğunlaşmasını değil, aynı zamanda kitaptaki bilgileri alımlama ve aktarma becerisini de pekiştirecektir. Bu husus, daha da zenginleştirilebilir. Örneğin, anne ve babalar çocuklarından, kendilerinin başrolde oldukları kısa hikâyecikler yazmalarını ya da bunlara kapak resmi oluşturmalarını isteyebilirler. Böylece okumak sadece bir mecburiyet olmaktan çıkıp, çocuğun ebeveynleri ile birlikte gerçekleştirdikleri bir oyuna dönüşebilir. Okumayı bir oyuna dönüştürün; akşam olduğunda el feneri ile battaniyenin altında ya da farklı mekanlarda gerçekleştirilen bir kitap okuma şekli, çocuğun yazı ile ünsiyet olumlu yönde etkileyecektir. Ebeveynler, çocuklara masal okunmanın ya da onlara okudukları

şeylerin önemini anlatmanın yanı sıra bilgiye ve bilgiyi içeren kitaplara yönelik kelime oyunları oynamak suretiyle de kitap okumayı teşvik edebilirler.

Kitaplar, çocukların ilgi alanlarına göre ve çocukla birlikte seçilmelidir, bunun için belli aralıklarla kitapçılara gidilebilir ve çocukların okudukları kitapların sayısı ile ilgili istatistikler tutabilir. Örneğin, çocukların küçük bir defter almaları ve okudukları kitapları not etmeleri talep edilebilir. Her ay sonunda ya da her yıl sonunda okuduğu kitap sayısını tespit edilmek ve okunan kitap sayısındaki artış doğrultusunda çocuğun ödüllendirilmesi, okuma arzusunu kamçılatabilir.

Anaokulu ve ilköğretim çağındaki çocuklar, öğretmenlerine çok değer verdikleri için bilhassa bu kurumlarda çalışan öğretmenler, çocuklara kitap okuma alışkanlığı kazandıracak davranış ve tutum içinde olmalıdırlar. Daha sonra özellikle birinci kademeyi temsil etmesi bakımından ilköğretimdeki öğretmenler, öğrencilerine bir kitabın nasıl okunduğunu öğretmelidirler. Sınıf öğretmenleri imkân varsa okul kütüphanesinde yoksa sınıf içinde serbest okuma saatleri düzenleyerek, çocukların kendi seçtiği kaynakları okuması için ortam hazırlayabilirler. Çünkü bir alışkanlık olan okuma eyleminin tekrarlanabilir olması şarttır; bu bakımdan her sınıfın bir sınıf kitaplığına ya da belli kitap okuma saatlerine sahip olması son derece önemlidir.

İlköğretim çağında okuma bayramları düzenlenebilir, paragraf okuma anlama ve anlatma tarzı ya da belli sürede daha çok sözcük okuma ile ilgili yarışma, sıralama türü etkinlikler düzenlenip ödüllendirmeler yapılabilir. Her okul, öğrencilerin sınıf gazetesi ya da okul gazetesi hazırlamalarına destek vermelidir. Çocukların basılı yayınlara ilgisinin artması ve okumaya yönelik isteklerinin uyanması için bu gibi aktiviteler son derece önemli olup, okul idaresi tarafından gerekli yönlendirmeler yapmalıdırlar. Her okulda, anaokullarından başlamak kaydıyla kitapçılara, kütüphanelere, kitap fuarlarına daha fazla yer verilmeli, bu geziler sayesinde çocuklar motive edilmelidir. Düzenli olarak gerçekleştirecek bu gibi keyifli ve neşeli geziler, hiç şüphesiz çocukların okuma alışkanlıkları üzerinde olumlu etkilerde bulanacaktır.

Ebeveynler gibi okuldaki öğretmenler de çocuklarda merak duygusunu uyandırarak, kitabın eğlenceli tarafı ön plâna çıkarılmalıdır. Bu bilinçle çocukların ilgisini çekecek; resimli hikâyeler, romanlar, bilmece, fıkra gibi kitaplara dikkat çekilebilir. Hem özel ortamlarda hem de kamusal ortamlarda çocuklar, kitap fuarlarına ya da kitap satış merkezlerine götürülerek kitapları incelemelerine ya da buralarda zaman geçirmelerine zaman ayrılmalıdır. Böylece okuyacağı kitabı seçmesi ve alması için çocuğa fırsat sunulmalıdır.

Hedef koymak önemlidir. Bir kitabın okunup bitirildikten sonra başka bir kitaba geçmesine dikkat edilmelidir. Çocuğun okuduğu kitapla ilgili yetişkinlerle konuşması ya da buna dair çıkarsamaları paylaşması son derece önemli olduğu için rol model alınan kişiler, okunan kitabı merkeze alarak çocukla sürekli bir iletişim içerisinde olmalıdırlar. Bu bakımdan çocuklarla bir öykü oluşturma, yarım bırakılan bir öykü birlikte okuma ya da bunun sonuna dair müşterek bir kurgulama eylemi, kitap zevkini artıracak çalışmalardandır. Burada göz ardı edilmemesi gereken bir husus da, okunulan metinde ses tonuna, noktalama işaretlerine, jest ve mimiklere dikkat edilerek okunmasıdır. Kitabı sevdirecek ve çocuklardaki okuma zevkini pekiştirecek bu okumalarda, mümkün olduğu kadar komik ve ilgi çekici olunmalıdır. Bunu sağlayabilmek için metni, sesi kimi yerde alçaltarak, kimi yerde yükselterek yani yazıyı canlandırarak okumalıdır.



Çocuğun kitap okuma alışkanlığı kazanmasındaki en önemli amillerden biri de bizzat okunulan kitaplardır. Konusunu günlük hayattan alan, konuşma dili ile yazılmış, görselleştirmelerle desteklenmiş kitapların tercih edilmesi, harflerin okunabilir bir oranda olması bu hususta dikkat edilmesi gereken en önemli faktörlerdendir. Bu bakımdan tercih edilen kitaplar, çocuğun yaşına ve seviyesine uygun olmalıdır. Şöyle ki çocuklara ilk yıllarında okutulacak kitapların sağlam dikişli, bol resimli, az yazılı ve büyük boy olması, son derece önemlidir. Okulda okutulacak kitapların seçimlerinde ise şu hususlara dikkat edilirse çocuğun okuma alışkanlığı kazanması süreci daha verimli geçecektir. Birinci sınıfın ikinci döneminden başlamak kaydıyla ikinci sınıfta; sonunda bir yaşam dersi ortaya koyan fabllar, çocuk-hayvan dostluğunu içeren hikâyeler, üçüncü sınıfta; kahramanı çocuk olan serüvenler; dördüncü ve beşinci sınıflarda ise çocuğun karakterine olumlu etkide bulunacak, kahramanlık, yiğitlik hikâyelerinin veya destanlarının okutulması yararlı olacaktır.

Çocukların ev-dışında en çok vakit geçirdikleri mekanlar olarak okulların, okumayı teşvik edecek kütüphanelere sahip olmaları ve buraların iyi donatılması şarttır. Bu kütüphaneler, farklı yaş gruplarına hitap edecek kitaplara sahip olmanın yanı sıra buralarda çocuklara kitap okuyacak birilerinin de bulunması gerekmektedir. Özellikle Batı ülkelerinde yapılan bu gibi uygulamalar, çocukların kitap okumalarını teşvik etmenin yanı sıra kütüphaneleri de çocuklar tarafından tercih edilen birer yaşam alanı haline getirmektedir. Bunu gerçekleştirecek kalifiye personelin eksikliği ya da fiziki alt yapı yetersizlikleri gibi etkenleri aşmak adına en azından kütüphanelerde sesli-kitapların dinletilmesi ile başlanabilir. Evde, bahçede, sınıfta ya da bekleme gerektirebilecek yerlerde mutlaka gazete, dergi, kitap gibi okumayı çağrıştıracak kaynakların bulundurulmasına dikkat edilmelidir. Bu gibi bekleme gerektirecek yerlerde, çocuklar yapacak bir şey bulamayacak ve meşgul olmak noktasında ister istemez bu gibi kaynaklara yöneleceklerdir. Burada da önemli olan noktalardan birisi, yukarıda da vurgulandığı üzere, çocukların yaş, beğeni ve gelişim seviyesine uygun kitapların seçilmesidir. Çünkü bu alandaki her yanlış tercih, çocuğun okuma isteğini köreltir.

Yukarıdaki bilgiler ve araştırmadan ele edilen bulgular doğrultusunda, il veya ilçelerdeki kitap okuma alışkanlığını oluşturmak ve pekiştirilmek için aşağıdaki öneriler dikkate alınabilir:

- İlçelerde okuma salonları açılmalı, ders konulu kitapların dışında güncel konularla ilişkili kitaplar, dergiler, romanlar, hikâyeler bulundurularak çocukların bu salonlarda hoş vakit geçirmeleri sağlanmalıdır. Alanında uzman salon görevlilerinin çocukları ilgi ve yönlendirmeleri ile çocukların okuma alışkanlığı kazanmaları kolaylaştırılmalıdır.
- Okullardaki kitap kulüplerini aktif hale getirmek, ödüllendirici yarışmalar düzenlemek kitaba ilgiyi artırılabilir.
- İl genelinde kitap okumaya odaklı yarışmalar düzenlenebilir. Ödüllendirici yarışmalar, çocukları ve aileleri yönlendirici olacaktır.
- Aileleri de işin içine katacak *okuma vakıfları* kurulabilir. Sivil toplum kuruluşlarının bu olguyla doğrudan ilgilenmeleri sağlanarak, ebeveynleri aydınlatacak, okuma bilincini

aşılacak seminerler düzenlenebilir. Özellikle Almanya’da “Stiftung Lesen” (Okuma Vakfı) adlı bir vakıf, okumaya yönelik hem teorik hem de pratik düzlemde geniş bir hizmet sunmaktadır.

- Okullarda öğrenciler tarafından çıkarılan gazete ya da dergilere finansal destek sağlanarak okuyan ve yazan girişimci bir gençliğin oluşmasına katkıda bulunulabilir.
- Yerel televizyonlarda *okuma saati* gibi programlar hazırlanarak, çocuklara ve gençlere yönelik kitaplarla ilgili tanıtıcı ve okumaya teşvik edici çalışmalara yer verilebilir.
- “Okuma Şenlikleri” düzenlenmelidir.
- Kütüphaneler tozlu raflarda kitapları barındıran mekânlar olmaktan çıkarılarak, insanların kendilerini rahat hissettikleri, ödünç kitap almanın ya da okuma salonlarının yanı sıra belli aralıklarla farklı aktivitelerin gerçekleştirildiği daha işlevsel mekanlar hâline getirilmelidir.
- Gençlik merkezleri, kitap odaklı sosyal aktiviteleri geliştirerek insanlarda okuma alışkanlığı kazandırabilir.
- Okullarda yaş ve sınıfa göre kitap listesi oluşturularak, kitap okumak kolektif bir eyleme dönüştürülebilir.
- Kitap okuma ile ders çalışma saatleri ayrıştırılmalı ve velilerin ders çalışmayı kitap okumak olarak algılamalarının önüne geçilmelidir. Velilerin çocuklarının kitap okumasından ziyade test çözmelerini istemesi, çocukların kitapla okuma eylemi önündeki engellerden biridir.
- Yapılan araştırmalara göre 6-13 yaş grupları arasındaki çocukların büyük bir kısmının internete erişimi mevcuttur. Bu nedenle çocuklara yönelik kitap okuma siteleri veya akıllı telefonlar için geliştirilmiş uygulamalar oluşturulabilir. Bunları *kendim okumak istiyorum* ya da *bana okur musun* gibi farklı seçenekler ile donatılabilir.
- Özellikle okullarda, görsel teknolojiler daha etkin olarak kullanılmalıdır. E-kitap, sesli-kitap gibi uygulamalarla okuma saatleri daha eğlenceli hale getirilebilir.
- Kütüphanelerde çocuklara yönelik mutakim olarak düzenlenecek olan “kitap okuma programları” sayesinde hem kütüphaneler canlandırılacak hem de çocuklara macera dolu hikâyelerde kendilerini okuma dünyasının heyecanına kaptırabileceklerdir.
- İlçeleri de kapsayacak şekilde her okulda kurulacak olan okuma kulüpleri sayesinde çocukların okul saatleri haricinde kitap okumaları teşvik edilebilir. Almanya’da 250 farklı

il ve ilçede kurulmuş olan bu okuma kulüplerine her yıl 7-8 bin çocuk katılmaktadır. Avrupa’da yaygınlaşmaya başlayan bu kulüpler, aynı zamanda huzur evleri gibi yerlerde “kitap okuma programları” düzenlemekte ve bir nevi sosyal hizmet görevi de yerine getirmektedirler.

- Farklı ilçelerdeki kütüphanelerde gerek ebeveynlere gerek de çocuklara yönelik “Okumaya Başlangıç” programları düzenlenmelidir. Şehrin ileri gelen ünlü kişilerinin bunlara destek olmaları, bu programlara duyulan ilginin artmasını sağlayacaktır.
- Avrupa ülkelerinde uygulanan bir yöntem de kreş ya da sübyan okullarında “okuma saatlerinin” konulmasıdır. Birçok hayırseverin yaptırdıkları okuma salonları sayesinde çocuklar hem dinlemeyi hem de odaklanmayı öğrenmektedirler.
- İl geneli için uzman kişilerden oluşan bir “okuma ekibi” ile okullarda okuma programları düzenlenebilir.
- İl ve ilçelerdeki okullarda kompozisyon, deneme, hikâye yarışma düzenlenebilir ve bu yarışmalarda başarılı olanlara ödüller verilebilir.
- Dünya Kitap Günü’nde “*sana bir kitap hediye etmek istiyorum*” gibi kampanyalar düzenlenebilir ve bu kampanya özel Çocuk-Kitabı-Yazarından kitap yazması talep edilmelidir.
- Tüm okullarda sınıflar veya yaş grupları baz alınmak suretiyle “çocuk dergilerine” abone olunabilir ya da bu abone ücretleri devlet tarafından karşılanabilir.
- Emekli öğretmen ya da başka meslek dallarındaki insanlardan istifade edilerek, bunlardan kütüphane ya da okullardaki programlar için yararlanabilir.

## KAYNAKLAR

- Akbulut Ö. ve Yıldız, N. (1999). **İstatistik Analizlerde Temel Formüller ve Tablolar**, Aktif Yayınevi, Erzurum.
- Akgül, Aziz, (2003). **Tıbbi Araştırmalarda İstatistiksel Analiz Teknikleri**, İkinci Baskı, Yeni Mustafa Kitabevi, Ankara.
- Akkaya, Nevin ve Özdemir, Serpil, (2013). “Ortaöğretim Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (İzmir-Buca Örneği)”, **Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2(1), 75-96.
- Aksaçoğlu, Ayşe, Gül ve Yılmaz, Bülent, (2007). “Öğrencilerin Televizyon İzlemeleri ve Bilgisayar Kullanmalarının Okuma Alışkanlıkları Üzerine Etkisi”, **Türk Kütüphaneciliği**, 21(1), 3-28.
- Aslantürk, Elif ve Saracaloğlu, Asuman, Seda, (2010). “Sınıf Öğretmenlerinin ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okuma İlgisi ve Alışkanlıklarının Karşılaştırılması”, **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 11(1), 155-176.
- Aşıcı, Murat ve Özarslan, Hacer, (2002). ““İlköğretim 1. Kademedeki Okul Kitaplığını Kullanma Alışkanlığı”, **M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi**, 15(15), 45-56.
- Aytaç, Mustafa, (1998). **Matematiksel İstatistik**, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa.
- Balcı, Ahmet, (2009). “İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumları”, **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 6(11), 265-300.
- Baştuğ, Muhammet ve Çelik, Tuğba, (2015). “Ortaokul Öğrencilerinin Okur Öz Algı Düzeylerinin Cinsiyet, Sınıf, Okuma Ortamı ve Sıklığı Açısından İncelenmesi”, **International Journal of Human Sciences**, 12(1), 903-918.
- Batur, Zekerya, Gülveren, Hakan ve Bek, Hafız, (2010). “Öğretmen Adaylarının Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma: Uşak Eğitim Fakültesi Örneği”, **Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 3(1), 32-49.
- Bryman, Alan, Cramer, Duncan, (1990). **Quantitative Data Analysis for Social Scientists**, Routledge, London.
- Can, Remzi, Türkyılmaz, Mustafa ve Karadeniz, Abdülkerim, (2010). “Ergenlik Dönemi Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları”, **Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 11(3), 1-21.

- Çeçen, Mehmet, Akif ve Deniz, Ercan, (2015). "Lise Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumları (Diyarbakir İli Örneği)", **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 12(30), 193-212.
- Demir, Tazegül, (2009). "İlköğretim II. Kademe Öğretmen Adaylarının Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma (Gazi Üniversitesi Örneği)", **Turkish Studies**, 4(3), 717-745.
- Ergün, Mustafa, (1995). **Bilimsel Araştırmalarda Bilgisayarla İstatistik Uygulamaları: SPSS for Windows**, Ocak Yayınları, Ankara.
- Gömlüksiz, Mehmet, Nuri, (2004). "Geleceğin Öğretmenlerinin Kitap Okumaya İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği)", **Yüzüncü Yıl Üniversitesi Online Eğitim Fakültesi Dergisi**, 1(1), 1-21.
- Gönen, Mübeccel, Öncü, Çelebi, Elif ve Işitan, Sonnur, (2004). "İlköğretim 5., 6. ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıklarının İncelenmesi", **Milli Eğitim Dergisi**, 164.
- İşcan, Adem, Arıkan, İsmail, Baha ve Küçükaydın, Alkış, Menşure, (2013). "İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerin Kitap Okuma Alışkanlıkları ve Okumaya İlişkin Tutumları", **Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi**, 4(11), 1-16.
- Kılıç, Çelik, Deniz, Beste, (2014). "Müzik Öğretmeni Adaylarının Kitap Okuma Alışkanlıkları", **Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi**, 3(2), 87-94.
- Konan, Necdet, (2013). "İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Okuma Alışkanlıkları", **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, 19(1), 31-59.
- Kurulgan, Mesut ve Çekerol, G. Serap, (2008). "Öğrencilerin Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma", **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 8(2), 237-258.
- Mete, Gülşah, (2012). "İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Üzerine Bir Araştırma (Malatya İli Örneği)", **Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi**, 1(1), 43-66.
- Odabaş, Hüseyin, Odabaş, Yonca ve Polat, Coşkun, (2008). "Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı: Ankara Üniversitesi Örneği", **Bilgi Dünyası**, 9(2), 431-465.
- Özdemirci, Fahrettin, (1990). "Niçin Az Okuyoruz Kamuoyu Araştırması Sonuçlandı", **Türk Kütüphaneciliği**, 4(3), 154-155.
- Özer, Hüseyin, (2004). **Nitel Değişkenli Ekonometrik Modeller: Teori ve Bir Uygulama**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

- Semerci, Çetin, (2002). "Türk Üniversitelerinde Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları", **Eğitim ve Bilim**, 27(125), 36-43.
- Taşkesenlioğlu, Lokman, (2013). "Ortaöğretim Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir İnceleme", **Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi**, 5(9), 261-274.
- Tel, Mikil, Öcalan, Mehmet, Ramazanoğlu, Fikret ve Demirel, Erkan, T. (2007). "Bazı Sosyo-Ekonomik Değişkenlere Göre Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları", **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 17(1), 185-199.
- Temizyürek, Fahri, Çolakoğlu, Kahraman, Bülent ve Coşkun, Sibel, (2013). "Dokuzuncu Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıklarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi", **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 11(2), 114-150.
- Üstten, Uslu, Aliye ve Pilav, Salim, (2014). "A Research on High School Students' Reading Interests and Habits", **Journal of Theory and Practice in Education**, 10(4), 764-782.
- Yalman, Murat, Özkan, Erdost ve Kutluca, Tamer, (2013). "Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlıkları Üzerine Betimsel Bir Araştırma: Dicle Üniversitesi Örneği", **Bilgi Dünyası**, 14(2), 291-305.
- Yazıcıoğlu, Yahşi, Erdoğan, Samiye, (2004). **SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Detay Yayıncılık, Birinci Baskı, Ankara.
- Yıldırım Fatih ve Karabey Canan N., (2016). "Örgüt Kültürünün Yeniliğe Etkisinde Personel Güçlendirmenin Biçimlendirici Rolü", **Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt:18, Sayı:2, 426-453.
- Yıldırım Fatih, (2017). "Kurumsal Kimliğin İş Doyumu Üzerine Etkisi", **Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt:6, Sayı: 4, 47-54.
- Yılmaz, Aydın, Zeynep (2006). "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okuma Alışkanlığı", **İlköğretim Online**, 5(1), 1-6.
- Yılmaz, Bülent, (1995). "Okuma Sosyolojisi: Ankara'da Oturanların Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma", **Türk Kütüphaneciliği**, 9(3), 325-336.
- Yılmaz, Bülent, (2004). "Öğrencilerin Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıklarında Ebeveynlerin Duyarlılığı", **Bilgi Dünyası**, 5(2), 115-136.

## NOTLAR

[illegible]

[illegible]



[illegible]